

Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Ο ΙΒΗΡΙΤΗΣ
ΚΑΙ Η ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

‘Η ἀγιώνυμος πολιτεία τοῦ “Αθω ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν κέντρον τοῦ ‘Ἐλληνισμοῦ, εἰς τὸ δόποιον ὁ μεσαιωνικὸς ἔθνικὸς βίος διετηρήθη ἀναλλοίωτος, ἔστω καὶ μονομερῶς, μέχρι τῶν καθόλου ἐλληνικὸν βίον μεταβολαὶ οὐδόλως ἐπέδρασαν ἐπ’ αὐτῆς, ἔχομεν δ’ οὕτω ἐν ‘Αγίῳ” Ορει μέχρι καὶ σήμερον ἀπό τινος ἀπόψεως ἀδιάκοπον τὴν συνέχειαν τοῦ βυζαντινοῦ ‘Ἐλληνισμοῦ. Πᾶς δοτις μεταβαίνει ἐκεῖ, μὲ σκοπὸν νὰ μετάσχῃ πνευματικῶς τοῦ βίου τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταβιούσης μοναστικῆς κοινωνίας, αἰσθάνεται ἑαυτὸν οίονεὶ μετατιθέμενον εἰς χρόνους παρωχημένους, εἰς ἐποχὴν καὶ κοινωνίαν ἀκραιφνῶς βυζαντινήν. Καὶ τούτο διότι τὴν ἀγιώνυμον ταύτην χερσόνησον ἀφῆκαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἡττον ἀνεπτρέαστον τὰ μεγάλα ιστορικὰ γεγονότα, ἄτινα μετέβαλον οὐσιωδῶς τὸν ἐθνικόν μας βίον.

Πλὴν τῆς ἀπὸ θρησκευτικῆς ἐπόψεως σπουδαιότητός του ταύτης τὸ “Αγιον” Ορος κέκτηται μεγάλην ώσαύτως σπουδαιότητα καὶ διὰ τὸ ἔκαστοτε παρὸν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, καθόσον λόγω τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς του ἡδύνατο νὰ διαδραματίσῃ σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὴν ἀπελευθερωτικὴν κίνησιν οὐ μόνον τῆς Χαλκιδικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Μακεδονίας ὀλοκλήρου. Οἱ Ὀθωμανοὶ κατακτηταὶ εἶχον ἐνωρὶς στρέψει τὴν προσοχήν των πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ λόγω τῆς ἐπικαιρούς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, ἀλλὰ κυρίως λόγω τῆς εὐφορίας της, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀπολαύουν εὐκόλως τὰ πλούσια ἀγαθὰ τῶν κόπων τῶν ὑποδούλων.

Παρὰ τὴν πρώτην διμος ὑπὸ αὐτῶν κατάκτησιν τῆς μακεδονικῆς γῆς, διετηρήθησαν ἐκεῖ ἀξιόλογα ἐλληνικά κέντρα, ἄτινα ἡκμαζον ἐμπορικῶς, ἐκαλλιέργουν τὰ ἐλληνικὰ γράμματα καὶ διετήρουν ἀσβεστον τὴν φλόγα τοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν πόθου. Εἰς τὴν καθόλου πνευματικὴν καὶ ἔθνικὴν ταύτην κίνησιν οὐδόλως ὑστερεῖ καὶ ἡ Χαλκιδικὴ, εἰς ἣν ὑπάγεται καὶ τὸ “Αγιον” Ορος. Ἐν τούτοις ἡ τοῦ “Αθωνος μοναστικὴ πολιτεία ἐπιδιώκουσα, ἀφ’ ἐνὸς ὅπως μὴ ἔρχηται εἰς προστριβάς μὲ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀφ’ ἐτέρου ὅπως διατηρῇ κατὰ τὸ δυνατὸν μικροτέραν μετ’ αὐτῆς ἐπικοινωνίαν καὶ ἐπαφήν, ἀπέφευγε καὶ πᾶσαν γενικῶς σχέσιν μὲ τὸν ἔξω τοῦ περιβόλου αὐτῆς «κόσμον», τὴν ἐκκοσμικευμένην καθόλου ζωήν. Οἱ

κατακτηταὶ ἐξ ἄλλου, ἐνδιαφερόμενοι κυρίως καὶ πρωτίστως διὰ τοὺς φόρους, τοὺς ὅποίους τακτικῶς καὶ κανονικῶς εἰσέπραττον ἐκ τῶν μονῶν διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς (Μποσταντζήμπαση), δὲν ἀνεμειγνύοντο εἰς τὰς ἐσωτερικὰς τοῦ Ἀγίου Ὁρους ὑποθέσεις, διὸ καὶ πλὴν δλίγων χωροφυλάκων, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ Μποσταντζῆ, οὔτε στρατὸν οὔτε ἄλλην ἀστυνομικὴν δύναμιν διετήρουν ἐκεῖ¹.

Δέον δῆμος ἐνταῦθα νὰ σημειωθῇ, ὅτι παρὰ τὴν γενικῶς ἐφεκτικὴν γραμμὴν τῶν μοναχῶν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις των πρὸς τὸν ἔξω «κόσμον» καὶ τὴν προσήλωσίν των εἰς τὰ καθαρῶς θρησκευτικά των καθήκοντα, ἔνεκα τῆς ὅποίας παρεχωροῦντο εἰς αὐτὸὺς κατὰ καιροὺς ὑπὸ διαφόρων σουλτάνων προνόμια ἐξασφαλίζοντα ἐν εἶδος αὐτονομίας, ἐδοκίμασαν καὶ οὗτοι, καὶ δὴ εἰς βαθμὸν ἴκανόν, τὴν στυγνὴν τυραννίαν τοῦ κατακτητοῦ, ὁ ὅποῖος συχνάκις παραβιάζων τὰ προνόμια τοῦ Ἀγίου Ὁρους προέβαινεν εἰς ἀρπαγάς καὶ λεηλασίας κατασφάζων τοὺς ἐκ τῶν μοναχῶν ἀνθισταμένους. Αἱ τοιαύται ἀγριότητες τῶν Ὀθωμανῶν συνετέλουν, ὥστε παραλλήλως πρὸς τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα νὰ καλλιεργῆται μεταξὺ τῶν μοναχῶν καὶ ὁ στενότατα πρὸς αὐτὸν συνδεδεμένος πόθος τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ γένους. Αἱ παραδόσεις ἐξ ἄλλου καὶ οἱ σχετικοὶ μὲ τὴν βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν θρῦλοι, τοὺς ὅποίους συναντῷ τις ἀνὰ πᾶν αὐτοῦ βῆμα εἰς Ἀγίον Ὅρος, καὶ τὸ ἀλλόθρησκον ἀφ' ἐτέρου τοῦ κατακτητοῦ, ἐκαλλιέργουν ἐντόνως τὴν ἰδέαν καὶ τὸν πόθον ἀναδημιουργίας καὶ ἀνασυστάσεως τοῦ χριστιανικοῦ Βυζαντίου μὲ τοὺς ὀρθοδόξους αὐτοκράτοράς του, οἱ ὅποιοι εἶχον ἴδρυσει τὰς περισσοτέρας τῶν μονῶν καὶ εἶχον προκίσει αὐτὰς διὰ σημαντικῶν δωρεῶν². Τοιουτοτρόπως ὁ θρησκευτικός, πνευματικός καὶ ψυχικός δεσμὸς τοῦ Ἀγίου Ὁρους μὲ τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ Ἑλληνικὴ καταγωγὴ τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν μοναχῶν ἐδημιούργουν εὐνοϊκὴν ἀτμόσφαιραν διὰ τὴν καὶ εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Ἀθω ζωηρὰν κίνησιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, τῆς ἀντικαταστάσεως δηλονότι τοῦ μωαμεθανικοῦ κράτους διά τινος Ἑλληνορθοδόξου πολιτείας.

Παρὰ τὸ γεγονός δῆμος τοῦτο, ἡ μνημονευθεῖσα ἀνωτέρω ἀποφυγὴ ἐκ μέρους τῆς ἀγιωνύμου πολιτείας τοῦ Ἀθω στενῆς μετὰ τοῦ ἔξω «κόσμου» ἐπαφῆς, ἐδυσχέραινε τὴν διάδοσιν καὶ καλλιέργειαν ἐν αὐτῇ ἰδεῶν κοσμικοῦ καὶ μάλιστα ἐπαναστατικοῦ χαρακτῆρος, ὡς συνέβαινεν εἰς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα. Ἐπανειλημμέναι προσπάθειαι τῶν Φιλικῶν ὅπως εἰσχωρήσουν εἰς τὸ Ἀγίον Ὅρος δὲν εῦρον πρόσφορον ἔδαφος,

1. Ἰδὲ Γ. Σμυρνάκη, Τὸ Ἀγίον Ὅρος, ἐν Λαζαρεῖ 1903, σ. 334 κέ.

2. Ἰδὲ Ιω. Μαμλάκη, Ἡ ἐπανάσταση στὴ Χαλκιδικὴ τὸ 1821 Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἀγιορειτῶν καὶ ὁ ρόλος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, Θεσσαλονίκη 1962, σ. 6 κέ.

καθόσον αἱ ἰδέαι των, παρὰ τὸν ἐθνικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα, ἐθεωροῦντο ἐπαναστατικαί. Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον, ἐκτὸς μεμονωμένων τινῶν ἔξαιρέσεων, δὲν εὑρίσκομεν συστηματικὴν προσπάθειαν πρὸς μύησιν τῶν Ἀγιορειτῶν εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν. Οἱ δλίγοι Ἀγιορεῖται Φιλικοί, τῶν δοπίων τὰ ὀνόματα γνωρίζομεν, ἐμυήθησαν ἔξω τοῦ ἀγιωνύμου Ὀρους. Ὁ Ἱ. Φιλήμων¹ εἰς τὸν κατάλογον τῶν Φιλικῶν περιλαμβάνει δύο μόνον μοναχοὺς τοῦ Ἀγίου Ὀρους, τὸν Γερμανὸν τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου² καὶ τὸν ἐκ Σκύρου προηγούμενον τῆς μονῆς Καρακάλου Σεραφεὶ μεταξὺ τῆς Μολδοβλαχίας ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Δικαίου - Παπαφλέσσα.

Οἱ ἐλάχιστοι δὲ οὗτοι Ἀγιορεῖται Φιλικοὶ³ ἐφύλασσον τὰ μυστικὰ καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐταιρείας κυρίως δι’ ἑαυτούς, ἥ ἐνίστε καὶ διὰ τὸν λίαν περιωρισμένον κύκλον τῶν ἔξαιρετικῶς ἐμπίστων εἰς αὐτοὺς προσώπων. Τοιουτοτρόπως αἱ ἰδέαι τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας δὲν ἡδύναντο νὰ ἔξαπλωθοῦν καὶ νὰ ἐπιβληθοῦν μεταξὺ τῆς εὐρείας μάζης τῶν μοναχῶν τοῦ Ἀγίου Ὀρους.

Εἰς τὸν στενὸν τοῦτον κύκλον τῶν Φιλικῶν τοῦ Ἀγίου Ὀρους, καὶ δὴ μεταξὺ τῶν πλέον δυναμικῶν, συγκαταλεκτέοι: 1) ὁ στενὸς συνεργάτης τοῦ Ἐμμανουὴλ Παπᾶ ἥγούμενος τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιος, δστις λόγῳ τοῦ ἀξιώματός του ὡς ἥγονυμένου τῆς μονῆς ἔθεσεν δλόκληρον τὴν μονὴν καὶ τοὺς μοναχοὺς αὐτῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, καὶ 2) ὁ χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ὁ Ἰβηρίτης. Οὗτος ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβηρῶν ἐν ἔξοριᾳ διατελοῦντος πατριάρχου Κων/πόλεως καὶ μετέπειτα ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε’,⁴ εἶχεν ὄπωσδήποτε μυηθῆ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐται-

1. Ἱ. Φιλήμων, Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Ἀθῆναι 1859, τ 1 σ. 387 κέ.

2. Τοῦτον ἀναφέρει καὶ ὁ Τάκης Κανδηλάρος, Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, 1814 - 1821, Ἀθῆναι 1926. Ὁ Κων/βολίνης διατείνεται δτι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα ὡς Φιλικοὶ ὁ ἥγονυμένος τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν Σεραφείμ Καρακαλινός, ὁ Ἐσφιγμενίτης μοναχὸς Λουκᾶς Λεονταρίδης, ὁ Λαυριώτης παπα-Ανδρέας καὶ ὁ Γρηγόριος Βατοπαιιδινός (Ἡ Ἑκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας, Ἀθῆναι 1952, σ. 171).

3. Ἀγνοοῦμεν εἰσέτι πόσοι καὶ ποῖοι Ἀγιορεῖται εἶχον μυηθῆ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν, ἀφοῦ ἀγνοοῦμεν ἀκόμη πόσοι μοναχοὶ ὑπῆρχον εἰς τὸ Ἀγιον Ὀρος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821. Ὁ Φιλήμων, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 143, ἀναβιβάζει αὐτοὺς εἰς «ὑπερδεκάκις χιλίους», ὁ δὲ Γουσταῦος Χέρτσεργ, Ἰστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, μετάφρ. Π. Καρολίδου, τ. 1, Ἀθῆναι 1906, σ. 92, εἰς ἔξι χιλιάδας, ἄλλοι δὲ ἄλλως ἀριθμοῦνται, καὶ τοῦτο διότι ἐλλείπει εἰσέτι συστηματικὴ περὶ τοῦ Ἀγίου Ὀρους Ἰστορία.

4. Τὸ 1818 ἐπεσκέφθη τὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβηρῶν τοῦ Ἀγίου Ὀρους διαμένοντα μετὰ τὴν δευτέραν πατριαρχείαν ἐθνομάρτυρα Πατριάρχην Γρηγόριον Ε’ ὁ Φιλικὸς

ρείαν και ώς έκ τούτου ἐγνώριζε τοὺς σκοποὺς και τὰς ἐνεργείας τῶν Φιλικῶν. Μάλιστα δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἰπωμεν ὅτι οὗτος εἶχε μυηθῆ εἰς τὴν Φιλικήν Ἐταιρείαν ἐνωρίτερον, ὅτε εἶχε μεταβῆ εἰς Βλαχίαν δι' ὑποθέσεις τῆς μονῆς του. Διότι δὲ ἐνθουσιασμὸς μὲ τὸν ὁποῖον ὑπεδέχθη τὸν Ἐμμ. Παπᾶν, ή ἐμπιστοσύνη τὴν δποίαν εἶχεν δὲυτερος πρὸς αὐτὸν και ἡ μετέπειτα σταθερὰ αὐτοῦ στάσις ἔναντι τῶν Φιλικῶν και τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ιδίᾳ ἐπαναστάσεως, ἀποδεικνύουν ὅτι οὗτος ἦτο ἥδη μεμυημένος και ἐγνώριζεν ἀπὸ πολλοῦ τοὺς σκοποὺς και τὰς ἐπιδιώξεις τῆς Ἐταιρείας.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μεγάλης πατριαρχικῆς και σταυροπηγιακῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων διεσώθησαν μέχρις ήμδων, χάρις εἰς τὴν ἐγνωσμένην ἐπιμέλειαν τοῦ λογίου μοναχοῦ πατρὸς Ἀθανασίου, τρεῖς δγκώδεις φάκελλοι πλήρεις ἐγγράφων ἐπ' ὄνόματι τοῦ χαρτοφύλακος Νικηφόρου μοναχοῦ τοῦ Ἰβηρίτου. Ἐκ τῶν φακέλλων τούτων οἱ μὲν δύο περιέχουν χρονολογημένην¹ αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν τῶν ἐτῶν 1794 - 1839 ἐκ 314 ἐγγράφων, δὲ τρίτος περιέχει ἀχρονολόγητον ἀλληλογραφίαν, κατὰ τὸ πλεῖστον ιδιωτικῆς φύσεως, ἐκ τεσσαράκοντα ἑπτὰ (47) ἐγγράφων.

Τὸν ἄγνωστον εἰσέτι τοῦτον Φιλικὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα τὸν Ἰβηρίτην και τὴν ἐθνικήν αὐτοῦ δρᾶσιν προτιθέμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῇ παρούσῃ ἐργασίᾳ. Προσέτι δὲ τὴν ἀνέκδοτον αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν νὰ φέρωμεν εἰς φῶς, ἡτις πιστεύομεν ὅτι τὰ μάλιστα θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν ἴστορίαν τοῦ Ἀγίου Ὁρους².

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α. Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΙΒΗΡΩΝ

Τὶς δὲ Νικηφόρος δὲ Χαρτοφύλαξ προτοῦ ἔλθῃ εἰς Ἀγίου Ὁρος οὐδείς τῶν ἐπιζώντων μοναχῶν τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἔστω και ἐκ παραδόσεως, γνωρίζει. Τὸ κατὰ κόσμον ὀνοματεπώνυμον αὐτοῦ, ή καταγωγή του και ἡ ἡλικία του εἶναι εἰσέτι ἀγνωστα εἰς ήμᾶς. Οἱ «օυρανοπολῖται» μοναχοί, «οἱ μὴ ἔχοντες φῦσιν κατοικίαν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦντες», δὲν διαφέρονται διὰ τὸν παρόντα κόσμον, οὕτε διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ οἰκοῦντας.

Ιωάννης Φαρμάκης. Κατὰ τὴν περὶ τῆς Ἐταιρείας ἀφήγησιν αὐτοῦ δὲ Πατριάρχης «ἔδειξεν εὐθὺς ζωηρότατον ἐνθουσιασμόν» και «ηὐχήθη ἀπὸ καρδίας» ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς Ἐταιρείας, ἡρνήθη ὅμως νὰ δώσῃ τὸν δρκὸν τοῦ Φιλικοῦ εἰπών «έμένα μ' ἔχετε ποὺ μ' ἔχετε», διότι ώς κληρικὸς δὲν ἦδυνατο νὰ ὀρκισθῇ. Προσέθεσε μάλιστα ὅτι δὲ δρκὸς του ἦδυνατο νὰ βλάψῃ διότι «ἄν ἀποκαλυφθῇ εἰς τὰ βιβλία τῆς Ἐταιρείας τὸ ὄνομά του, θὰ ἐκινδύνευεν ὀλόκληρον τὸ Ἐθνος, τοῦ ὁποίου καίτοι ἐξόριστος προεῖχε πάντοτε» και καλὸν εἶναι «νὰ προσέξωσι πολὺ οἱ Ἐταῖροι μήπως βλάψωσι ἀντὶ νὰ ωφελήσωσι τὴν Ἐλλάδα».

1. Ή ταξινόμησις τῶν ἐγγράφων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. Ἀντωνίου Ταχιάου.

2. Εὐχαρίστως πληροφορούμεθα ὅτι δὲ συνάδελφος κ. Ιωάννης Μαμαλάκης, δὲ τόσον ἐντριβῆς εἰς τὰ τοῦ Ἀγίου Ὁρους, προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ ἴστορίαν αὐτοῦ.

'Ο οὐρανός, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, εἶναι δι' αὐτοὺς τὸ πᾶν. Δι' αὐτὴν ἐργάζονται νυχθημερὸν καὶ αὐτὴν ἐπιποθιοῦν νὰ ἀπολαύσουν.

Τὸ μόνον ὅπερ μετὰ βεβαιότητος γνωρίζομεν εἶναι διτὶ ὁ Νικηφόρος ἐνωρὶς ἀπέκτησε τὸ δοφίκιον τοῦ Χαρτοφύλακος, τὸ δποῖον ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μόνον εἰς μεμορφωμένους καὶ λογίους κληρικοὺς καὶ μοναχούς. Οἱ κληρικοὶ οὗτοι ἐπεμελοῦντο τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ἐπισκόπου, ἀπετέλουν μέλη τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου καὶ ἔξήσκουν ἐποπτείαν ἐπὶ τοῦ βίου τῶν κληρικῶν. 'Ωσαύτως ἐπόπτευον τοῦ Ἀρχείου καὶ ἐφύλαττον εἰς ἴδιον κιβώτιον τὰ ἔχοντα ιστορικὴν ἀξίαν ἔγγραφα. Συνεπῶς καὶ ὁ Νικηφόρος, ὃς συγκαταλεγόμενος μεταξὺ τούτων, διεκρίνετο εἰς μόρφωσιν ὅλων αὐτοῦ τῶν συναδέλφων μοναχῶν.

'Η διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἀλληλογραφίας ἔξελικτικῶς βελτιωμένη γλῶσσα τοῦ Νικηφόρου τυγχάνει μᾶλλον καθαρὰ εἰ καὶ οὐχὶ ἄπταιστος. 'Η διαλεκτικὴ ὅμως τοῦ ἀνδρὸς ἐπιχειρηματολογία τυγχάνει ἀρκούντως ίσχυρά. Ταῦτα πάντα προδίδουν ἱκανὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐπιμελῆ καὶ ἐργώδη προσπάθειαν πρὸς ἐπιμόρφωσιν διὰ τῆς κατ' ίδίαν μελέτης. 'Ο διὰ μέσου τῆς ἀλληλογραφίας του ἐπιδεικνύμενος διακαῆς αὐτοῦ πόθος, πρὸς ἀπόκτησιν, δι' εἰδικῶν παραγγελιῶν, βιβλίων καὶ μάλιστα ἐπιστημονικῶν, δηλοῦ τὴν διάθεσιν πρὸς περαιτέρω ἐπιμόρφωσιν καὶ ιστορικὴν αὐτοῦ κατάρτισιν ἐπὶ ζητημάτων διαφερόντων αὐτόν.

'Η ἐμφάνισις τοῦ ὀνόματος τοῦ Νικηφόρου εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς μονῆς Ἰβήρων διαπιστοῦται τὸ πρῶτον εἰς τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίᾳ 21 Ἀπριλίου 1794 ἔγγραφον τῶν προεστώτων τῆς μονῆς, δι' οὐ δ Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ καὶ διδάσκαλος διορίζεται ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἐν Βλαχίᾳ πρὸς διευθέτησιν καὶ παρακολούθησιν τῶν ἐκεῖσε νόποθέσεων καὶ κτημάτων τῆς μονῆς. «*O κύρῳ Νικηφόρῳ ἐδιωρίσθηκεν παρὰ τοῦ ἵεροῦ αὐτοῦ μοναστηρίου νὰ ἀπέλθῃ διὰ τῆς Βασιλευούσης εἰς τὸ Βλαχομπογδάνι δι' ὑποθέσεις τοῦ μοναστηρίουν*»¹. Φαίνεται διτὶ δέখν τι ζήτημα εἶχεν ἀναφυῆ εἰς τὴν Βλαχίαν διὰ τὰ μετόχια τῆς μονῆς καὶ ἐν γένει διὰ τὰ περιουσιακὰ αὐτῆς δικαιώματα, διότι εἰς πολλὰ αὐτοῦ πρὸς τὴν μονήν του ἔγγραφα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀλληλογραφίαν τῆς μονῆς, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε δηλονότι μεταβάσεώς του μέχρι τοῦ 1805, γίνεται, σύν τοῖς ἄλλοις, πολὺς ὁ λόγος «*περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Τριῶν Ιεραρχῶν*». Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν μάλιστα ταύτην μετέχουν συχνάκις, ἐκτὸς τῆς μονῆς Ἰβήρων, καὶ ἄλλαι μοναὶ διαφερόμεναι πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος, διότι ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ἀπαντῶμεν συχνάκις ὑπογράφοντας: «*Προηγού-*

1. 'Η μονὴ τῶν Ἰβήρων εἶχε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἑκατὸν τέσσαρα (104) μετόχια ἀνὰ τὸν κόσμον καὶ δὴ ἀνὰ τὰ ὁρθόδοξα κράτη.

μενος Ἰβήρων Συμεών και Ἀγίου Παύλου γέρων Ἀββακούμ» και τοῦτο διότι τὸ μετόχιον «τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν» ἀνῆκεν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὰς εἰκοσι τοῦ ἄγιωνύμου Ὀρους μονάς.

Ο Νικηφόρος ἐν τῇ ἐπιμελεῖ αὐτοῦ προσπαθείᾳ νὰ ἐπιλύσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα και νὰ ἔξασφαλίσῃ τὰ ἐκ τῶν κτημάτων συμφέροντα τῆς μονῆς του, ἥλθε προφανῶς εἰς ρῆξιν μὲ δυναμικὰ πρόσωπα, ἵσως δὲ και μὲ πρόσωπα τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἅτινα και κατηγόρησαν και ἐσυκοφάντησαν αὐτὸν και εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν Πατριάρχην. Τοῦτο δηλοῦται ἔκ τινος ἐγγράφου τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς αὐτόν, δπερ διαλαμβάνει· «Ἀπαλλάξαντες τῆς ἐνοχῆς και τῆς κατακρίσεως ἀνακτᾶται ἡ καλή σου ὑπόληψις ως τὸ πρῶτον, πάντων τῶν κατὰ σου διατεθρυλλημένων διαλυμένων ως ἴστὸν ἀράχνης διὰ τῆς φρονίμου και νονεχοῦς τοιαύτης οἰκονομίας σου . . . θέλομεν σέ ἔχῃ ως τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑπολήψει ἀγαπῶντες και εὐχόμενοι . . .». Μάλιστα ὁ αὐτὸς Πατριάρχης εἰς ἑτέραν πρὸς τὸν Νικηφόρον ἐπιστολὴν γράφει μετὰ πολλῆς τρυφερότητος, ἀλλὰ και μετὰ μεγάλης ἐκτιμήσεως διὰ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιτελούμενον ἐκκλησιαστικὸν ἔργον².

Οπωσδήποτε ὁ Νικηφόρος κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐν Βλαχίᾳ διαμονῆς του ἐμυήθη³ εἰς τὴν ἐν Ρωσίᾳ, Βλαχίᾳ και ἀλλαχοῦ ἀναπτυχθεῖσαν δρᾶσιν τῶν Ἐλλήνων τοῦ ἔξωτερικοῦ διὰ τὴν ἔξεύρεσιν μέσων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἐπὶ τετρακόσια ὀλόκληρα ἔτη στεναζούσης ὑπὸ τὸν ζυγὸν βαρβάρου και ἀθέου ἔθνους μητρὸς Ἐλλάδος. Ή ἐκ Βλαχίας ἀλληλογραφία αὐτοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἰδίως τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ἐτῶν, γράφεται ἀνωνύμως, διότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐμφανίζεται τὸ δνομά του δχι μόνον ἐκ λόγων μοναχικῆς ταπεινοφροσύνης, ἀλλὰ και διὰ τοὺς ἐνιαχοῦς ὑπαινιγμούς του περὶ κρύψια τινα ζητήματα. Ἀπὸ δὲ τῆς 5ης Αὐγούστου 1808, ὅτε εὑρίσκομεν αὐτὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὀλόκληρος αὐτοῦ ἡ ἀλληλογραφία φέρει ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς τὰς λέξεις· «ο σός», «οιδας», «οιδας τὸν σόν», «οιδας καλῶς», «οιδας τὸν σούς», «οιδας τὸν πάσχοντα», «οιδας τὸν πάσχοντας».

Εἰς τὴν ἀπὸ 7ης Ιουνίου ἐπιστολὴν του κάμνει λόγον περὶ τῆς καταλήψεως τῆς Βιέννης ὑπὸ τῶν Γάλλων δόμου μετὰ τῶν Ρώσων· «Ἐπιληροφρήθημεν ὅτι οἱ Γάλλοι ἐκνρίενσαν τὴν Βιέννην σίγουρα δόμοῦ μετὰ τῶν Ρώσων». Εἰς δὲ τὴν ἀπὸ 12ης Σεπτεμβρίου 1808 ἐπιστολὴν του κάμνει λόγον περὶ τῶν ἐν Φαναρίῳ παρασκηνιακῶν κινήσεων διὰ τὴν ἐκλογὴν οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐπανέρχεται δὲ περὶ τοῦ θέματος τούτου και εἰς

1. Ἰδὲ τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίᾳ 14 Μαΐου 1806 ἐγγραφον.

2. Ἐπιστολὴ 16ης Σεπτεμβρίου 1807.

3. Η καθαρῶς ἑθνικοῦ ἐλληνικοῦ χαρακτῆρος μύησις αὕτη τοῦ Νικηφόρου δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀργότερον τεκτονικῆς μορφῆς μύησιν τοῦ Ξάνθου.

τὴν ἀπὸ 1ης Μαΐου 1809 ἐπιστολήν του καὶ διεκτραγφδεῖ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικὴν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀκαταστασίαν, εὐχόμενος δῆπος ἐπιστρέψῃ τὸ ταχύτερον καὶ πάλιν εἰς τὸν θρόνον του ὁ εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων καὶ μονὴν του ἔξορισθεὶς τὸ πρῶτον ἐθνομάρτυς Πατριάρχης Γρηγόριος Ε'. *“Ισως, λέγει εἰς τὴν ἐπιστολήν του, μὲ τὸν ἐρχομόδν τοῦ παναγιωτάτου διορθωθοῦν τὰ πράγματα”*. Ἀλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν αὐτοῦ ἐπιστολὴν κάμνει λόγον περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ Πατριάρχου, μετὰ τοῦ ὅποίου εύρισκεται εἰς μυστικὴν ἐπικοινωνίαν, πληροφορῶν αὐτὸν τὰ ἐν τῷ Φαναρίῳ συμβαίνοντα· *“οὐδὲ ἐρχομόδς τοῦ Πατριάρχου θὰ τὰ ἔκαθαιση”*¹.

Τοιαῦται εἶναι αἱ εὑφυεῖς τοῦ Νικηφόρου ἐνέργειαι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων τῆς μονῆς του, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν εἰσέτι τῶν συγκοινοβιατῶν του, ὥστε μετὰ πολλῆς τῆς ἐκπλήξεως ἐπιστολογράφος του γράφει πρὸς αὐτόν *“δὲν ἐπίστενον νὰ εῦρω εἰς Ἀγιον Ὁρος τοιοῦτον πολιτικόν”*².

‘Ολόκληρον σχεδὸν ἐπιστολὴν ἀφιεροῦ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν σφαγῶν καὶ λεηλασιῶν, τὰς ὅποιας ἐπήνεγκον εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ γενίτσαροι κατὰ τὸ κίνημα αὐτῶν τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1808³.

B. Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑ

‘Ο Νικηφόρος εύρισκόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ ἐπτὰ συνεχῆ ἔτη, ἥτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1808 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1815, ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ πολλοὺς Φιλικούς. Τὸ 1815 ἐπιστρέψας εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του δὲν ἔπαυσε νὰ ἀλληλογραφῇ τακτικῶς μετὰ διαφόρων προσώπων τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ πάσης φύσεως ὑποθέσεις, ἀτομικάς, τῆς μονῆς, τῆς Ἱερᾶς ἐπιστασίας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἐκκλησιαστικάς καὶ πολιτικάς.

‘Ολόκληρος σχεδὸν ἡ ἀλληλογραφία του αὕτη (τῶν ἑτῶν 1815 - 1818) ἀφεώρα εἰς ἐμβάσματα σεβαστῶν χρηματικῶν ποσῶν προσωπικῶς εἰς αὐτὸν ἀποστελλομένων, τὰ ὅποια, ὡς ἐντέλεται εἰς ἐπιστολὴν του, δέον νὰ τῷ ἐμβάζωνται δι’ ἐμπίστων προσώπων ἢ μὲ πόλιτζαν (τραπεζικόν γραμμάτιον). Μή δὲ νομίσῃ τις ὅτι πάντα τὰ ποσά ταῦτα ἀπετέλουν προσωπικήν του περιουσίαν, τὴν ὅποιαν εἶχεν οὗτος ἀσφαλίσει ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἐξ ὅσων γράφει σχετικῶς πρὸς τὸν ἐν Σούμλᾳ εύρισκόμενον προηγούμενον τῆς μονῆς Ἰβήρων Ἀνατόλιον *“τὸν λογαριασμὸν τῆς τε πρός με χρεωστι-*

1. Ἐπιστολὴ 27ης Ιουνίου 1808.

2. Ἐπιστολὴ 2ας Σεπτεμβρίου 1808.

3. Ἐπιστολὴ 10ης Νοεμβρίου 1808.

κῆς, ώς καὶ τῶν ρουβλίων ἐκείνων . . . νὰ ἀποστείλῃ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν . . . νὰ μοὶ ἐμβάσῃ ἐνταῦθα σῶν αὐτὸν τὸν λογαριασμὸν ἢ μὲ ἀσφαλῆ πόλιτζαν . . . ὑπὸ σφραγίδα . . . μὲ σήγουρον . . .¹, φαίνεται δτὶ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα χρηματικὰ ποσὰ συνελέγοντο ἐν τῷ ἔξωτερικῷ καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς αὐτὸν προοριζόμενα δι' ἀνώτερον τινα σκοπὸν καὶ ὅπωσδήποτε διὰ τὸν ἐλληνικὸν ἀγῶνα.

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1819, ἀκολουθῶν τὸν διὰ τρίτην ἥδη φοράν ἀποκαθιστάμενον εἰς τὸν θρόνον μαρτυρικὸν Πατριάρχην, ἥλθε καὶ πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα προηγούμενον Ἀνατόλιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1-1-1819 μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῆς ἐσπευσμένης ἀναχωρήσεώς του γράφων τὰ ἔξῆς· «ἐν συντόμῳ γράφω δτὶ ἀναχωρῶ μετὰ τοῦ Παναγιωτάτου Δεσπότου κυρίου Γρηγορίου εἰς Κωνσταντινούπολιν»².

Ἐπανελθών εἰς Κωνσταντινούπολιν λοιπὸν δὲ Νικηφόρος συνέχισε τὴν ἀνωτέρω σημειωθεῖσαν μετὰ τοῦ ἔξωτερικοῦ ἀλληλογραφίαν του ώς καὶ τὰς μετὰ τῶν Φιλικῶν ἐπαφάς του. Εἰς τοῦτο συνετέλει κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ ἐκτίμησις, ἣν δὲ Πατριάρχης ἔτρεφε πρὸς τὸ πρόσωπόν του καὶ τὴν ὁποίαν διαβλέπομεν ἔν τινι ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἐν ᾧ χαρακτηριστικῶς γράφει· «ἰδοὺ παρακαλῶντας τῇ Παναγιώτητι ἔγιναν καὶ αἱ ὄντος ὑποθέσεις»³.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς χρονικὴν περίοδον ἥλθεν εἰς λίαν στενὴν σχέσιν μετὰ τοῦ ἐκ Σερρῶν φλογεροῦ πατριώτου Ἐμμανουὴλ Παπᾶ⁴. Υἱὸς Ἱερέως ὁ Ἐμμ. Παπᾶς, εὐφυής, ἵκανός, ἀλλὰ καὶ τίμιος, ἀνεδείχθη ἐνωρίς μεγαλέμπορος, τὸ δὲ 1810 διωρίσθη πρῶτος τραπεζίτης τοῦ Ἰσμαὴλ βέη τῶν Σερρῶν. Διαφωνήσας δμως μὲ τὸν διάδοχον καὶ πρεσβύτερον αὐτοῦ νίδον Γιουσούφ, δὲ ὁποῖος ἥθελησε νὰ καταχρασθῇ χρήματα, ἀτινα αὐτὸς καὶ δὲ πατήρ του εἶχον δανεισθῆ παρὰ τοῦ Παπᾶ, καὶ δὲ ὁποῖος ἥπειλησε καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Παπᾶ ἀκόμη, κατὰ τὴν συνήθη τῶν Τούρκων τακτικήν,

1. Ἐπιστολὴ 11ης Ἰουνίου 1819.

2. Ὁ Πατριάρχης ἔξαναγκασθεὶς εἰς παραίτησιν τὴν 10ην Ἰουλίου 1808 ἀπεσύρθη εἰς Πρίγκιπον κατ' ἄρχας καὶ κατόπιν εἰς Ἀγιον Ὄρος (μονὴν Ἰβήρων), διοπούμενεν ἀσκητεύων ἐπὶ ἐννέα συναπτὰ ἔτη. Τὴν 18ην Δεκεμβρίου 1818 ἀνῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διὰ ν' ἀποβῆ μετὰ τρία ἔτη δὲ Ἐθνομάρτυς πατριάρχης. Ὁ Γρηγόριος τρὶς ἀνῆλθεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Τὸ πρῶτον τὸ 1797 - 1798, τὸ δεύτερον τὸ 1806 - 1808 καὶ τὸ τρίτον τὸ 1818-1821 (ἰδὲ Μ. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, Κωνσταντινούπολις 1884, σ. 684).

3. Ἐπιστολὴ 9ης Ὀκτωβρίου 1819.

4. Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς (Παπᾶ, κατὰ τὸν Ἰω. Μαμαλάκην ν) ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον ἐγεννήθη εἰς Δούβισταν Ἀγιον Ὄρος (μετονομασθεῖσαν ἀργότερον εἰς Παπᾶ πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνδρὸς) χωρίον τὸ ὄποιον εὑρίσκεται δύο ὕψας ἀνατολικῶς τῶν Σερρῶν (Ιω. Βασιλεὺς, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὄπερα τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας, ἔκδ. β', Θεσσαλονίκη 1950, σ. 63 κέ.).

ήναγκάσθη τὸν Ὁκτώβριον τοῦ 1817 νὰ ἀναχωρήσῃ κρυφίως καὶ ἄνευ τῆς οἰκογενείας του εἰς Κωνσταντινούπολιν, διόπου ἐπέτυχε τὴν ἔκδοσιν φιρμανίου, διὰ τοῦ ὅποιου ὑπεχρεοῦτο ὁ Γιουσούφ νὰ ἔξοφλήσῃ μέρος τῶν κεφαλαίων, τὰ ὅποια εἶχε δανεισθῆ. Τὸ δλον ζήτημα ἐγένετο, δύναται τις νὰ εἴπῃ, κατὰ θείαν οἰκονομίαν, καθόσον ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Παπᾶς ἐμυήθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1819 παρὰ τοῦ συμπατριώτου του Ἰωάννου Φαρμάκη καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Παπαδάτου εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν, ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς ὅποιας ἔκτοτε διέθεσε τὴν περιουσίαν του, τὴν ψυχήν του, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμά του¹. Ὡς πρώτην καταβολὴν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἀγῶνα προσέφερε τότε ὁ Ἐμμανουὴλ Παπᾶς τὸ ποσὸν τῶν χιλίων γροσίων καὶ ἀργότερον δλόκληρον τὴν μεγάλην περιουσίαν του ἀνερχομένην εἰς τριακοσίας χιλιάδας ταλάρων διστήλων².

Μετὰ τὸν ἀπαγχονισμὸν τοῦ Ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου Ε' (10 Ἀπρι-

1. Ὁ Φιλικός χαρτοφύλαξ της Ἑπειρογραφίας εἶναι μεγαλυτέρας τιμῆς ἃξιοι ὅσοι ἐκτίθενται ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὲρ πατρίδος, ἔχοντες πλοῦτον καὶ ἄλλα ἀγαθά, βεβαίως ἀξιοῦται καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ Παπᾶς τοιαύτης τιμῆς, ὡς δρμηθεὶς πρὸς τὸν ἀγῶνα οὐχὶ διὰ μεταβολὴν τύχης, ἀλλὰ δ' ἦν ἔφερε πίστιν ἀληθῆ πρὸς τὸν Θεόν ὡς χριστιανὸς καὶ πρὸς τὴν πατρίδα ὡς "Ἐλληνην" (Δοκίμιον περὶ τῆς Ἐλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 1 σ. 392).

2. Ὁ γέρων Παπᾶς μισθίος Ἐπιφύλαξ εἶναι χειρόγραφον ἐργασίαν του περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἐμμανουὴλ Παπᾶς τοποθετεῖ τὴν ἔθνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν ἥδη ἀπὸ τοῦ 1812 καὶ ἐπομένως πέντε τούλαχιστον ἔτη πρὸ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀναχωρήσεως του, λόγῳ τῆς διαφωνίας του μετά τοῦ Γιουσούφ μπέη· «ὅ ἐκ Σερρῶν Ἐμμανουὴλ Παπᾶς, λέγει, Ἰσως ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς ἐμπόρου περιήρχετο τὸ μεταξὺ Σερρῶν καὶ Θεσσαλονίκης τμῆμα τῆς Μακεδονίας, κατηχῶν τὸν διανοούμενον καὶ διεγίρων τὸ ἔθνικὸν φρόνημα αὐτῶν πρὸς ὑποδοχὴν τῆς σχεδιαζομένης ἔθνικῆς ἔξεγέρσεως ὑπὲρ ἐλευθερίας τοῦ γένους ἀπὸ τῆς τυραννικῆς δουλείας, ἡ δρᾶσις τοῦ ὅποιου ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1812, δηλονότι πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας». Τὴν πληροφορίαν ταύτην ὁ Παχώμιος στηρίζει εἰς τρεῖς ἐπιστολάς πρὸς τὸν τότε ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιον, αἱ ὅποιαι δύμως νομίζομεν, διτὶ δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Παπᾶ (ἰδὲ τὰς ἐπιστολὰς ἐν I. Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Χαλκιδικῆς τὸ 1821, Ἀθῆναι 1960, σ. 426 κέ.).

2. Ὁ Ἀλέξ. Ὑψηλάντης ἀπέστειλε τὸν Ὁκτώβριον τοῦ 1820 πρὸς τὸν Ἐμμανουὴλ Παπᾶν τὸ ἔξιτον ἔγγραφον ἀπὸ τὸ Ἰσμαὴλ τῆς Ρουμανίας: «Φιλογενέστατε κ. Ἐμμανουὴλ Παπᾶ, πληροφορθεὶς παρὰ πολλῶν καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Παπαδάτου, πόσον ἡ εδαίσθητος ψυχὴ σας καταφλέγεται ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔνθεον ἔρωτα, δὲν ἐλπίζω διτὶ θέλετε δεῖξει ἀδιαφορίαν νωθράν τώρα, διτὶ δὲν τῶν τάξεων τοῦ ἐλληνικοῦ γένους τὰ μέλη ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος μας, ἀλλ' διτὶ θέλετε φιλοτιμηθῆναι νὰ συνεργήσητε εἰς τὸν ἵερον σκοπὸν καὶ νὰ συγκαταλεχθῆτε εἰς τὸν χορὸν τῶν σωτήρων τῆς Ἐλλάδος. Ἀκούσατε λοιπὸν τὰς συμβουλάς τοῦ κ. Παπαδάτου, διτὶς εἶναι διωρισμένος νὰ σᾶς δείξῃ εἰς τὶ πρέπει νὰ ἐνεργήσητε, καὶ στεφάνους ἀειθαλεῖς τῆς εὐκλείας θέλει ἐτοιμάσει ἡ πατρίς διὰ τὴν ἀξιοσέβαστον κεφαλήν σας. Υγιαίνετε. Ὁ φίλος καὶ ἀδελφὸς Ἀλέξ. Ὑψηλάντης. Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὁκτωβρίου 1820».

λίου 1821) τὰ ἵχνη τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου χάνονται¹, φαίνεται δ' ὅτι οὗτος ἀκολουθῶν ὁπλαρχηγόν τινα ἡ ἄλλον τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ἐκπρόσωπον ἀνεχώρησε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δι' ἑθνικήν τινα ἀποστολήν. Τοῦτον συναντῶμεν ἐνωρίτερον εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του καὶ δὴ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἐνθουσιῶντος Φιλικοῦ Ἐμμ. Παπᾶ τὸν Φεβρουάριον ἡ Μάρτιον τοῦ 1821. Εἰς ἐπιστολήν του ἀπευθυνομένην πρὸς ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς «σεβασμίαν πανοσιότητα» δι Νικηφόρος γράφει τὴν 14ην Ἰουνίου 1821 μετ' ἑθνικῆς ὑπερηφανείας: «ἡμεῖς ἐνταῦθα εὐφρανόμεθα μανθάνοντες τὰς κατὰ τόπους νίκας τῶν δμοπίστων, δὲν λείπομεν δμως εὐχόμενοι πρὸς Θεὸν ἀδιαλείπτως, ἵνα καὶ εἰς τὸ τέλος, τῇ δυνάμει τοῦ Σταυροῦ, καταβαλλομένων τῶν ἀπίστων, ἀνεγείρωμεν τὸ τῆς νίκης λαμπρότατον τρόπαιον εὐδοξαζομένον τοῦ Παναγάθου Θεοῦ, διὰ τῶν ἀγαθοενεργετημάτων τῆς περικλεοῦς παντοδοξότητός του καὶ τοῦ παρὸν αὐτῆς χριστεπωνύμου στρατοῦ. Ἀμήν»².

Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ὁ Ἐμμ. Παπᾶς πιστὸς εἰς τὸν ὄρκον του πρὸς τὴν Φιλικήν Ἐταιρείαν ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν καὶ φίλον του Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην. Ὅγόρασε δι' ἴδιων χρημάτων ὅπλα καὶ πολεμεφόδια, ἐφόρτωσεν αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Χατζῆ Βιζβίκη ἐκ Λήμνου καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου ἀπέπλευσε διὰ τὸν Ἀθω, ὅπου θὰ παρεσκεύαζε τὴν ἐπανάστασιν τῆς Μακεδονίας. Ο Ἀθως ἥτο διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Μακεδονίας ὅτι καὶ ἡ Λακωνία διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Πελοποννήσου³. Ἐπέλεξε δὲ τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς Μακεδονίας ὁ Ἐμμ. Παπᾶς, διότι ἀνέμενε τὴν προέλασιν τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου πρὸς νότον, τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Στερεάς Ἑλλάδος πρὸς βιορρᾶν, ὡς καὶ τὴν κινητοποίησιν τῶν ἀρματολῶν τοῦ Ὁλύμπου καὶ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ διασπασθοῦν τοιουτοτρόπως αἱ τουρκικαὶ δυνάμεις. Οὐδέποτε δμως ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐγκατελείπετο καὶ ὅτι θὰ ὑπεχρεοῦτο νὰ ἀντικρούσῃ μόνος αὐτὸς ἔστω καὶ τὸν ἐν Μακεδονίᾳ σταθμεύοντα τότε τουρκικὸν στρατόν, ὁ ὁποῖος συγκεντρούμενος ἥδυνατο νὰ καταπνίξῃ τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τῆς Μακεδονίας. Ἐγνώριζεν δμως καλῶς ὁ Παπᾶς ὅτι ἡ θέσις τῆς Μακεδονίας ηύνοι τὴν ἔγκαιρον ἀποστολὴν καὶ ἄλλων ἐνισχύσεων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ θὰ καθίστα τὴν θέσιν του ἔτι δυσκολωτέραν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπηγορεύετο δυνάμει παλαιοτέρων σουλτανικῶν φιρμανίων ἡ εἰσόδος τουρκικῶν στρατευμάτων εἰς "Ἄγιον

1. Ό Σπυρίδων Τρικούπης, Ἰστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Λονδίνον 1860, τ. 1 σ. 81, μᾶς παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ φιρμανίου περὶ ἐκπτώσεως τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' «συνοδεύομενος ὁ Πατριάρχης ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου τοῦ πιστοῦ τον ἀρχιδιακόνου, ἀπήχθη κατὰ διαταγῆν, ὡς φαίνεται μυστικήν, εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦ Μποσταντισμπαστῆ».

2. Ἐπιστολὴ 14ης Ἰουνίου 1821.

3. Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 143.

"Ορος, ό τόπος ούτος ἐθεωρεῖτο πάντοτε ἐπικίνδυνος ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ως ἐκ τούτου εἴλκυε ἴδιαιτέρως τὴν προσοχήν των. Τοιουτοτρόπως αἱ κινήσεις τῶν Μακεδόνων καὶ ἡ μελετωμένη κάθοδος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ εἰς "Αγιον" Ορος περιῆλθεν ἐγκαίρως εἰς γνῶσιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἡ δοπία καὶ ἔδωκε τὰς δεούσας διαταγὰς κινήσεως πρὸς Θεσσαλονίκην εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν ἐν Θράκῃ καὶ Πραβίφ στρατευμάτων Μπαϊράμ πασᾶ καὶ Ἀρίφ ἀντιστοίχως, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς τυχὸν δημιουργηθησομένης καταστάσεως¹.

Τὸ κατάφορτον ἀπὸ ὅπλα καὶ πολεμεφόδια πλοῖον τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ ἔφθασεν εἰς "Αγιον" Ορος κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1821, τοῦτον δὲ ὑπεδέχθη ὁ ἀπὸ πολλοῦ μεμυημένος εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιος μὲ συγκίνησιν καὶ ἐνθουσιασμόν. Μετὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν ὅπλων ὁ Παπᾶς μετέβη εἰς τὰς μονὰς μεγίστης Λαύρας καὶ Ἰβήρων, ἐνθα συναντήσας τὸν παλαιόν του φίλον καὶ Φιλικὸν Νικηφόρον ἀντήλαξε γνώμας περὶ τοῦ πρακτέου καὶ κατέστησε τοῦτον ἀπὸ ἐκείνης τῆς στιγμῆς «πληρεξούσιόν» του: «Γράφομεν, γράφει πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν, περὶ τούτου εἰς τὸν ἡμέτερον πληρεξούσιον κύριον Νικηφόρον, χωρὶς τοῦ δοπίου τὴν εἰδῆσιν καθὼς εἰς πάντα, νὰ μὴν ἐνεργῆται καὶ περὶ τούτου τίποτε»².

Ἐπὶ πόσον χρόνον διήρκεσαν αἱ συνεννοήσεις τοῦ Παπᾶ μὲ τοὺς γνωστούς του καὶ τοὺς προϊσταμένους τοῦ "Αγίου" Ορούς δὲν γνωρίζομεν. Πάντως βέβαιον εἶναι ὅτι ούτος ἐξέθεσεν ὀπωσδήποτε εἰς αὐτοὺς τὸν ἰερὸν τοῦ ἀγῶνος σκοπὸν καὶ τὰς ἐλπίδας αἱ δοποῖαι ὑπῆρχον διὰ τὴν ἐπιτυ-

1. Ἰδὲ Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 68.

2. Ἰδε γράμμα τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ πρὸς τὴν Τ. Κοινότητα παρὰ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, σ. 504. Τοῦτο ἄλλωστε μᾶς τὸ βεβαιοῦ καὶ ὁ Δοσίθεος εἰς τὴν «Διήγησίν του περὶ "Αγίου" Ορούς» λέγων: «Κατ' αὐτὰς λοιπὸν τὰς ἡμέρας ἥλθε καὶ ὁ ἄρχων Μανολάκης ὁ ἐκ Σερρῶν ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν εἰς "Αγιον" Ορος· καὶ πρῶτον ὑπῆγεν εἰς τὴν μεγίστην Λαύραν, ἐπειτα εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων, καὶ ἐκεῖ συνανεστράφη μνησικὰ μὲ τὸν φίλον του κύριο Νικηφόρον καὶ μὲ ἄλλον φίλον του, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐδιωρίσθη νὰ διατρίβῃ εἰς τοῦ Ἐσφιγμένου τὴν μονήν, ὅπου ἔμελλον νὰ συσκευθοῦν (sic) περὶ τὸν πρακτέων· διὰ νὰ κερδίσουν τὸν σκοπὸν των νὰ ἐπαναστατήσουν δηλαδὴ τὸ "Αγιον" Ορος».

'Ο Βασδραβέλλης, Οἱ Μακεδόνες, σ. 65, δέχεται ὅτι ὁ Παπᾶς μετέβη τὸ πρῶτον εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, ἐνθα ἔτυχε λαμπτῆρας ὑποδοχῆς «ὁδγανωθείσης ὑπὸ τοῦ μοραχοῦ καὶ Φιλικοῦ πιθανότατα Νικηφόρου», δὲ Συράκης, Τὸ "Αγιον" Ορος, σ. 173, γράφει: «μεταβάτης δὲ (ὁ Παπᾶς) εἰς τὰς μονὰς Λαύρας καὶ Ἰβήρων, ἐνθ' ἦν ὁ φίλος αὐτοῦ Νικηφόρος... ἀπεφάσισε νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ μονῇ Ἐσφιγμένου».

"Υπογραφὴν τοῦ Νικηφόρου μὲ τὸν τίτλον «ὅ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τῆς Μακεδονίας πληρεξούσιος Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος» εύρισκομεν τὸ πρῶτον εἰς ἀπόδειξιν περὶ φορτώσεως κανονιοῦ πρὸς τὴν μονὴν Διονυσίου (ἰδὲ ἔγγραφον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Σεπτεμβρίου 1821).

χίαν του, άφού τοῦ ὅλου ἀγῶνος προϊστατο ὁ ἴδιαιτερος ὑπασπιστὴς τοῦ Τσάρου Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

Ο λόγος οὗτος λοιπόν, ἀλλὰ κυρίως τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἀγιορεῖται βλέποντες ἐπαναστατημένας ὥλας σχεδὸν τὰς ἐλληνικὰς νήσους, αἱ διοῖαι διὰ τῶν πλοιών των ἐκυριάρχουν τῆς θαλασσίας περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου, ἐπίστευον ὅτι αὗται θὰ ἔσπευδον εἰς βοήθειάν των, ἐὰν παρίστατο ἀνάγκη, μὴ ἐπιτρέπουσαι τουρκικὴν κατὰ τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἐπιδρομήν, ἔκαμεν αὐτοὺς νὰ ἀποφασίσουν ὅπως μετάσχουν τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος. Συνῆλθον διθεν οἱ προϊστάμενοι τῶν σπουδαιοτέρων μονῶν εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου καὶ μὲ προθυμίαν καὶ συγκίνησιν ὥλογησαν πάντες τὸ ἔργον τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀμέσως δέ, λόγῳ τῆς ραγδαίας ἔξελιξεως τῶν γεγονότων, ἥρχισαν μὲ πολλὴν μυστικότητα νὰ στρατολογοῦν ἄνδρας καὶ νὰ κατασκευάζουν φυσίγγια μὲ τὰ ὑλικὰ τὰ ὅποια διέθετον¹. Πόσοι ἐκ τῶν μοναχῶν ἡκολούθησαν τὸν Παπᾶν δὲν εἶναι εἰσέτι ἔξηκριβωμένον. Ο Φιλήμων² ὑπολογίζει αὐτοὺς εἰς «δισιχιλίους», ὁ Πύρρος ὁ Θετταλός εἰς χιλίους πεντακοσίους, ὁ δὲ Ι. Βασδραβέλλης μόνον εἰς χιλίους³.

Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην συνέλευσιν ἐν τῇ μονῇ Ἐσφιγμένου, ἡτις συνῆλθε περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1821, ὁ Παπᾶς φέρεται δανείσας εἰς τὴν μονὴν ταύτην 240 μαχμουτιέδες (3.600 γρόσια), οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν ἐψήφισαν αὐτὸν ὡς ἀρχιστράτηγον τῆς Μακεδονίας⁴. Ἐκ τῆς μονῆς δὲ Ἐσφιγμένου ἀνελθόντες εἰς Καρυάς περιώρισαν τὸν μποσταντζῆ

1. Εἰς τὴν ἱστορικὴν περιήγησιν τοῦ Διονυσίου Πύρρου τοῦ Θετταλοῦ ἀναγινώσκομεν· «τότε ὁ Ἐμμ. Παπᾶς ἐπαρακίνησε τοὺς καλογήρους νὰ σηκωθῶσι καὶ αὐτοὶ νὰ χτυπήσωσι τὸν Τούρκον καὶ οὕτω νὰ λάβωσι τὴν Θεσσαλονίκην. Οἱ καλόγηροι ἐκεῖνοι, διὰ νὰ μείνωσι καὶ αὐτοὶ ἔξω τοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ καταφρονῶνται ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς ἥκουσαν τὴν συμβουλὴν τοῦ ἄρχοντος. Αἱ φῆμαι τοῦ Ὑψηλάντου τότε ἔτρεχον παντοῦ ὡς νικητοῦ καὶ τροπαιούχου» (ἰδὲ Γ. Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, Ἐγγραφα Ἀγίου Ὁρους τῆς μεγάλης ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως (1821 - 1832), Ἀθῆναι 1966, σ. 56).

2. Φιλήμων, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἐλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 145.

3. Βασδραβέλλης, Οἱ Μακεδόνες, σ. 75.

4. Τὴν ψήφισιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶς ὡς ἀρχιστράτηγου τῆς Μακεδονίας μᾶς τὴν ἀναφέρει ρητῶς ὁ Δοσίθεος εἰς τὴν «Διήγησίν» του (σ. 230): «εὐθὺς ἐψήφισαν οἱ εὐρεθέντες τότε προεστῶτες εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, τὸν ἄρχοντα Μανολάκην ἀρχιστράτηγον τῆς Μακεδονίας». Ἀλλὰ καὶ ὁ Δημ. Ὑψηλάντης γράφων ἐκ Τριπολιτζᾶς πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν τὸν καθιστῷ πληρεξούσιον ἄρχηγὸν καὶ διοικητὴν τοῦ Ἀγίου Ὁρους, τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης: «Διὰ νὰ ἐκτελῆς δὲ ἐντονώτερον τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσφαλείας ὀρθοὺς καὶ δικαίους σκοπούς σου, σὲ κατασταίνω δι' ἐνσφραγίστου γράμματος πληρεξούσιον ἄρχηγὸν καὶ διοικητὴν τοῦ Ἀγίου Ὁρους, τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, μὴν ἀμφιβάλλων ὅτι θέλεις ἔξομαλύνει πολλὰ ἀντιβαίνοντα καὶ κατορθώσει πολλὰ συμφέροντα ἐνώνων τὴν φρόντισιν μὲ τὴν δύναμιν» (ἰδὲ πλήρη τὴν ἐπιστολὴν ἐν Μαμάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 75).

Χασεκί Χαλήλ εἰς τὴν μονὴν Κουτλουμουσίου καὶ εἰς ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου, χοροστατοῦντος τοῦ Μαρωνείας Κωνσταντίου, ἀπηγόρουν θερμὴν παράκλησιν πρὸς τὴν προστάτιδα τοῦ Ἀγίου Ὁρούς Θεοτόκον, ὅπως διαφυλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ἀλλοθρήσκους. Τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἡ Ἱερὰ Κοινότης ἀπεφάσισε καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς παλαιᾶς τετραμεροῦς σφραγίδος διὰ τῆς νέας ἐπαναστατικῆς εἰς σχῆμα ρόμβου μὲ σταυρὸν εἰς τὸ μέσον καὶ κάτωθεν αὐτοῦ τὸ ἔτος 1821, γύρωθεν δ’ αὐτῆς τὰς λέξεις «Σφραγὶς τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρούς».

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ χερσόνησος τῆς Κασσάνδρας εἶχεν ἥδη ἀποφασίσει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν κατὰ τοῦ τυράννου ἀγῶνα· «ἡμεῖς οἱ ἐν Χερσονήσῳ Κασσάνδρᾳ, γράφουν, ἐστηκώσαμεν τ’ ἄρματα κατὰ τοῦ τυράννου μας», προτρέπονταν δὲ καὶ τοὺς Ἀγιορείτας νὰ πράξουν τὸ ἴδιον. Ὅταν δὲ Ἐμμ. Παπᾶς ἐπληροφορήθη τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ μὲ τὰ παληκάρια του εἰς τὰ Μαντεμοχώρια καὶ ἐκεῖθεν τῇ ἐνισχύσει καὶ ἄλλων τμημάτων νὰ συνεχίσῃ τὴν προέλασιν πρὸς κατάληψιν τῆς Θεσσαλονίκης¹. Θεωρῶν δὲ τὴν Κασσάνδραν «τεῖχος καὶ δχύρωμα μέγιστον τοῦ Ἀγίου Ὁρούς»², ἀποστέλλει διὰ θαλάσσης τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς ἔξεγερθέντας ἐκεῖ τὴν ἀπόφασίν του, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ἀναχώρησίν του ἥδη διὰ ξηρᾶς³.

Ἄτυχῶς ὅμως ἡ προέλασις αὕτη τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ δὲν εύωδώθη. Τὰ εἰς τὸ στενὸν τῆς Ρεντίνης συγκεντρωθέντα ἔνοπλα τμήματά του ἡναγκάσθησαν τὴν 15ην Ιουνίου 1821 νὰ ὑποχωρήσουν πρὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ

1. Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, εἰς σημείωμα τῆς 3ης Ιουλίου 1821, ὑπάρχει ἡ πληροφορία περὶ τῆς ἐπαναστατικῆς ταύτης σφραγίδος. Φωτοτυπίαν αὐτῆς βλεπει τις ἐν Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, σ. 469.

2. Τὴν ἐπιστολὴν τῶν ἀνταρτικῶν τμημάτων τῆς Κασσάνδρας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 29 Μαΐου 1821 εὑρίσκει τις εἰς τοῦ Φιλικοῦ μεριμνας περὶ τῆς Ἐλληνικῆς ἐπανάστασεως, τ. 3 σ. 431.

3. Πληροφορηθεὶς ταῦτα ὁ διοικητὴς τῆς Θεσσαλονίκης Γιουσούφ μπέης ἀπεθηρώθη καὶ πρὸς ἐκδίκησιν διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κρατουμένων Ἐλλήνων, ὡς καὶ τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ Φιλικοῦ ἐπισκόπου Κίτρους Ἰωσήφ, ὅστις ἀνεπλήρου τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάντα μητροπολίτην Θεσσαλονίκης.

4. Ἐπιστολὴ τοῦ Παπᾶ πρὸς τὴν Ἱεράν Κοινότητα τοῦ Ἀγίου Ὁρούς, παρὰ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἑγγρ. 66.

5. Εἰς τὴν «Διήγησιν» τοῦ Δοσιθέου εὑρίσκομεν τὴν πληροφορίαν ταύτην περὶ Νικηφόρου· «Ἀπεφάσισαν ὁ ἄρχων Μανολάκης νὰ εῦγη εἰς τὰ ἔξω τοῦ Ὁρούς χωρία, ὁ δὲ κύριος Νικηφόρος νὰ περάσῃ εἰς Κασσάνδραν διὰ θαλάσσης» (αὐτόθι, σ. 230). Μάλιστα εἰς τὴν Ἱεράν μονὴν Διονυσίου σώζεται ἀπόδειξις, μὲ ὑπογραφὴν τοῦ Νικηφόρου, ἐν τῇ διποίᾳ ἀναφέρεται ὅτι οὗτος παραλαμβάνει ἐκ τῆς μονῆς κανόνιον, ὅπερ ἀποστέλλει εἰς Κασσάνδραν πρὸς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἔχθρῶν· «εἰς παραλαβὴν ἐνὸς μεγάλου κανονίου, τὸ ὅποιον ἔσταλθηκεν εἰς Κασσάνδραν εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἔχθρων» (τὴν ἀπόδειξιν ἀναδημοσιεύομεν ἐκ τοῦ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἑγγρ. 73).

τοῦ Μπαϊράμ πασᾶ, ὅστις καὶ πολυαριθμότερος ἦτο, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀπόψεως ἔξοπλισμοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συγκριθῇ μὲ τοὺς ἐπαναστάτας, οἱ όποιοι οὐδὲ μπαρούτι ἀρκετὸν εἶχον¹. Πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ σφαγοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τοῦ πανικοῦ ὅστις κατέλαβε τοὺς πάντας, ἥρχισαν νὰ καταφέγγουν εἰς τὸ "Αγιον" Ορος ἄνδρες, γυναικες καὶ παιδία, ἀκόμη δὲ καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Ἐμμ. Παπᾶν "Αγιορεῖται μοναχοί." Αναγκασθεῖς εἰς ὑποχώρησιν δὲ Ἐμμ. Παπᾶς κατηυθύνθη διὰ τοῦ Πολυγύρου εἰς τὴν Κασσάνδραν καὶ ὠχύρωσε τὸν λαιμὸν τῆς ἀρχαίας πόλεως Ποτειδαίας (Πόρτες) μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν νὰ ἀναχαιτίσῃ ἐκεῖ τὴν προέλασιν τῶν Τούρκων. Ταυτοχρόνως στέλλει εἰς τὸ στενόν τοῦ "Αθωνος τὸν Ρήγαν Μάνθον μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰσοδον τῶν Τούρκων εἰς τὸ "Αγιον" Ορος.² Η πρώτη ὅμως ἐπαφή, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Ρήγας μὲ τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν εἰς τὰς Καρυάς, δὲν ἦτο ἐνθαρρυντική. Οἱ "Αγιορεῖται ἐπηρεασθέντες ἀπὸ τὸν πανικὸν ὅστις εἶχε καταλάβει πάντας τοὺς καταφυγόντας εἰς τὸ "Αγιον" Ορος ἀνέμενον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ "Αθω εἰσόρμησιν τῶν Τούρκων. Τόσον ὅμως τὸ μέτωπον τοῦ "Αγίου" Ορούς ὅσον καὶ τὸ τῆς Κασσάνδρας, ἄν καὶ μετὰ δυσκολίας, ἐκρατήθησαν². "Εχομεν δὲ τὴν γνώμην ὅτι, ἐάν ταυτοχρόνως μὲ τὴν μάχην τῆς Ρεντίνης ἐκινοῦντο καὶ οἱ ἀρματολοὶ τοῦ Ὀλύμπου, τῶν Πιερίων καὶ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, ἀλλοία θὰ ἦτο ἡ κατάστασις εἰς τὴν περὶ τὴν Θεσσαλονίκην περιοχὴν ταύτην.

Γ. Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Μετὰ τὴν δυσμενῆ ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ οἱ "Αγιορεῖται ἀπεφάσισαν νὰ διαχωρίσουν τὰς ἔναντι τοῦ ἀγῶνος εὐθύνας των καί, ἀνεξαρτήτως τῶν μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ συμπεφωνημένων, ἀπέδωκαν εἰς τὸν ἀπεσταλμένον αὐτοῦ Ρήγαν Μάνθον τὸν τίτλον τοῦ εὐγενοῦς καὶ «τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ στρατεύματος». Οὕτω, καί-

1. Τούναντίον δὲ Φιλή μων ὡς ἔξῆς ἐπὶ τὸ ὑπερβολικάτερον ἐκφράζεται περὶ τῆς ἐν "Αγίῳ" Ορει στρατιωτικῆς τότε καταστάσεως: «οὔτε ὀχυρότητος καὶ τηλεβόλων τινῶν, οὔτε δηλων ψιλῶν καὶ πολεμοφόδιων ἵκανῶν ἐστεροῦντο τὰ μοναστήρια...δεκάκις χίλιοι μοναχοί, ἵσαριθμοις ἄλλους λαϊκοὺς ὀπλοφόρους ἔχοντες καὶ ὀχυρούμενοι ἐπὶ τοῦ Ισθμοῦ ἡδύναντο νὰ πολεμήσουν οὐ μόνον κατὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ κατὰ πολυαριθμοτέρους ἔξωτερικοῦ στρατοῦ. Κατὰ θάλασσαν δέ, ὡς ἡ Σάμος ἐσώθη...οὕτω καὶ ὁ "Αθως ἐσώζετο εὐκολώτερον, ὡς μὴ χορηγῶν τοῖς ἔχθροῖς θέσεις εἰδικῶς δεξιάς πρὸς ἀποβάσεις» (Δοκίμιον περὶ τῆς Ἐλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 284).

2. Ιδὲ Βασραβέλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 78 κέ. Πρβ. καὶ Ἀπ. Βακαλόπουλος, Νέα Ιστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς ἐπαναστάσεις τοῦ 1821 καὶ 1854 στὴ Μακεδονία, Θεσσαλονίκη 1956, σ. 9 κέ.

τοι δ τίτλος οὗτος τοῦ Ρήγα δὲν διέφερεν ἐκείνου τοῦ Παπᾶ, δ τελευταῖος οὗτος παρεγνωρίζετο τελείως ὑπὸ τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν, εἰς τὸ ἔξῆς δὲ τὴν Κοινότητα διηγύθυνε καὶ κατηγύθυνεν εἰς τὰς ἀποφάσεις της δ Ρήγας, πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ¹. Ὁ τελευταῖος πληροφορηθεὶς τὴν εἰς Καρυάς ἐγκατάστασιν «Διευθυντηρίου» ἔξ ἐπτὰ πληρεξουσίων, ἐκ τῶν δποίων δ εἰς ἥτο δ Ρήγας, καὶ προσκληθεὶς προφανῶς ὑπὸ τῶν παραμερισθέντων προϊσταμένων τῶν μονῶν, ἀπεβιβάσθη τὴν 27ην Ἰουλίου μὲ τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ ἔξηκοντα ἄνδρας εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου καὶ ἐκεῖθεν ἀνῆλθεν εἰς Καρυάς. Ἐκεῖ εἰς σύσκεψιν τῶν ἐκπροσώπων ὅλων τῶν μονῶν, εἰς ἥν παρίστατο καὶ δ Ρήγας, μετ' ὀξεῖαν ἀντίθεσιν καὶ διαμάχην μεταξὺ τῶν δύο ὅπλαρχηγῶν, δ Παπᾶς διέταξε τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Ρήγα, ὅπερ ἀποτελεῖ οὐχὶ μόνον λυπηρόν, ἀλλὰ καὶ τραγικὸν σημεῖον εἰς τὴν ὅλην ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς δτι δ Παπᾶς εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν Δημήτριον Ὅψηλάντην προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ Ρήγα ἐνέργειάν του ταύτην, δὲ Σ μ ρ ν ἄ κ η², πρὸς ὃν συμφωνεῖ καὶ δ Β α σ δ ρ α β ἐ λ λ η η³, δέχεται δτι δ Παπᾶς προέβη εἰς τοῦτο εὑρεθεὶς ἐν ἀμύνῃ, καθόσον δ Ρήγας διαφωνήσας εἰς ὧρισμένα σημεῖα τακτικῆς ἐπετέθη ἐναντίον του διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ⁴. Πάντως ἡ φοβερὰ αὕτη ἐνέργεια τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ πολυτίμους ὑπηρεσίας προσενεγκόντος εἰς τὸν ἄγῶνα τοῦ Ἐθνους Ρήγα παραμένει εἰσέτι ἀδικαιολόγητος.

Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν νέαν σύνθεσιν τῆς διοικητικῆς μορφῆς τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ὃσον τούλαχιστον ἀφεώρα εἰς τὰ ζητήματα στρατηγικῆς, ἔξεχουσαν θέσιν κατέλαβεν δ «ἀνδρεῖος πολεμιστὴς καὶ ἐντιμος πατριώτης», ἔμπιστος τοῦ Παπᾶ, Χαρτοφύλακ Νικηφόρος, τὸν δποῖον, ώς ἀνωτέρω ἐλέχθη, δ εἶχε μαζί του εἰς Κασσάνδραν. Τοῦτον δ Παπᾶς διώρισε «πληρεξούσιόν» του, μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως παρευρίσκηται πάντοτε ἐκεῖ, ὥστε

1. Ἰδὲ Μ α μ α λ ἀ κ η, ἔ.ἄ., σ. 56 κέ.

2. Σ μ ρ ν ἄ κ η, Τὸ Ἀγιον Ὅρος, σ. 175 κέ.

3. Β α σ δ ρ α β ἐ λ λ η η, Οἱ Μακεδόνες, σ. 83.

4. Ἰδὲ Μ α μ α λ ἀ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 63. Τὰ αὐτὰ περίπου διαλαμβάνει διὰ τὸν Χαρτοφύλακ Νικηφόρον καὶ δ Δ ο σ ἰ θ ε ο ζ εἰς τὴν «Διήγησιν» αὐτοῦ περὶ Ἀγίου Ὁρους (σ. 230). «Τότε λοιπὸν μὲ θέλημα τοῦ Ἀρχοντος καὶ τῶν πατέρων τοῦ Ὅρους ἐψηφίσθη δ κῦρος Νικηφόρος Λιονιτῆς καὶ Κροτῆς τοῦ Ἀγίου Ὅρους, τὰ δποῖα αὐτὰ ἀπεφασίσθησαν τὸ δεύτερον δταν ἥλθον εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τοῦ Κουτλουμουσίου, δ «Ἄρχων καὶ ἡ ἵερα Σύναξη: νὰ εἰσακούεται δμως δ κῦρος Νικηφόρος μὲ τὴν κοινὴν Σύναξιν τοῦ Ὅρους καὶ μὲ τὸν ἀγίον ἐπιστάτας, νὰ κρίνῃ δηλαδὴ καὶ νὰ διορθώῃ τοῦ καθένα μὲ φόβον Θεοῦ, καὶ διάκρισιν πολλῆν, ὡς ἐπίσταταν».

πηνὰ διενεργῶνται αἱ ἐκ τοῦ κοινοῦ ὑποθέσεις διὰ τῆς πανοσιότητός του, ὡς ἐπέχοντος τὸν ἡμέτερον τόπον, τακτικώτερον καὶ νὰ ἐκτελῶνται ταχύτερον). Τοιούτοις ἐπίσης ἐντολὴν ὅπως οἱ προϊστάμενοι τοῦ Ἀγίου "Ορους ὑπακούουν εἰς αὐτὸν καὶ οὐδέποτε νὰ γίνηται τι ἄνευ τῆς γνώμης του: «"Οθεν καὶ ὑμεῖς ἄπαντες κοινῶς κατὰ χρέος νὰ τὸν ὑπακούετε καὶ νὰ διενεργῆτε πᾶν δ, τι κοινωφελῶς καὶ συμφέρον τῇ ἀποφάσει τῆς πανοσιότητός του, χωρὶς νὰ δύνασθε νὰ ἀποφασίζητε τὸ παραμικὸν ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ». Τοιούτοις ὁ Νικηφόρος μετ' ἀπόφασιν τοῦ Παπᾶ καὶ τῶν προϊσταμένων τοῦ Ἀγίου "Ορους διωρίσθη «Διοικητής καὶ κριτής τοῦ Ἀγίου "Ορους», δὲ Παπᾶς καθησυχάσας πως τὴν δξύτητα τῆς ἐν Ἀγίῳ "Ορει καταστάσεως ἐπέστρεψε περὶ τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου διὰ θαλάσσης εἰς Κασσάνδραν¹.

Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἀγίου "Ορους ἀναχώρησιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ δμως ἥρχισαν οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν νὰ προβαίνουν εἰς ἐνεργείας ἀποσκοπούσας εἰς τὴν ἔξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῶν μονῶν των μᾶλλον ἡ εἰς τὴν ἐπωφελῇ ἔκβασιν τῆς ἐπαναστάσεως. Τοῦτο καὶ μάλιστα ἡ ἄρνησις τῆς μονῆς Λαύρας καὶ ἄλλων τινῶν νὰ πληρώνουν τὰ χρήματα, ἄτινα ταῖς ἔξητοῦντο χάριν τοῦ ἀγῶνος, ἔξηνάγκασε τὸν Παπᾶν νὰ ἀποστείλῃ πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν δριμεῖαν ἐπιστολήν, ἥτις, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν πρόσφατον εἰσέτι ἐκτέλεσιν τοῦ Ρήγα, μεγάλως ἐνίσχυσε τὴν θέσιν τοῦ «Ἀρχηγοῦ» Χαρτοφύλακος Νικηφόρου, δυναμένου εἰς τὸ ἔξῆς νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησιν του ὡς θέλησιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ καὶ τοῦ δλου ἐλληνικοῦ ἀγῶνος· «"Ο δὲ κὺνδ Νικηφόρος καθήσας εἰς τὸν τόπον τοῦ ἄρχοντος... ἔρριψεν εὐθὺς δόσιμον εἰς τὸν καλογήρον, καὶ εἰς τὸ δόσιμον αὐτὸν ἐφυλακίσθησαν πολλοῖν². Ο Νικηφόρος δηλαδὴ μὲ τὰ νέα του δικαιώματα ἐπέβαλε γενναίαν ἀναγκαστικὴν εἰσφοράν, «δόσιμον», εἰς τὰς μονάς, καὶ διὰ τοῦτο μερικοὶ ἐκ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν (ὡς τῆς Λαύρας, τῶν Ιβήρων, τοῦ Παντοκράτορος κ. ἄ.) ἀπεφάσισαν νὰ μεταφέρουν τοὺς θησαυροὺς τῶν ὑπ' αὐτοὺς μονῶν εἰς τὰς νήσους Σκόπελον, Σκίαθον καὶ Υδραν, φοβούμενοι ρευστοποίησιν αὐτῶν³.

Ἡ ἐκ τῆς βαρείας ταύτης φορολογίας δημιουργηθεῖσα δυσαρέσκεια δμως εἰς ἀπάσας τὰς μονάς, ἡ προηγηθεῖσα ἐκτέλεσις τοῦ Ρήγα, δ παραμερισμὸς τινῶν τῶν προϊσταμένων ἐκ τῆς κοινῆς Συνάξεως, τὸ γεγονὸς δτι οἱ ἐπαναστάται δὲν εἶχον ἐπιτυχίας καὶ αἱ δελεαστικαὶ προτάσεις τῶν Τούρκων περὶ συνθηκολογήσεως, ἥρχισαν νὰ ἐμβάλλουν τοὺς Ἀγιορείτας εἰς σκέψεις διὰ τὴν ἔξεύρεσιν τρόπου, ὥστε νὰ ἐπανεύρῃ τὸ Ἀγιον "Ορος

1. «Ταῦτα λοιπὸν καλῶς διορθώσας ὁ Ἀρχων Μανολάκης... καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Κασσάνδραν» (Δοσιθέον, «Διήγησις», σ. 231-232).

2. Δοσιθέον, «Διήγησις», σ. 232.

3. Ιδε 'Α. Λιγνού, 'Αρχείον τῆς Κοινότητος Υδρας, Πειραιεὺς 1921-1932, τ. 8 σ. 194,

τὴν παλαιὰν ἡσυχίαν του, ἵς ἀπέλαυνεν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν¹.

Τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχητικὰς σκέψεις τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ περὶ τῆς περαιτέρω στάσεως τῶν Ἀγιορειτῶν ἔναντι τοῦ ἀγῶνος² ηὗξησαν ἔτι πλέον ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἀπροθυμία τῶν μονῶν νὰ τοῦ ἀποστείλουν μπαροῦτι καὶ σίτον, ἀκόμη καὶ ἐπὶ ἐπιστροφῇ «μὲ προσθήκην περισσοτέραν», καὶ ἀφ' ἐτέρου ἡ ἀπροθυμία ἀποστολῆς ἐνισχύσεων, εἰς τὰς ὅποιας πολὺ ἥλπιζεν³ ἐκ μέρους τοῦ Διαμαντῆ⁴ τῆς περιοχῆς τοῦ Ὁλύμπου, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκ Ναούσης καὶ Σερρῶν, διὰ τοῦ Φιλικοῦ μητροπολίτου Χρυσάνθου.

'Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ κατάστασις εἰς τὴν Κασσάνδραν εἶχε καταστῆ δεινή. Οἱ πολεμισταί της ὑπέφερον πολὺ ἀπὸ ἔλλειψιν τροφίμων, τὰ δὲ ἐπαναστατικὰ πλοῖα, μὴ λαμβάνοντα πλέον ἀρκετὰ χρήματα καὶ εἰδη, ἐγκατέλιπον τὸν Θερμαϊκόν. 'Υπὸ τοιαύτας συνθήκας ἦτο ἀναπόφευκτος ἡ πτῶσις τοῦ μετώπου αὐτοῦ πρὸ τῆς ραγδαίας προελάσεως τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀμπούλ. Ἀβούδ τὴν 31ην Ὁκτωβρίου τοῦ 1821.

'Ἡ πτῶσις τῆς Κασσάνδρας ἐδημιούργησε μεγάλην ταραχὴν εἰς τὸν Ἀθω. Αἱ γνῶμαι τῶν Ἀγιορειτῶν ἐδιχάσθησαν. Διαβλέποντες οὗτοι σκληράν τὴν τιμωρίαν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων ἀπετάθησαν εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον ζητοῦντες νὰ ἀποστείλῃ πρὸς φύλαξιν τοῦ Ἅγιου Ὄρους τοὺς ὑπὸ τοῦ Παπᾶ ἀναμενομένους, πλὴν οὐδέποτε φθάσαντας, ἀρματολοὺς τοῦ Διαμαντῆ «ἴνα, καθὼς ἔγραφον, προφθάσῃ αὐτὴ ἡ δύναμις νὰ ἔξιστρακίσωμεν τῇ βοήθειᾳ τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου τοὺς ἔχθρούς μας βαρβάρους»⁵,

1. Ἡ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀντικατάστασις τῆς ἐπαναστατικῆς τοῦ Ἅγιου Ὄρους σφραγίδος διὰ τῆς παλαιᾶς τετραμεροῦς τοιαύτης εἶχε τὴν ἔννοιαν ὅτι οἱ Ἀγιορεῖται ἐπεθύμουν νὰ ἔξαφανισθῇ πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ ἔφερε τὴν παλαιὰν σφραγίδα, ἵνα μὴ ἀποτελέσῃ τοῦτο ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν περὶ ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῶν Ἀγιορείτῶν εἰς τὴν ἐπανάστασιν.

2. Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς εὑρισκόμενος ἐν ἀπογνώσει ἡναγκάσθη νὰ γράψῃ πρὸς τοὺς Ἀγιορείτας·«ἔχομεν γράψει τῷ ἡμετέρῳ πληρεξουσίῳ κυρίῳ Νικηφόρῳ νὰ μᾶς στείλητε πεντακοσίας ὀκάδας μολύbdου, καὶ εἰσέτι δὲν τὸ εἰδομεν. 'Οθεν ἀνάγκη πᾶσα νὰ μᾶς ἔξαποσταλῇ τὸ συντομώτερον, καὶ ἐπειτα νὰ μᾶς ἐτοιμάσητε ἄλλας πεντακοσίας ὀκάδας διὰ νὰ μᾶς τὸ στείλητε ἐπομένως, διότι ἔχομεν ἀνάγκην μεγάλην περὶ τούτου. Τὸ περιμένομεν ἄφευκτα ἀπ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ καὶ εἰς ἄλλο μέρος δὲν εὐρίσκεται, καὶ ἃς μὴ σᾶς πειράη τίποτε, διότι ὑστερον αὐτὸς καὶ αὐθις τὸ ἐπιστρέφομεν μὲ προσθήκην περισσοτέραν» (Μ α μ α λ ἀ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 74).

3. «Ἔως αὐριον πειριμένομεν καὶ τὰ ἀπὸ Ὁλύμπου στρατεύματα, διὰ τὰ ὅποια καὶ ἐστείλαμεν αὐτοῦθεν πλοῖα διὰ τὴν μετακόμισίν των.» (Μ α μ α λ ἀ κ η, ἔ. ἀ., ἀριθμ. ἔγγρ. 33).

4. «Τὸ νὰ στείλωμεν κατὰ τὸ παρόν, ὡς μᾶς γράφετε, βοήθειαν δὲν μᾶς συμφέρει κατὰ τὸ ἔδικόν μας πλάνον.» (Φιλ. ή μ ο ν ος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 489).

5. Ἰδὲ Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, "Ἔγγραφα Ἅγιου Ὄρους, σ. 46.

άπό δὲ τὸν Δημ. Ὅψηλάντην ζητοῦντες τὴν ἀποστολὴν ἐνισχύσεων καὶ ἰδίως διὰ πλοίων¹. Τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐσκέφθησαν νὰ ἀμυνθοῦν καὶ ἡρχισαν νὰ προβαίνουν εἰς ἑτοιμασίας.

Ἡ θαρραλέα ὅμως διάθεσις αὐτῶν παρέλυσε καὶ ἀπεπνίγη πρὸ τοῦ φόβου τῶν ἄλλων, οἱ ὄποιοι καὶ περισσότεροι ἦσαν καὶ ἀποφασισμένοι νὰ δεχθοῦν τὰς δελεαστικὰς προτάσεις, τὰς ὄποιας ἐκόμισαν ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἀμπούλ Ἀβούδ. Μεταξὺ τῶν ἀπεσταλμένων αὐτοῦ μάλιστα ἦσαν καὶ Ἐβραῖοι ἐκ Θεσσαλονίκης², τοὺς ὄποιους ὠδήγησεν εἰς τὴν ἐπονείδιστον ταύτην πρᾶξιν ὁ οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμὸς πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον καὶ γενικῶς πρὸς τὸ ἐπιχειρηματικὸν τοῦ "Ἐλληνος πνεῦμα. Οὗτοι ἥλθον ἀρχικῶς εἰς τὴν μονὴν Χιλανδαρίου τὴν 8ην Νοεμβρίου 1821, οἱ δὲ Χιλανδαρινοὶ ἀνέλαβον νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς προϊσταμένους τῶν ἄλλων μονῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφάσισαν μετὰ σύσκεψιν νὰ ἀποστείλουν ἀντιπροσώπους των εἰς Καρυάς πρὸς ἔξετασιν τῆς καταστάσεως, ὡς αὕτη διεμορφώθη μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κασσάνδρας, καὶ λῆψιν ἀναλόγων ἀποφάσεων. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ κυρίως ἀπησχόλει αὐτοὺς ἦτο νὰ ἐπιτύχουν τὴν ὑποταγὴν μὲ δσον τὸ δυνατὸν δλιγότερον δυνητρούς δρους. Ἡ σύσκεψις τῶν ἀκριβώτερων τῶν μονῶν ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν μονὴν Κουτλουμουσίου τὴν 8ης πρὸς τὴν 9ην Νοεμβρίου, δὲν ἐκλήθη δὲν νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτὴν ὁ πληρεξούσιος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ Χαρτοφύλακα Νικηφόρος.

Εἰς τὴν σύσκεψιν ἐκείνην ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ πασᾶ μὴ διασωθεῖσα³ καὶ μετὰ συζήτησιν ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιρριφθῇ δλη ἡ εὐθύνη τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ἀγίῳ Ὁρει καταστάσεως εἰς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν, εἰς τὸν πληρεξούσιον αὐτοῦ Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιου. Ὡσαύτως ἀπεφασίσθη νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ Τούρκος διοικητής, νὰ εἰδοποιηθοῦν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ πασᾶ ὅτι δέχονται τὰς διαπραγματεύσεις καὶ νὰ ἔξευρεθῇ τρόπος ἀποστολῆς εἰς τὰς νήσους 5-6 χιλιάδων προσφύγων καὶ κυρίως γυναικοπαίδων, τὰ δποῖα εἶχον καταφύγει εἰς τὸ Ἀγιον Ὁρος ἐκ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν⁴.

Πόσον ὅμως ἄστατος τυγχάνει ἡ τύχη τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων! Ὁ

1. Λιγνοῦ, Ἀρχεῖον "Υδρας, τ. 7 σ. 271. Ἰδὲ καὶ Φιλόνος, ἔ.α., τ. 4 σ. 121.

2. Βασρα βέλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 273, καὶ τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Θεσσαλονίκη κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας, Θεσσαλονίκη 1946, σ. 18 κέ. Ὁ Γάλλος ιστορικὸς F. Pouqueville, εἰς τὸ ἔργον του Histoire de la régénération de la Grèce, Paris 1824, τ. 3 σ. 263, γράφει ὅτι διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Ἱερουσαλήμ ἔβλεπε τοὺς Ἐβραίους νὰ φέρουν στρατιωτικάς στολάς.

3. Ἰσως ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη νὰ ἦτο ὅμοια μὲ τὴν σταλεῖσαν πρὸς τοὺς Κασσανδρινούς, τὴν ὄποιαν εὑρίσκει τις παρὰ Βασρα βέλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 91.

4. Ἰδὲ Παν. Χρήστος, Ἀθωνική πολιτεία, Θεσσαλονίκη 1963, σ. 66 κέ. Πρβ. καὶ Β. Α. Βασιλείου, Χαλκιδική, Θεσσαλονίκη 1938, σ. 31.

μέχρι χθές κηρυσσόμενος ύφ' ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μονῶν «θεόπεμπτος καὶ σωτῆρ» ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἐλπὶς ὅτι θὰ νικήσῃ, σήμερον στιγματίζεται ώς κακοῦργος, διότι ἐφύνη ἡττηθείς! Εὐτυχῶς, ἐνῷ ἐπερρίπτετο πλήρης ἡ εὐθύνη εἰς τοὺς τρεῖς πρωτεργάτας τῆς ἀγιορειτικῆς ἐπαναστάσεως, ταυτοχρόνως ἐλαμβάνετο μέριμνα, ὅπως εἰδοποιηθοῦν οὗτοι ἐγκαίρως, ἵνα δυνηθοῦν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ "Αγιον Ὄρος πρὶν ἡ εἰσέλθουν εἰς αὐτὸ οἱ Τοῦρκοι¹. Μάλιστα διὰ νὰ παραπλανήσουν τὸν ἥδη ἐλευθερωθέντα Τοῦρκον διοικητήν, πείθουν αὐτὸν νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, ἵνα συλλάβωσι τοὺς πρωταίτους τῆς ἐπαναστάσεως, οἵ διοίτοι δῆθεν εἰχον δραπετεύσει ἐκ Καρυδῶν. «Σήμερον ἀπ' ἐδῶ ταῖς Καρυαῖς ἔφυγε, γράφει δὲ Τοῦρκος διοικητής, δὲ λεγόμενος "Ἄρχοντας μετὰ τοῦ ἐπαράτου καὶ ὀπαδοῦ τον Νικηφόρου».

'Ο Ἐμμ. Παπᾶς μὴ ἐλπίζων πλέον εἰς βοήθειαν παρ' οὐδενὸς ἀντελήφθη ὅτι πᾶσα περαιτέρω ἀντίστασις εἰς οὐδὲν θὰ ὀφέλει, μᾶλλον δὲ θὰ ἐγίνετο αἰτία καταστροφῆς καὶ βεβηλώσεως τῶν ιερῶν μονῶν τοῦ Ἀγίου Ὄρους, ὅπερ οὐδόλως ἐπεθύμει². Ἡναγκάσθη λοιπὸν μὲ πόνον ψυχῆς νὰ ἐγκαταλεί-

1. Ο Ἐμμ. Παπᾶς μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κασσάνδρας εἶχεν ἔλθει εἰς "Αγιον Ὄρος καὶ δὴ εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, ἵνα συσκεφθῇ μετὰ τῶν προϊσταμένων περὶ τοῦ πρακτέου μετὰ τὰς ἀτυχεῖς ἐπιχειρήσεις. Μάλιστα ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος μὲ πολλὴν πικρίαν γράφει ἀργότερον κατὰ τῶν Πατέρων καὶ ἀδελφῶν του "Αγιορειτῶν"·*"Ἄφοῦ ἐβγῆκαν, λέγει, εἰς τοιοῦτον στοχασμὸν, διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ "Αγιον Ὄρος, πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν Ὁθωμανικὴν ἔξοντίαν...ἐνέχονταν εἰς ἀποφνήν κοινοῦ κινδύνου ἐμὲ τὸν ἀδελφὸν τῶν καὶ...ἀπεφάσισαν δπως τῇ ἐπιούσῃ πρωΐ μὲ πιάσωσι καὶ μὲ παραδώσωσιν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν...μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβούλην ταύτην μόλις διέφυγον τὸν τοιοῦτον κίνδυνον φεύγων ἀπὸ Καρνάζ".* (Ἐπιστολὴ πρὸς δσιώτατον Γαβριῆλ Ιβηρίτην, 20 Ἀπριλίου 1824). Ο Νικηφόρος ὄντας εἶχε πιστεύσει ὅτι οἱ Ἀγιορεῖται ἐπεδίωξαν νὰ τὸν συλλάβουν, τὸ τοιοῦτον δμως δὲν δύναται νὰ εὐσταθήσῃ λογικῶς, διότι ἀν δντως οἱ προϊστάμενοι ἐπεθύμουν τὴν σύλληψιν αὐτοῦ θὰ τὴν ἐπραγματοποίουν ἀμέσως καὶ δὲν θὰ τὴν ἀνέβαλον διὰ τὴν ἐπομένην, ώς ἀπεφάσισαν οἱ προϊστάμενοι, ἵνα μὴ δὲ Νικηφόρος ἐκ φόβου ἐγκαταλείψῃ τὸ ταχύτερον τὸ "Αγιον Ὄρος, δὲ Τοῦρκος πιστεύσῃ ὅτι δντως ἐπεδιώχθη ἡ σύλληψις αὐτοῦ. Εἰς τὸ ἔγγραφον, τὸ ὅποιον δημοσιεύει δὲ Λαυριάτης, ε.ά., σ. 55, βλέπομεν ὅτι δμάς μοναχῶν εἶχε μεταβῆι εἰς "Αγιον Μάμαντα μὲ σκοπὸν νὰ προσκυνήσῃ τὸν πασᾶν.

2. Τὴν βεβήλωσιν ταύτην ἐκφράζει μὲ τὰ μελανώτερα χρώματα εἰς ἐπιστολὴν του δὲ Νικηφόρου, τὴν ὅποιαν εὑρίσκομεν παρὰ Σμυρνάκη, Τδ "Αγιον Ὄρος, σ. 183-184. Καὶ ώς πρὸς τὸ ποσόν, τὸ ὅποιον ὑπεχρεώθησαν οἱ τῶν μονῶν τοῦ Ἀγίου Ὄρους προϊστάμενοι νὰ πληρώσουν εἰς τὸν κατακτητήν, ἔχομεν διεσταμένας πληροφορίας. Ο Τρικούπης καὶ δὲ Φιλέλιος μὲν ἀναφέρουν τὸ ποσόν τῶν δυόμισυ ἐκατομμυρίων γροσίων, δὲ Σμυρνάκης καὶ δὲ Φιλέλιος εἰς τὸν δημόσιον ὅποιον δημοσιεύει δὲ Λαυριάτης, ε.ά., σ. 55, βλέπομεν ὅτι δμάς μοναχῶν εἶχε μεταβῆι εἰς "Αγιον Μάμαντα μὲ σκοπὸν νὰ προσκυνήσῃ τὸν πασᾶν. Ἐκ τοῦ γεγονότος δμως δτε εἰς τὸ πρὸς τοὺς μοναχοὺς φιρμάνι οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ φόρων καὶ ἀποζημιώσεων, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν ἀρχῇ δὲν ἐγένετο λόγος περὶ ἀποζημιώσεων καὶ μόνον δταν ἐσταθεροποιήθησαν οἱ Τοῦρκοι ἐν "Αγίῳ Ὄρει ἡρχισε νὰ αὐξάνῃ κατὰ βούλησιν ἀπὸ ημέρας εἰς ημέραν τὸ πληρωτέον ποσόν (ἰδε Βασιλείου, ε.ά., σ. 30).

ψη μετά τοῦ ἡγουμένου Εὐθυμίου τὸ Ἀγιον Ὄρος, κατευθυνόμενος πρός τὴν Ὑδραν, παρὰ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24-10-1821 συγκινητικὴν ἔκκλησιν τῶν ἐπιζώντων ἥρωων τῆς Κασσάνδρας¹, ὅπως παραμείνῃ πλησίον αὐτῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅπως συνεχίσῃ ὑπὸ εὐνοϊκωτέρους ὄρους τὸν κατὰ τοῦ κατακτητοῦ ἀγῶνα του. Αἱ συγκινήσεις δὲ τὰς ὁποίας ὑπέστη διὰ τὸ ἀτυχές τέλος τοῦ ἀγῶνος του, αἱ στερήσεις καὶ αἱ πικρίαι, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασε κατ' αὐτόν καὶ σὺν τούτοις ἡ διαρκῆς σκέψις ὅτι ἀπώλεσε τὴν Κασσάνδραν καὶ τὴν νύμφην τοῦ Θερμαϊκοῦ, τὴν Θεσσαλονίκην, συνετέλεσαν ὥστε ἡ εὐγενικὴ καὶ πατριωτικὴ του καρδία νὰ παύσῃ νὰ κτυπᾷ, ἐνῷ ἀκόμη εὐρίσκετο ἐν πλῷ πρὸς τὴν Ὑδραν, ὅπου ἐπίστευεν ὅτι θὰ εὕρισκεν ἐνισχύσεις πρὸς συνέχισιν τοῦ ἀγῶνος τῆς Μακεδονίας. Τοὺς ὀφθαλμούς του ἔκλεισεν ὁ συνοδεύων αὐτὸν υἱός του Ἰωάννης², τὴν δὲ πρώτην εὐχὴν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του ἀνέπεμψεν εἰς Κύριον ὁ ἡγούμενος Εὐθύμιος. Ὁ νεκρός του μεταφερθεὶς εἰς Ὑδραν ἐκηδεύθη μὲ τιμᾶς ἀντιστρατήγου.

Τὸ θλιβερὸν τέλος τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, ὀφείλεται ἐν πολλοῖς εἰς τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οὐδεὶς ὑπεύθυνος ἀρχηγὸς εὐρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὄλου ἀγῶνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ὁποῖος ἐκτιμῶν τὴν σημασίαν τῆς ἐν Χαλκιδικῇ ἐπαναστάσεως νὰ ἀπέδιδε τὴν ἐμπρέπουσαν εἰς αὐτὴν προσοχήν. Μόνον μετὰ διετίαν, ὅτε ἐσυστηματοποιήθη ὁ ἀγῶν ἐν Πελοποννήσῳ, διέγνωσαν οἱ ιθύνοντες πόσον ἔξυπηρετικὴ θὰ ἦτο διὰ τὸ ἔθνος ἡ ὑπαρξίας ἵσχυρᾶς ἐπαναστατικῆς ἐστίας εἰς τὴν Χαλκιδικήν, ἥτις θὰ ἀπετέλει διαρκῇ ἀπειλὴν κατὰ τῶν νώτων τῶν Τούρκων. ³ Εἳναν συγχρόνως ἐκινοῦντο οἱ Ὀλύμπιοι, λέγει ὁ ἔθνικός μας ἴστορικὸς Κων. Παπαρρήγοπουλος, τὸ ἐπιχείρημα ἡδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ»³.

Φαίνεται δῆμος ὅτι μέγα μέρος τῆς εὐθύνης διὰ τὸ ἄδοξον τέλος τοῦ ἀγῶνος τῆς Χαλκιδικῆς φέρουν καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν τοῦ Ἀγίου Ὄρους, οἱ οἵ ὁποῖοι ὑποκύψαντες εἰς ψυχικὴν ἀδυναμίαν καὶ φεισθέντες τοῦ πλούτου

1. Μ α μ α λ ἀ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἑγγρ. 87.

2. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ Ἰωάννης πίπτει ἀργότερον μαχόμενος εἰς τὸ Νεόκαστρον. Ἐκ τῆς αἰτήσεως δὲ τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ υἱὸς τοῦ Παπᾶ Κων/νος τῷ 1865 πρὸς ἀπονομὴν συντάξεως, πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Ἐμμ. Παπᾶς εἶχε πολλοὺς υἱούς· «μαθόντες δὲ οἱ ἐπίλοιποι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Βιέννῃ τὸν θάνατον τοῦ πατρός μας καὶ παραλαβόντες ἐκ τοῦ ἐκεῖ καταστήματος τὴν λοιπὴν περιουσίαν, ἔσπευσαν ἐνταῦθα, καὶ ἀρπάσαντες τὰ ὅπλα ἐμάχοντο παντοῦ ὑπὲρ τῆς κοινῆς Ἐλευθερίας μέχρις ὅτου ὁ μὲν Ἀθανάσιος πολεμῶν εἰς Ἀταλάντην καὶ συλληφθεὶς παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπήχθη εἰς Χαλκίδα, ὅπου ἀπεκεφαλίσθη ...καὶ ὁ Νικόλαος καταπολεμῶν καὶ κατατροπῶν ἀνδρείως τοὺς ἐχθροὺς εἰς Καματερὸν ἀπωλέσθη» (ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ φακέλλου τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ).

3. Κ ω ν. Π α π α ρ ρ η γ ο π ο ύ λ ο ν, Ἰστορία τοῦ ἡλληνικοῦ ἔθνους, τ. 7, Ἀθῆναι 1932, σ. 61.

τῶν μονῶν «οὔτε προθυμίαν οὔτε καρτερίαν ἰκανὴν ἔδειξαν»¹ καὶ ἐδέχθησαν νὰ ἔλθουν εἰς κρυφίας διαπραγματεύσεις μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ ἔχθροῦ. Τὴν ἀχαρακτήριστον ταύτην πρᾶξίν των ἐμέμφησαν τόσον ἡμέτεροι², ὅσον καὶ ἔνοι ἰστορικοί.

Βεβαίως οὐδεὶς ἀρνεῖται τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ὅποίαν τὸ Ἀγιον Ὄρος προσέφερε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας εἰς τὸ ἔθνος διὰ τοῦ ἔργου τῶν μοναχῶν, τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους, διὰ τῆς καλλιεργείας τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν πρὸς διατήρησιν τῶν παραδόσεων τῆς φυλῆς μας καὶ ἵδιᾳ τῆς θρησκείας καὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν. "Ομως, ὅτε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως ἐπεστρατεύθη τὸ Ἀγιον Ὄρος διὰ τὸν καθολικὸν τοῦ ἔθνους ἀγῶνα, ὅπως εἶχεν ἐπιστρατευθῆ σύμπας ὁ Ἐλληνισμός, ὥφειλε νὰ προσφέρῃ περισσότερα ἀπὸ ὅσα τοῦ ἔζητηθησαν³ διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ἄν ἀπέθνησκεν ἡ Πατρὶς οὐδεὶς λόγος διασώσεως τῶν μονῶν ὑπῆρχεν· «ὅλα τὰ ἱερὰ μοναστήρια, ἡ δόξα, ἡ ἡσυχία, ἡ ζωὴ τῶν μοναχῶν, τὰ πάντα κρέμονται ἀπὸ τὴν σωτηρίαν τοῦ Γένους, καθὼς καὶ τὰ πάντα κινδυνεύουν μὲ τὸ Γένος, ἐὰν κακῶς συλλογιζόμενοι ἀμελήσωμεν... καὶ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς κόσμους τῶν Ἱερῶν εἰκόνων πρέπει νὰ τοὺς μεταχειρισθῆτε κατὰ τῶν ἀσεβεστάτων εἰκονομάχων»⁴.

Δέον, τέλος, νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἀγίου Ὄρους καὶ τῆς Χαλκιδικῆς, καθὼς καὶ ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821, δὲν παρήχθη ἐκ τύχης, οὔτε ὑπῆρξε δημιούργημα πρόχειρον τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, ἀλλ᾽ ἡτο ἀναπόδραστον ἀποτέλεσμα ὅλων τῶν προηγουμένων περιστάσεων, πόθων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ ἔθνους μας, εἰς τοιοῦτον μάλιστα σημεῖον, ὥστε νὰ ἀναγκασθῇ ὁ ἐθνικός μας ἰστορικὸς Κων. Παπαρρηγόπουλος νὰ εἴπῃ· «ὅ, τι ἐπέτυχεν ἡ ἐπανάστασις δὲν ἐπέτυχεν ἀργότερον ἡ ἐλευθερία καὶ τοῦτο διότι δὲν διεπλάσθησαν ἐπιτηδείως αἱ νέαι δυνάμεις, ὥστε νὰ συμπληρώσωσιν αὗται καὶ νὰ ἀσφαλίσωσι τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν»⁵.

1. Κων. Παπαρρηγόπουλος, αὐτόθι.

2. Ιδὲ Τρικούπη, Ἰστορία τῆς Ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τ. 1 σ. 125 κέ., Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 284, 489 κέ. Παπαρρηγόπουλος, ἐ. ἀ., τ. 7 σ. 61.

3. Ιδοὺ τὶ ἔγραφε πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν περὶ τῶν Ἀγιορείτῶν ὁ ἀπεσταλμένος του Ρήγας Μάνθος· «μά τὶ νὰ κάμη κανεὶς μὲ τὴν μικρολογίαν τῶν ἀγίων πατέρων;...αὐτὴ ἡ στυγερὰ ἀνελευθεριότης καὶ μικροπρέπεια αὐτῶν μᾶς ἐμπόδισεν ἀπὸ πολλὰ ὠφέλιμα καὶ ἀπὸ πολλὰ ἀναγκαῖα...Ἐχουν τὰ φρονήματά των, τὰ ὅποια μόνα ἐγκρίνουν διὰ καλά...καὶ φροντίζουν μόνον διὰ τὴν συστήρησιν τῶν ιδίων των ὑποκειμένων καὶ μόνον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν αὐτῶν ὑποκειμένων των» (ιδὲ Φιλήμονος, ἐ. ἀ., τ. 4 σ. 439-440).

4. Αὐτὰ ἔγραφεν ὁ Δημ. Υψηλάντης πρὸς τοὺς Ἀγιορείτας διὰ τῶν ἀπεσταλμένων των (ιδὲ Μαμάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. 24).

5. Παπαρρηγόπουλος, Ἰστορία τοῦ Ἐλληνικοῦ ἔθνους, τ. 5 μέρ. β', σ. 229.

Δ. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΙΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

‘Ο Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος μετά τὴν ἐκ Καρυδῶν φυγήν του δὲν ἔπροφθασε τὸν Ἐμμ. Παπᾶν καὶ τὸν ἡγούμενον Εὐθύνμιον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔφυγε μαζί μὲ αὐτούς. Τοῦτο εἰκάζομεν ἀλλως τε καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του, εἰς τὴν δοποίαν μεταξὺ ἀλλων ἀναγράφει· «φεύγων ἀπὸ Καρνάς διεσώθην εἰς Ἐσφιγμένον. . . καὶ ἀπεράσας ἀπὸ Ἐσφιγμένου διὰ θαλάσσης τυκτὸς εἰς Πρόβλακα, ἐσιγονραρίσθην εἰς τὸ ἐκεῖ ενδισκόμενον λίμνιον πλοῖον»¹.

Ποῦ ἀκριβῶς κατηυθύνθη ὁ Νικηφόρος ἀπὸ τὸν Πρόβλακα δὲν γνωρίζομεν εἰσέτι. Ἐξ ἐπιστολῆς ὅμως τὴν δοποίαν ἔπεμψεν οὗτος τὴν 20ὴν Ἀπριλίου 1824 πρὸς τὸν ὁσιώτατον Γαβριὴλ τὸν Ἰβηρίτην, ἀνεψιὸν τοῦ πρώην Κορίνθου, πληροφορούμεθα ὅτι οὗτος μὲ λήμνιον πλοῖον ἔφθασεν εἰς Σκόπελον καὶ παρέμεινεν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς μικρὸν λιμενίσκον, Πάνερμον ὀνόματι, δύο δλοκλήρους χειμῶνας. Ἡ Ἐσιγονραρίσθην, λέγει, εἰς τὸ ἐκεῖ ενδισκόμενον Λήμνιον πλοῖον, πρόκιον, διοικούμενον παρὰ καπετάνου, ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου, μὲ τὸν δοποῖον ἀναχωρήσας ἀπὸ Πρόβλακος κατ’ εὐθεῖαν χωρὶς νὰ σταθῇ τρόπος ἀπὸ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶμεν ἀπὸ τὰ ἥμέτερα. Διέτριβον εἰς αὐτό, κατὰ συμπάθειαν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ καπετάνου εἰς διάστημα δύο ἥμισυ χρόνων συμπαραχειμάζων ἐν αὐτῷ εἰς Σκόπελον, δύο χειμῶνας, εἰς πόρτον ἐκεῖσε ἔρημον κατὰ τὴν ὄνομασίαν καλούμενον Πάνερμον, ἀπέχον τῆς ἐκεῖ χώρας δύο ὡρῶν διάστημα, συμπλέων μὲ αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Ἐν πλῷ ἡ εἰς Σκόπελον θὰ ἐπληροφορήθη μὲ πολλὴν θλῖψιν ὅτι μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Κασσάνδρας καὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἀπώλεσε καὶ τὸν πεφιλημένον Φιλικόν του Ἐμμ. Παπᾶν².

Σιγὴ καλύπτει τὴν δρᾶσιν τοῦ Νικηφόρου ἀπὸ τότε (μέσα Νοεμβρίου 1821) μέχρι τοῦ Ὁκτωβρίου τοῦ 1831, ἵτοι ἐπὶ δέκα συναπτὰ ἔτη, διότε ἐμ-

1. Ἐπιστολὴ πρὸς ὁσιώτατον Γαβριὴλ Ἰβηρίτην (20 Ἀπριλίου 1824). Τὴν θλιβερὰν ἀποτυχίαν τῆς Κασσάνδρας ἐπλήρωσαν πολὺ ἀκριβὰ καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους, παρὰ τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς προσπαθείας των νὰ ἔξευμενίσουν τὸν νικητήν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν κατέβαλον εἰς τὸν Ἀμπούλ Ἀβούδ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν δυόμισυ ἑκατομμυρίων γροσίων εἰς χρῆμα καὶ εἰς ἑκκλησιαστικά ἀφερόματα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ παρέδωσαν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ζητηθέντας ὅμηρους. Ὁμως ὁ Τοῦρκος κατακτητὴς δὲν ἡρκέσθη εἰς ταῦτα, διέταξε νὰ συλληφθοῦν πολλοὶ κληρικοί, ἐνῷ συγχρόνως τμῆματα στρατοῦ κατελάμβανον τὰς μονάς καὶ πολλὰ κειμήλια διηρηγησαν. Οἱ συλληφθέντες μετεφέρθησαν εἰς Θεσσαλονίκην, δους οἱ περισσότεροι ἀπέθανον μαρτυρικῶς, ἐνῷ εἰς τὸ Ἀγίου Ὁρος ἐγκατεστάθη τουρκικὴ φρουρά ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, ἡ ὁποία διετρέφετο εἰς βάρος τῶν μονῶν καὶ κατευράννησε τοὺς μοναχοὺς μέχρι τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως ἐπὶ ἐννέα ὄλοκληρα ἔτη (ἰδεῖ Παπαργύριος, Ιστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. 7 σ. 61).

2. Ἐσφαλμένη ἐν προκειμένῳ τυγχάνει ἡ πληροφορία τοῦ Σμυρνάκη, Τὸ Ἀγίου Ὁρος, σ. 176, καθ’ ἣν ὁ Νικηφόρος ἔφυγεν ἐξ Ἀγίου Ὁρους δύο μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ.

φανίζεται εἰς τὸ Ναύπλιον. Τοῦτο πληροφορούμεθα ἐξ ἐπιστολῆς του «τῷ ὁσιολογιωτάτῳ Γέροντι ἐπιτρόπῳ τῆς Ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων κυρίῳ Ὀνουφρίῳ», ἐν ᾧ ἀναγινώσκομεν: «Καὶ αὖθις· Ἐκ τῶν περικλειομένων πληροφορεῖσαι τὰ πάντα, καὶ δὲν ταυτολογῶ, ἀλλὰ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴ λείψῃ ἡ παράστασίς της εἰς τὸ νὰ μοὶ γίνη, πρὶν χειμὼν καταλάβῃ, ἢ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων μοι καὶ πραγμάτων, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὴν προθυμίαν της . . . διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου δύναται νὰ μοὶ στείλῃ . . .»¹.

‘Ωσαύτως ἐξ ἐπιστολῆς του ἐκ Ναυπλίου, γραφείσης πρὸς τὸν αὐτὸν «ὁσιολογιώτατον Διδάσκαλον κύρῳ Γαβριὴλ Ἰβηρίτην, εἰς Μαραθωνῆσι»², πληροφορούμεθα τὴν κίνησιν μοναχῶν ἀντιπροσώπων τῶν κατὰ Ἀθω μονῶν, οἵτινες ἥλθον εἰς Ναύπλιον, κομίζοντες χρηματικὰ ποσὰ καὶ ὄλλα εἰδη διὰ τὸν ἀγῶνα. Μετὰ τὴν παράδοσιν πάντων τούτων εἰς τὸν ἔμπιστον ἐκπρόσωπον τῶν μονῶν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν διὰ τὰ ἴδια. Κατὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἡ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἀντιπροσωπεία θὰ ἔφερε μεταξὺ τῶν ἀλλων αὐτῆς πολυτίμων προσφορῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀγῶνος καὶ τὴν περίφημον ἐπτάφωτον λυχνίαν (λεμονέαν), δῶρον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας πρὸς τὴν Πορταΐτισσαν Θεομήτορα. “Οταν κατ’ ἐντολὴν τῆς μονῆς μετεφέρθησαν πάντα ταύτα εἰς Υδραν καὶ ὁ ναύαρχος Κουντουριώτης ἀντίκρυσε μεταξὺ τῶν ἀλλων τὴν ἐπτάφωτον λυχνίαν, ἀφοῦ ἐπληροφορήθη προηγουμένως τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς, φέρεται εἰπὼν εἰς τὸν Νικηφόρον «”Οχι, δὲν θὰ πειράξωμεν τὴν λυχνίαν αὐτὴν παρὰ θὰ τὴν ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν μονήν της, ἵνα, ἡ ὑπ’ αὐτῆς φωτιζομένη Πορταΐτισσα μεσιτεύῃ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τοῦ Ἀγῶνός μας»³. ”Οπερ καὶ ἐγένετο· ἔκτοτε δὲ ἡ περίφημος αὕτη ἐπτάφωτος λυχνία ἀποτελεῖ ἐν τῶν σπουδαίων κειμηλίων τῆς μονῆς, κειμένη πάντοτε εἰς τὸ ἀριστερὸν τοῦ Καθολικοῦ αὐτῆς καὶ φωτίζουσα τρίς τοῦ ἔτους, τὰ Χριστούγεννα, τὸ Πάσχα καὶ τὸν Δεκαπενταύγουστον καὶ ἐπὶ δικταήμερον, τὴν διὰ τὰς ἡμέρας ταύτας μετακινουμένην θαυματουργὸν Εἰκόνα, ἐκ τοῦ ναϊδίου αὐτῆς εἰς τὸ Καθολικόν, τῆς Παντανάσσης Πορταΐτισσης, ἵνα αὕτη παρακαλῇ καὶ μεσιτεύῃ εἰς

1. Ἐπιστολὴ 3ης Ὁκτωβρίου 1831.

2. Ἐπιστολὴ 10ης Φεβρουαρίου 1832.

3. Παντάνασσα Πορταΐτισσα! Ποῖος μέχρι σήμερον ἐγονάτισε πρὸ τῆς σεπτῆς Σου εἰκόνος καὶ προσεκύνησε αὐτὴν καὶ δὲν ἡσθάνθη χαράν καὶ ἀγαλλίασιν. Ποῖος ἔχυσε θερμά δάκρυα πρὸ Αὐτῆς καὶ δὲν εὑρε παρηγορίαν καὶ ἀνάπαυσιν. Εἰς τὸν νοῦν μου ἔρχονται οἱ λόγοι τοῦ ἀοιδόμου ἡμῶν καθηγητοῦ Ιωάννου Μεσολωρᾶ «”Οπως προσηγήθημεν πρὸ τῆς δύντος Ἱερᾶς ἐκείνης εἰκόνος τῆς Πλανάγονού Μαριάμ τῆς εὐρισκομένης ἐν τῇ μικρῷ παρὰ τὴν θύραν τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐκκλησίᾳ, οὐδέποτε ἄλλοτε προσηγήθημεν, οὐδέποτε κατελήφθημεν ὑπὸ Ἱερωτέρου ἐνθουσιασμοῦ, διν ζωηρῶς ἡσθάνθημεν, ἀλλ’ ὅστις δὲν περιγράφεται» («Ἀνάπλασις», 15 Αὐγούστου 1893).

Κύριον οὐ μόνον διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γένους ὁλοκλήρου ἡμῶν τῶν δρθιδόξων'.

Εἰς τὴν ἀπὸ 10ης Φεβρουαρίου 1832 ἐπιστολὴν εὑρίσκομεν τὸ πρῶτον, ἐπὶ τὸ ἐπισημότερον εἰς τὰς ἐπιστολάς του, τὴν αἵτιαν τῆς κρύφα ἐκ τῆς μονῆς ἀναχωρήσεώς του, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας δὲν ἥδυνήθη νὰ παραλάβῃ οὐδὲ τὰ στοιχειωδῶς ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ εἰδῇ: «μὲ ἀποστολὴν τινῶν ἐκ τῶν ἔκει ἀπάντων ἐναπομεινάντων εἰδῶν μου, ὅπου εἶχον φύγει ἔκειθεν γνυμνός . . . μὲ τοιαύτην θανάσιμον πρόσος με καταδρομήν . . . ὡς ἔμαθες ἡδη τὰ κατ' ἐμὲ πάντα»².

Παρὰ τὴν ἰκανοποίησιν δημοσίου καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν ἡσθάνετο ὁ Νικηφόρος διὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ προσφερομένας ἑθνικάς ὑπηρεσίας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του πρὸς τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν, νοσταλγεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του, εἰς τὴν μονήν, εἰς τὸ «περιβόλι τῆς Παναγίας», ὡς λέγει, ἵνα συμπροσευχηθῇ μὲ τοὺς ἄγιους ἀδελφούς του, δχι μόνον διὰ τὴν προσωπικήν του σωτηρίαν καὶ λύτρωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ Ἐθνους μας, τοῦ Γένους μας ὁλοκλήρου τὴν σωτηρίαν. Ἐλλὰς καὶ Ἐσταυρωμένος ἔχουν τόσον ἐνωθῆ ἐις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὥστε δὲν δύναται νὰ διαχωρίσῃ τὰ δύο ταῦτα σύμβολα καὶ διὰ τοῦτο ἀγωνίζεται καὶ διὰ τὰ δύο δόμοίως: «τὰ εἰς ἐμέ, γράφει, αὐτὸς εἶναι τὸ ἐπιθυμότερον νὰ ἀπέλθω καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν φίλην μοι ἡσυχίαν, ἐν τῇ ἱερῷ μοι μετανοίᾳ καὶ κατοικίᾳ μου ἔκείνη τῇ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ· ἀλλ’ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ ἐμὲ μόνον, κρίνω νὰ διαμείνω εἰσέτι εἰς τὰ ὕδε, ὅπου τὸ ἐμὸν συμβάν ἐστάθη διαφορετικὸν καὶ δὲν ἀποτολμῶ εὐκόλως, ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ’ ὡς δὲν δύναμαι»³. Χαίρει δημοσία ἐν ταυτῷ ἴδιαιτέρως πληροφορούμενος, δτι πᾶσαι αἱ ἐν τῷ Ἀγίῳ Όρει μοναὶ διαβιοῦσιν ἡσύχως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ κατακτητοῦ: «Ο Ιάκωβος μοὶ ἐδιηγήθη δτι

1. Ἡ προστάτις τῆς μονῆς Ἰβήρων εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Πορταΐτισσης μεταφέρεται, ὡς μᾶς ἐπληροφόρησεν ὁ πατήρ Ἀθανάσιος, ἐν μεγάλῃ πομπῇ, τρις τοῦ ἔτους, ἐκ τοῦ ἴδιαιτέρου αὐτῆς ναΐδιου εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς μονῆς, ὅποτε καὶ πρὸ αὐτῆς, καθ' δλον τὸ ὀκταήμερον τῆς ἐν τῷ Καθολικῷ παραμονῆς της, καίει ἡ ὡς ἄνω περίφημος ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεποικιλμένη ἐπτάφωτος λυχνία.

2. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν 1ης Ὁκτωβρίου 1833, 27ης Νοεμβρίου 1835 καὶ 10ης Ἰουνίου 1839 πληροφορούμεθα δτι ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ἐδάνεισε σεβαστὰ χρηματικὰ ποσὰ οὐ μόνον εἰς τὴν μετάνοιάν του, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κοινότητα τοῦ Ἀγίου Όρους, προφανῶς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἀγῶνος.

3. Ἐπιστολὴ 3ης Μαΐου 1832. Διὰ τῆς τελευταίας του φράσεως «ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ’ ὡς δὲν δύναμαι» ἡ ἐννοεῖ δτι ὡς ἐκ τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ἀγίῳ Όρει καταστάσεως, συνεπείᾳ τῆς συνεργασίας του μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας, δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτό, ἡ ἐννοεῖ δτι τοσαύτη εἶναι ἡ ἀναγκαιότης τῆς ὑπηρεσίας, ἥν εἰσέτι ἐπιτελεῖ, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτήν, τοῦτο δ' ἄλλως τε διευκρινίζει εἰς ἄλλας αὐτοῦ ἐπιστολάς.

πολλὰ καλὰ ἀπερνοῦν ἥδη ἐκεῖσε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὁθωμανικῶν στρατευμάτων¹.

’Αλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν ἐκ Ναυπλίου ἐπιστολήν του πρὸς τὸν πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς Ἱερᾶς μονῆς του κύρ Θεοδόσιον ἐκφράζει τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του, ὅμως λόγοι ἐθνικοὶ ἐπιβάλλουν τὴν ἐκεῖ παραμονήν του «... Εὐγνωμονῶν διὰ τὴν τοιαύτην πρόσι με ἀδελφικήν της διάθεσιν, τῇ λέγω ὅτι καὶ ὁ Ἰδιος τὸν αὐτὸν πόθον ἔχω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν μετάνοιάν μου καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πεφιλημένην ἀδελφότητα, τὰ αἴτια ὅμως ὅπου μὲ ἐμποδίζουν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι γνωστὰ τῇ ἀδελφότητι καὶ ἡ ἀγάπη της ἐπληροφορήθη βέβαια ταῦτα μέχρι τοῦδε· διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι με δικαιοῖ εἰς τὸν σκοπόν μου, τὸν ὅποιον περισσότερον ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν ὁσιολογιωτάτων δύο ἀδελφῶν . . . ὅπου ἡ ὁσιολογίας των ἐλπίζω ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας ὅτι καὶ τῇ τὸν ἐξίγησαν σαφῶς καὶ ἐν πολλοῖς εἰς πλάτος»².

Μάλιστα παραπονούμενος διὰ τὴν μὴ εἰσέτι ἀποστολήν εἰς αὐτὸν χρημάτων, ἅτινα δικαιοῦται ἐκ τῆς μονῆς, γράφει εἰς τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν ὁσιολογιώτατον Θεοδόσιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1ης Ὁκτωβρίου 1833 ἐπιστολήν του καὶ πληροφορεῖ εἰς ἡμᾶς ἐμφανῶς πλέον τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὅποιους ἡναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μονήν του· «φυγὼν γυμνὸς αὐτόθεν διωκόμενος τοῦ συλλαβέσθαι καὶ παραδοθῆναι πρὸς τὸν Ἀπονλαπούτ πασᾶν εἰς ἑαυτῶν σωτηρίαν τῶν καταδιωκόντων με».

’Η ύπὸ τῶν Ἀγιορειτῶν ἀδικαιολόγητος παρεξήγησις τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου τοῦ Νικηφόρου καὶ ὁ εἰς τὴν αἴτησιν τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν ἀδικος χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὑπ’ αὐτῶν πρὸς τὸν σουλτᾶνον ὡς «θεοργίστου ἀποστάτου»³ ἐλέγχεται δριμύτατα εἰς τινα ἐπιστολὴν Κυρίλλου τινὸς ἐπισκόπου⁴ πρὸς τὸν Ἰβηρίτην ἀρχιμανδρίτην Θεοδόσιον. ’Ἐν αὐτῇ ἀναγινώσκομεν «Ἀπορῶ, ἀγαπητέ, πῶς οἱ πατέρες ἡθέλησαν νὰ φερθοῦν ἐναντίον τῆς συνειδήσεώς των πρὸς τὸν κὺρο Νικηφόρον . . . τὴν ἀδικον ἐπιμονὴν ὅπου ἐκάματε εἰς τὰ δίκαια τοῦ κύρου Νικηφόρου καὶ ἐπομένως τὴν

1. Αὐτόθι. ‘Ο τουρκικός στρατὸς ἀπεχώρησε τοῦ Ἀγίου Ὄρους τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ τοῦ 1830.

2. Ἐπιστολὴ 20ης Δεκεμβρίου 1832

3. Οἱ ἀγιορεῖται μοναχοὶ εἰς τὴν αἴτησιν τῶν πρὸς τὸν σουλτᾶνον, ἀφοῦ ζητοῦν νὰ δικαιολογηθοῦν διὰ πᾶν δι, τι τοὺς εἰχον ἐξαναγκάσει νὰ κάμνουν οἱ «ἀποστάται» ὅμογενεῖς τῶν συνεχίζουν: «οὗτο παρηγορηθέντες καὶ ἡμεῖς μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ πολυχρονίου βεζίρη τῆς, προστρέχομεν εἰς τὸ πολυεύσπλαγχνον ἔλεος τῆς συμπαθεστάτης μεγαλοκρατίας τῆς ζητοῦντες δακρυρρόως τὴν συγχώρησιν καὶ ἀφεσιν εἰς ὅσα εἰς Θεὸν καὶ εἰς θεόσκεπτον κράτος ἐπταίσαμεν ἐκουσίως καὶ ἀκουσίως καταδυναστεύμενοι ὑπὸ τῶν θεοργίστων ἐκείνων ἀποστατῶν.» (Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. 103).

4. Ἐπιστολὴ 7ης Ὁκτωβρίου 1833.

ζημίαν, τὴν ὅποιαν προξενοῦν εἰς τὸ ἵερὸν μωναστήριον τονσ»¹. Τὰ αὐτὰ διὰ τὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα γράφει εἰς δριμὺν τόνον καὶ μοναχός τις Μελέτιος εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν αὐτὸν Ἰβηρίτην μοναχὸν Θεοδόσιον, καυτηριάζων τὰς δικτατορικὰς τῶν προεστώτων τῆς μονῆς ἀποφάσεις: «Περὶ δὲ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Νικηφόρου κοιτάξετε νὰ δώσητε ἐν τέλος καὶ νὰ ἀναπαύσητε τὸν ἀδελφόν, μὴν τὸ πηγαίνωμεν μὲ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριον, καθ' ὅτι δὲν εἶναι ὠφέλιμον»². Καὶ εἰς δευτέραν πρὸς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐπιστολὴν εἰς δριμύτερον τόνον γράφει ὁ αὐτὸς μοναχός: «περὶ τῆς τοῦ Νικηφόρου ὑποθέσεως ἀκόμη θὰ γράψῃτε».

Δύο ἔτη σιωπῆς μόλις εἶναι ίκανά νὰ μετριάσουν πως τὸν ἐκ τῆς ἀδικαιολογήτου διαγωγῆς τῶν συγκοινοβιατῶν του προελθόντα πόνον. Τὸ ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων του μοναχῶν ἑτοιμασθέν, κατόπιν τῆς δυσμενοῦς καὶ ἀδίκου μεταχειρίσεως αὐτοῦ, πικρὸν ποτήριον ἔπιεν ὁ Νικηφόρος μέχρι τρυγός διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι κοινὴ εἶναι ἡ μοῖρα τῶν ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ ἐπιτελούντων τὸ καθῆκόν των.

Τὸ 1835 ἀκούομεν καὶ πάλιν τὴν γλυκεῖαν αὐτοῦ φωνὴν ὅμως οὐχὶ πλέον ἐκ Ναυπλίου, ἀλλ’ ἐκ τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς. Τὴν 27ην Νοεμβρίου 1835 ἀποστέλλει περίφημον μακροσκελῆ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς πανοσιωτάτους ἀγίους Ἐπιτρόπους τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἐν τῇ ὅποιᾳ μετὰ πολλῆς τῆς δδύνης γράφει: «Πολλάκις ἔγραψα ὑμῖν καὶ οὐδέποτε ἡξιώθην μέχρι σήμερον ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀπαντήσεως. Γνωρίζω ὅτι πρὸς τὰ λοιπά μοι δεινὰ καὶ ἡ στέρησις τῆς μετανοίας μου προέρχεται ἐξ ἀμαρτιῶν μου». Ἀκολουθεῖ καὶ οὗτος τὴν κοινὴν μοῖραν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπιτελέσαντες εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ καθῆκόν των ἡσθάνθησαν καὶ ἐδοκίμασαν εἰς τὸ τέλος πικρίαν καὶ ἀπογοήτευσιν. Παραπονεῖται ὅμως μετὰ ἴσχυρᾶς ἐπιχειρηματολογίας διὰ τὴν τοιαύτην τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς του διαγωγὴν καὶ παρακαλεῖ αὐτούς, βρέχων ἀσφαλῶς διὰ δακρύων τὴν ἐπιστολήν του, ἵνα δείξουν τὴν ἀδελφικὴν αὐτῶν ἀγάπην. «Παρακαλῶ νὰ δείξητε τὴν ἀδελφικὴν ὑμῶν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην . . . δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε μὲ ἀξιώσει τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν κοινῆς ἀπαντήσεως».

Ἐπὶ ἔν ἔτος ὁ Νικηφόρος γράφει καὶ παρακαλεῖ καὶ ἰκετεύει τοὺς προεστῶτας τῆς μονῆς αὐτοῦ καὶ χύνει πικρὰ πρὸς τοῦτο δάκρυα, δηλῶν εἰς αὐτοὺς ὅτι οὐδὲν τὸ κακὸν ἐπράξει κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Ἀγῶνος καὶ παρακαλεῖ διὰ πολλοστὴν φορὰν νὰ τοῦ γράψουν καὶ νὰ τὸν λυπηθοῦν. Ἡ ὑπομονητικὴ αὐτοῦ εὐγενῆς ψυχὴ δὲν κάμπτεται πρὸς τῆς ἐσκεμμένης σιωπῆς τῶν προεστώτων. Κρούει συνεχῶς τὴν θύραν καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεόν νὰ ἔξενύρῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν μετὰ τῆς μονῆς τῆς

1. Ἐπιστολὴ 7ης Ὁκτωβρίου 1833.

2. Ἐπιστολὴ 16ης Δεκεμβρίου 1833.

μετανοίας του σχέσεων. 'Η ἀφορμὴ ἐδόθη· ἥσαν οἱ θησαυροὶ τῆς μονῆς του, οἱ ὅποιοι εἶχον μεταφερθῆ εἰς Μοσχονήσια, ἵνα μὴ διαρπαγοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἔξηφανίζοντο ὁπωσδήποτε, ἃν δὲν ἔχειρί-
ζετο τὸ δλον ζήτημα ὁ δεξιός τοῦ Νικηφόρου νοῦς, «ὁ διαφόρους τρόπους
μεταχειρισθεῖς»¹.

Εἰς ἐπιστολὴν τῶν προεστώτων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 27ης Ἀπριλίου 1836 παρακαλεῖται οὕτος νὰ διαφερθῇ διὰ τὴν διάσωσιν τῶν εἰς τὴν μονὴν ἀνηκόντων θησαυρῶν τῶν Μοσχονησίων, τοὺς ὅποιους παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ δ εἰς Σάμον, ἵνα διασώσῃ ἑαυτόν, καταφυγῷ ἀδελφὸς τῆς μονῆς, Γρηγόριος δνόματι, καὶ ὁ ὅποιος πρὸς πληρεστέραν αὐτῶν ἀσφάλειαν παρέδωσεν εἰς τὸν μητροπολίτην Σάμου Κύριλλον. Μεταξὺ τῶν θησαυρῶν συγκατελέγοντο, ὡς ἀναφέρει ἡ ἐπιστολὴ, καὶ ἄγια λείψανα. 'Ωσαύτως νὰ διαφερθῇ διὰ τὴν εἰς τὴν μονὴν ἐπιστροφὴν μιᾶς πλήρους ἀρχιερατι-
κῆς στολῆς, τὴν ὅποιαν οἱ προεστῶτες τῆς μονῆς ἔδωσαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον 'Ελασσόνος, «ὅστις κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἀνωμαλίαν ἐλθὼν διέτριβεν ἐνταῦθα εἰς "Αγιον "Ορος ἐφ' ἵκανὸν καιρόν...καὶ ὅστις ἀηδῶς φερόμενος κρυφίως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ 'Αγιον "Ορους, ἵνα ἐλθῃ αὐτόσε εἰς τὴν 'Ελλάδα, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ποῦ ἔως τώρα διατρίβει δὲν γνωρίζομεν»².

Τὸ γεγονός ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων αὐτοῦ καὶ τῆς μονῆς δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὴν μετάνοιάν του, δεικνυει ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελούμενον ἐθνικὸν ἔργον ἥτο τι τὸ μυστικόν, συνυφασμένον μὲ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα μυστικά, ἀτινα καὶ τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος κατώρθωσαν καὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐκ τῆς τῶν Τούρκων βαρβάρου φυλῆς λύτρωσιν τοῦ Γένους ἡμῶν. Καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς δ Νικηφόρος δὲν παύει νὰ διαφέρηται διὰ τὰ συμφέροντα τῆς μονῆς του, ἀκόμη δὲ καὶ διὰ τὰ ἀτομικὰ τῶν ἀδελφῶν

1. Ἐπιστολὴ 10ης Ἰουνίου 1839. Παρὰ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ πασᾶ, ὅτι δὲν θὰ εἰσήρχετο τουρκικός στρατὸς εἰς τὸ "Αγιον "Ορος, ἐκτὸς μικρᾶς ὄμάδος, ἥτις θὰ διεπιστωνε, ἃν ὑπάρχουν "Ελληνες ἐπαναστάται, δόπλα καὶ πολεμεφόδια ἐν αὐτῷ, καὶ παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις, ὅτι οὗτοι οὐδόλως θὰ ἡνάχλουν τοὺς 'Αγιορείτας, ἐν τούτοις πολλοὶ τῶν μοναχῶν ἐφοβοῦντο ὅτι οἱ εἰσερχόμενοι Τούρκοι δὲν θὰ συμπερι-
εφέροντο, ὡς τοὺς ὑπέσχετο ὁ πασᾶς, ἀλλὰ θὰ ἐπραττον τὰς συνήθεις εἰς αὐτοὺς βιαιοπρα-
γίας. "Ενεκα τούτου πολλοὶ τῶν προϊσταμένων καὶ μοναχῶν ἥρχισαν νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς μονάς, συναποκομίζοντες τὰ ἄγια λείψανα, τοὺς θησαυροὺς καὶ πᾶν δ,τι πολύτιμον ὑπῆρχεν εἰς αὐτάς. Οἱ ἐναπομένοντες εἰς τὸ "Ορος μοναχοὶ ἐπίστευον, ὅτι ἡ Θεοτόκος, ἥτις ἐπὶ αἰώνας ἐπροστάτευσεν αὐτό, θὰ ἔσωζε καὶ νῦν τοῦτο ἐκ τῆς καταστροφῆς. Προ-
τίμων νὰ μείνουν, διότι δὲν ἥθελον νὰ ἀφήσουν ἐρήμους καὶ ἀπροστατεύτους τοὺς ναούς,
τὰς μονάς, τὰ κελλία των, τὰ ὅποια πάντα ἀπετέλουν δι' αὐτοὺς τὰ πολυτιμότερα τῆς ζωῆς των (ἰδὲ Δ ο σ ι θ ἐ ο ν, Διήγησις περὶ 'Αγιον "Ορους, σ. 232, καὶ Χ ρ ἡ σ τ ο ν, ἔ.α., σ.55).

2. Εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν του, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3 Ἰουλίου 1839, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι δὲν ἔχειριζετο τὸ δλον ζήτημα ὁ δεξιός τοῦ Νικηφόρου νοῦς, «ὁ διαφόρους τρόπους μεταχειρισθεῖς».

του ζητήματα, ώς καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἀγίου Ὄρους μοναχῶν. Εἰς τὴν ἀπὸ 10ης Ἰουνίου 1839 ἐπιστολήν του γράφει συγκεκριμένως πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ λοιποὺς πανοσιωτάτους ἄγιοντας τῆς μονῆς του Ἐπιτρόπους· «Δηλοποιῶ νῦν, ἀδελφοί, ὅτι καὶ πρὸ τῆς νῦν ταύτης ἀδελφικῆς ἀξιώσεως κατὰ τὸν πρὸς τὴν ἵερον μοι μετάνοιαν ἀνέκαθεν ζῆλόν μον, ώς ὁ Κύριος οἶδε, δὲν ἔλευφα νὰ προσπαθήσω ὅλας τῷ ὅντι δυνάμεσι, καὶ νὰ δείξω τὴν ἀπαίτουμένην ἐπιμέλειαν διὰ νὰ παραλάβω αὐτοὺς τὸν μοναστηριακὸν θησαυρὸν, διαφόρους τρόπους μεταχειρισθείς».

Ἄργότερον εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Γέροντα καὶ γραμματέα τῆς μονῆς Γαβριὴλ μετ' ἑθνικῆς ἱκανοποιήσεως ἀγγέλλει αὐτῷ τὴν αὐτομόλησιν τοῦ σουλτανικοῦ στόλου· ἀκαθὼς καὶ ὁ ἥδη αὐτομολήσας σουλτανικὸς στόλος εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Μεχμέτ Άλη ἔχει ὅλας τὰς σημαίας μὲ διάφορα χρώματα ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ 33 κομμάτια, τὰ 2 τετράχροτα, τὰ 7 δίνηροτα, τὰ 12 φρεγάτας καὶ τὰ 6 κορβέτας, τὰ 2 ἀτμοκίνητα, τὰ 2 βρίκια καὶ τὰ 2 κότερα»¹.

Ἡ ὑψηλὴ θέσις, τὴν ὅποιαν ἔκτοτε κατέχει ὁ Νικηφόρος πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἑθνικῶν μας ζητημάτων καταφαίνεται ἔκ τινος αὐτοῦ ἐπιστολῆς, εἰς ἣν ἀπαριθμεῖ πρόσωπα ὑψηλὰ τῆς βασιλικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Βασιλικῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἄτινα καὶ τὸν ἐβοήθησαν πρὸς διευθέτησιν καὶ ἐπίλυσιν πολλῶν τῆς μονῆς του ζητημάτων καὶ συνέβαλον εἰς τὴν διάσωσιν τῶν θησαυρῶν καὶ κειμηλίων αὐτῆς ἐξ ἀρπακτικῶν τῶν ἀνθρώπων χειρῶν². Εἰς ἑτέραν αὐτοῦ ἐπιστολὴν καταφαίνεται ἡ ἐπαφή, τὴν ὅποιαν ἔχει ὠσαύτως μὲ ἀνώτερα ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα καὶ μάλιστα καὶ μέ τινα μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Συνδέεται δὲ πρὸς ταῦτα διὰ τοιούτων δεσμῶν, ὡστε παραγγέλλει καὶ διάφορα ἀκόμη εἰδῆ δι' αὐτά· «τὸ δόποιον θέλω δι' ἓν ἀρχιερατικὸν μέλος τῆς ἐνταῦθα Ἱερᾶς Συνόδου»³.

Ἄλλα καὶ μὲ αὐτὰ ἀκόμη τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα φαίνεται ὅτι εὑρίσκεται εἰς ἐπαφὴν ὁ Νικηφόρος. Τοῦτο ἔξαγεται καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ ἐπιστολῶν, κατ' ἔξοχὴν δὲ ἐκ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίᾳν 20 Ὁκτωβρίου 1839 ἔνθα κάμνει λόγον ὅτι ἦτο διωρισμένος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ μάλιστα ταύτη ὁμιλεῖ διὰ πρώτην φορὰν ὁ Νικηφόρος, ὅτι προσέφερεν ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ἐθνος, διὰ τὰς ὅποιας λαμβάνει μάλιστα καὶ σύνταξιν. «Ἡδη μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς ενδιαφεστηθεῖσα ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μοὶ ἔχοργησε μηνιαίαν σύνταξιν ἀπὸ δραχμῶν 100 τὸν μῆνα διὰ τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας μον καὶ διὰ τὰ γηρατιά μοι

1. Ἐπιστολὴ 1ης Αὐγούστου 1839.

2. Ἰδὲ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίᾳν 10ης Ἰουνίου 1839 ἐπιστολὴν του.

3. Ἰδὲ τὴν ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1839 ἐπιστολὴν του.

ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου». Εἰς τὴν ίδιαν μάλιστα ἐπιστολὴν παραπονεῖται ὅτι τὰ χρήματα δὲν ἐπαρκοῦν διὰ νὰ ζήσῃ. «Ἄνται δέν μοι ἔξαρκοῦν εἰς τὰ καθημερινά μοι ἔξοδα, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐν τῇ πρωτευούσῃ, Βασιλικῇ καθέδρᾳ τῶν πραγμάτων ἀκρίβειαν, καὶ στεροῦμαι τῆς ἀνηκούσης μοι ἀναπαύσεως»· διὸ καὶ παρακαλεῖ θερμῶς, δ ἄλλοτε «πληρεξούσιος τοῦ Ἀρχηγοῦ», δ «διοικητής καὶ Κριτής τοῦ Ἀγίου Ὄρους», δπως τοῦ στείλουν ἐκ τῆς μονῆς του «ἔνα ζενγάρι συρτοπάποντσα, τὰ δποῖα νὰ φορῶ ἐν τῷ οἰκήματί μον»¹.

Ἡ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1839 πρός τινα «περιπόθητον ὁσιολογιώτατον» ἐπιστολή του, ἀποτελεῖ προφανῶς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ γραπτὴν ἐπιθυμίαν, ἡτις ἀποτελεῖ καὶ τὸ κύκνειον αὐτοῦ ἄσμα. Ἐν αὐτῇ ἀσπάζεται, ὡς ἔτερος Παῦλος, πολλὰ προσφιλῆ του πρόσωπα, ἀπλούστατα, διότι προαισθάνεται τὸ τέλος του καὶ οἱ ἀσπασμοὶ οὗτοι ἀποτελοῦν τὰς ἀποχαιρετιστηρίους αὐτοῦ προσρήσεις. Κλείει δὲ ἡ ἐπιστολή του ὥστη μὲ τὴν πληροφορίαν περὶ Καΐρου· «οὐ δὲ Καΐρος σταλεῖς ενδίσκεται περιορισμένος (sic) ἐν τῇ κατὰ τὴν Σκίαθον κοινοβιακῇ μονῇ».

Ἐκτοτε χάνομεν διὰ παντὸς τὰ ἵχνη τοῦ λαμπροῦ τούτου λευίτου. Ἡ προσφορά του διὰ τὸ καλὸν τῆς Φυλῆς μας εἶναι μεγάλη, εἰ καὶ οὐχὶ πλήρως εἰσέτι γνωστή. Φεύγει ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἵνα συγκαταλεχθῇ μετὰ τῶν ὁσίων καὶ τῶν δικαίων, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Πορταϊτίσσης μητρός του, τὴν δόπιαν τόσον ἡγάπησε καὶ τόσον εὐνέρεστησε διὰ τοῦ ἑθνικοθρησκευτικοῦ του ἔργου. Ἀπῆλθεν ὅμως τοῦ κόσμου τούτου χωρὶς νὰ ἀξιωθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν διακαῆ του πόθον, νὰ ἐπιστρέψῃ δηλαδὴ εἰς τὴν Μετανοιάν του καὶ ἐκεῖ νὰ παραδώσῃ τὸ πνεῦμά του εἰς τὸν Πλάστην καὶ Δημιουργόν, εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Θεομήτορος Παρθένου τῆς Πορταϊτίσσης, ἥτις διὰ τῶν ἱκεσιῶν καὶ δεήσεων καὶ διὰ τῶν θερμῶν Αὐτῆς δακρύων ἔξησφάλισε, κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν, τοῦ μονογενοῦς Αὐτῆς Υἱοῦ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι καὶ ὁ Νικηφόρος ὁ Χαρτοφύλαξ θὰ συγκαταλέγηται μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν του, κατὰ τὴν ημέραν τῆς Κρίσεως².

Ποῦ παρέδωσε τὸ πνεῦμά του καὶ ποῦ ἀκριβῶς ἐτάφη ὁ Νικηφόρος

1. Ἐπιστολὴ 20ῆς Ὁκτωβρίου 1839.

2. Ἡ περὶ μελλούσης κρίσεως δόπτασία τοῦ μοναχοῦ καὶ μετέπειτα ἀγίου Γερασίμου ἀποτελεῖ σταθερὰν πίστιν τῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν. Κατ' αὐτήν, ἐν τῇ συνάξει τῆς δευτέρας παρουσίας, ἐρωτᾷ ὁ Κύριος τοὺς μοναχούς· «Εἰσθε δλοι ἄξιοι νὰ καθίσητε ἐκ δεξιῶν μου; Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς φέρουν ἀκόμη τὰ στίγματα τῆς ἀμαρτίας». Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑψώνει τὰς χεῖράς της ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου καὶ ἱκετεύει λέγουσα· «Κύριε εἶναι πολλοὶ οἱ ἀνάξιοι, ἀλλὰ σπλαγχνίσθητι αὐτοὺς διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην Σου». Καὶ ὁ Κύριος προσβλέψας πρὸς τὴν θεῖκήν του μητέρα, συγκατανεύει καὶ οὕτω οἱ μοναχοὶ ἡξιώθησαν τῆς σωτηρίας.

είναι τι διὰ τὸ ὄποιον δὲν ἐνδιαφέρονται «οἱ οὐρανοπολῖται» τῆς μονῆς του.
Ἐκεῖνο δμως, δπερ ἀπασχολεῖ αὐτοὺς εἶναι ἂν ὁ ἀδελφός των, ὁ ἔξω τοῦ περιβολίου τῆς Παναγίας τελευτήσας, ἥτο μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς πιστὸν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μέλος καὶ συνεπῶς ἄξιον τοῦ ἐπουρανίου ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου¹.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ Η ΑΔΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ²

1

Τῷ ὀσιολογιωτάτῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ ἀγίῳ γέροντι καὶ χαρτοφύλακι τῆς ἰερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων κυρίῳ Νικηφόρῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ προσκυνητῶς.

εἰς τὸ ἄγιον Ὁρος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων.

Τὴν ἐρασμιωτάτην ἐλλογιμότητα ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι ἡδέως προσαγορεύομεν.

Καὶ μετὰ τὴν ἔρενταν τῆς εὐκταίας ὑμῖν ὑγείας σου εἰδοποιοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ ὀσιολογίᾳ τὰ πάντα διὰ νὰ ἴξενώς ποιον ἄλλον ἀδελφὲ νὰ γράψωμεν τὰ τοιαῦτα ὅπου ἡμποροῦμεν νὰ προσκρούσωμεν, καὶ ἡμεῖς διὰ καλὸν τῆς κοινότητος πάσχομεν καὶ ὅχι διὰ κακόν. ἐν πρώτοις τὸν καιρὸν ὅποδ ἔκαμαν συμβουλὴν ὁ ἄρχων ποστέλικος καὶ ὁ μισὴλ σκαρλάτος διὰ τὸ χάτι νὰ τὸ κινήσουν καὶ ἐδιώρισαν τὸν τόπον ποῦ καὶ ποῦ νὰ καταβάλον δόσιν διορίσαντες τὸν τόπον ἔγινε κατάστιχον κι' ἔγινεν ἡ σοῦμα τοῦ χατίου πονηγγία 35 ὕστερον φεύγοντας ὁ μισὴλ σκαρλάτος εἰς τὴν θεραπία πάνε καὶ ἔλα ὁ ἀντωνάκης εἰς τὴν σαμοθράκη ἀλλὰ ὁ βεζίρης δὲν στέργει δέκα, δὲν στέργει δώδεκα δὲν στέργει δεκαπέντα, τέλος τὰ ἔκαμεν δεκαπέντε τοῦ βεζίρη καὶ χίλια εἰς τὸ φανερὸν ἐπῆργεν διὰ λόγου του. ὁ θεὸς ἴξενδει καὶ κρυφὰ πόσα ἔφαγεν. κατήντησε τὸ χάτι πονηγεῖα μὲ τοιούτους τρόπους ὁ ἔνας καὶ ὁ ἄλλος σαρανταπέντε, πέντεν αὐτὸ ἔμαθον ὅτι ἐπῆραν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην τὰ τόσα ἀσπρα κίνησαν καὶ κάμαν ἄλλο φεομάνι πηγαίνει καὶ εἰς αὐτὸ καθὼς στοχάζομαι ἔως τρεῖα διὰ νὰ τὸ στείλοντες εἰς τὴν

1. Κατὰ τὴν δλιγοήμερον παραμονὴν ἡμῶν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων πρός μελέτην καὶ φωτογράφησιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Νικηφόρου τοῦ Χαρτοφύλακος ἐδοκιμάσαμεν ζωηρῶς τὴν πρὸς τὰ μάταια τοῦ κόσμου τούτου περιφρόνησιν τοῦ μοναχισμοῦ κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος ἐνενηκονταεπταετοῦς ιερομονάχου Γαβριήλ, τοῦ γνωστοῦ ὡς «τοῦ πνευματικοῦ τοῦ Ἀγίου Ὁρού», ἐν ἔξαρτήματι τῆς μονῆς Ἰβήρων.

2. Μέρος τῆς ἀνεκδότου ἀλληλογραφίας τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου τοῦ Ἰβηρίου δημοσιεύμεν, μετὰ γνώμην τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῶν Ἰβήρων, ὡς ἔχει κατὰ χρονολογικὴν τάξιν. Μόνον δὲ ὅπου αὗτη χρήζει διασταφήσεως σημειοῦμεν στοιχεῖά τινα. Τὰς χρονολογίας τῶν ἐγγράφων, πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἀναγνώστου, ἐκφράζομεν δι' ἀραβικῶν χαρακτήρων. 'Η κατ' ἰδίαν μελέτη καὶ ἡ μετὰ μεμορωμένων προσώπων ἀλληλογραφία τοῦ Νικηφόρου συμβάλλουν, ὡς διαπιστοῖ τις, εἰς τὴν περὶ τὴν δρθὴν γραφὴν πρόσοδον αὐτοῦ.

Θεσσαλονίκην πρός τὸν πονμπασίρη μας ἀχμὲτ ἀγὰ νὰ κάμη ταξύλι τὰ ἄσπρα δποῦ ἔδωκαν οἱ ἀγιοεῖται. ὑστερα ἀπὸ αὐτὸ ἀκουσαν δποῦ ζητοῦν τὰς δύω χιλιάδας τὸ σιτάρι ὁ μονπαγιαντζῆς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ θέλοντας νὰ τὸ ξεκόψουν αὐτό, ἐπάσσεν ὁ ἀντωνάκης πρός τὸν ποσταντζήμπαση καὶ ἐπειδὴ μᾶς ἐμύνθησεν ἡμᾶς ὁ ποσταντζήμπασης πρῶτα καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ κονσάτραζίνης ἔνα μεχτούπι πρός τοὺς ἀγειορίτας κατὰ τὸ φιρμάνι δποὺ πεῖσεν νὰ δώσουν τὰς δύω χιλιάδας τὰ κιλά, ἀπεκρίθη ὁ ποσταντζήμπασης ἐγὼ δὲν θέλω νὰ δώσω τέτοιον μεχτούπι διατὶ θὰ γίνη ἀντέτι καὶ τὸ δρος σιτάρι δὲν κάμνει. ἀκούοντάς το αὐτὸ ὁ σαμουρκάσης ἔκαμεν ἔνα ἀρτζιχάλι καὶ τὸ πάϊσαμεν εἰς τὸν ποσταντζήμπαση νὰ κάμη καὶ αὐτὸς τακρίδι ὅμοῦ τὸ ἀρτζιχάλι μᾶς νὰ στὰ στείλη εἰς τὴν πόρτα, καὶ πάϊσαν διὰ νὰ γίνη καὶ αὐτὸ ἄλλο φιρμάνι. τώρα ζιτεῖ ὁ ποσταντζήμπασης δι' αὐτὸ τὸ τακρύδι χίλια γρόσια καὶ εἰς τὴν πόρτα ἄλλα χίλια δὲν φτάνουν δι' αὐτὸ καὶ γίνονται τὰ δύω φερμάνια ἔως ἔξι ἥ καὶ ἐπτὰ πονγγεῖα. λέγω τὸν σαμουρκάση καὶ ἐγὼ καὶ ὁ σύντροφός μου πῶς ἡμᾶς δὲν μᾶς ἔγραψαν διὰ τέτοια φερμάνια εἰς τὸ νὰ ξοδεύσωμεν, ὅμοίως καὶ εἰς τὸν τζιρὰν τὰ αὐτά. ἐκεῖνοι μᾶς ἀποκρίνονται πρέπει νὰ γίνονται αὐτά, καὶ μᾶς ζητοῦν καὶ ἀσπρα δι' αὐτὰ καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχουμεν νὰ τὸν δώσωμεν. ἐμπήκαμεν σὲ εἰκοσιέξι πονγγεῖα ἀσπρα μαζὶ μὲ τὸν σύντροφό τον διὰ νὰ ἀποκριθῶμεν τοὺς ἐπιτρόπους μας τοῦ χατίου τὰ ἀσπρα. καὶ τὰ ἐπήραμεν προσωρινά, διὰ νὰ μὴν τὰ πάρωμεν ἀπὸ τὸ σαράφι καὶ τρέχουν πρὸς χίλια ἀσπρα τὸ πονγγεῖον. καὶ τώρα μᾶς ζητοῦν ἐκεῖνα δποῦ δάρεισαν, καὶ ἄλλα μᾶς ζητοῦν οἱ ἐπίτροποι δι' αὐτὰ τὰ δύω φερμάνια, καὶ ἔξόχως εἰς μηνιαία τοῦ δραγουμάρον, καὶ τόκους, καὶ τοῦ κρασίου μᾶς εὐγάζον τὴν ψυχήν μας καθ' ἑκάστην καὶ ἐσαστήσαμεν τὶ νὰ κάμωμεν καὶ γράψω εἰς τὴν κοινότητα καὶ διὰ τὸ ἔνα φερμάνι εἰς τὸ γράμμα δποῦ ἔστειλεν μὲ τὸν μπονπασίρην, ὅμως διὰ τὸ ἄλλο δὲν ἔγραψα ἐπειδὴ δὲν μᾶς εἶπαν οἱ ἐπίτροποι πῶς θὰ πάνε καὶ τὸ ἄλλο ἔξοδον. νὰ μὴν τύχῃ ἀδελφὲ δίδοντας ἡμεῖς αὐτὰ τὰ ἀσπρα καὶ πῇ ἥ κοινότης ποῖος σᾶς ἐδιώρησεν νὰ τὰ δώσετε αὐτὰ τὰ ἀσπρα καὶ γίνη εἰς τὰ δύω μοναστήρια μας καμία ζημία. λοιπὸν ἀδελφὲ διὰ ἀγάπην Χριστοῦ ἀμέσως δποῦ λάβης τὸ γράμμα μας νὰ μᾶς ἰδεάσῃς χωρὶς ἄλλο τὰ ἐκεῖσε ἐπειδὴ θὰ χάσωμε τὸν νοῦν μας, καὶ τὸ ἄλλο νὰ παρακινήσῃς τοὺς ἐπιστάτας νὰ μᾶς ἔστείλουν ἔως εἴκοσι πέντε χιλιάδας γρόσια νὰ δώσωμεν τὸ χρέος μας καὶ τώρα πλησιάζουν καὶ οἱ δύω χιλιάδες τὰ φαούσια, καὶ 400 διάφορα τῶν μονορύζιδων, καὶ πλησιάζει καὶ τὸ φαμαζάνι καὶ τὰ ἀχασαμποκή. Ταῦτα ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη σας εἴησαν παρὰ θεοῦ πλεῖστα καὶ σωτήρια.

1805, αὐγούστου 28

Τῆς ὑμετέρας ἐλλογίμου πανοσιολογιότητος πρόθυμοι.

Οἱ ἐπίτροποι τῆς Κοινότητος

ὁ προηγούμενος Ἰβηρίτης Συμεών:

δὲκτης τοῦ ἀγίου Παύλου γέρων Ἀββακούμ.

2

Ο Κωνσταντινοπόλεως Καλλίνικος

Οσιώτατε Χαροφύλαξ, καὶ προεστῶτα τοῦ ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ ὅρει τοῦ ἄθωντος ἰεροῦ καὶ σεβασμίον ἡμετέρου πατριαρχικοῦ, καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων. τέκνον ἐν κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ Νικηφόρε, χάρις εἴη σοι καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ, παρὸν ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Πολλοὶ πολλάκις κατὰ σοῦ διεθρυλλήθησαν λόγοι, καὶ πολλὰ καὶ διάφορα ἐναντία καὶ ἀνοίκεια τοῦ καλοῦ, καὶ ἐπαινούμενον σον χαρακτῆρος, καὶ μάλιστα τῆς κατὰ Χριστὸν μοναδικῆς πολιτείας, ἣς ἀκόλουθος γέγονεν καὶ ἡ δισιότης σον, διεκδωνίσθησαν ἐνταῦθα, καὶ τὰς ἀπάντων ἐνέπλησαν ἀκοάς, εἰς τόπον δπον δσοι τῶν ἀγίων ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐκάλυπτρον καὶ πανευγενοῦς χορείας, καὶ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος ἐν εἰδήσει τῶν κατὰ σοῦ λεγομένων ἐγένοντο ἐξεπλάγησαν. τοιαῦτα δὲ καὶ ἡμεῖς, καὶ εἰς πλάτος μὲ δλον δπον παρὰ πολλῶν ἡκούσαμεν κατὰ σοῦ οὐκ ἐνεδώκαμεν δμως πίστιν φαδίως τοῦτο μὲν ἔχοντές σε γνώμιμον ἐξ ἀρχῆς, καὶ οὐκεῖον, τοῦτο δὲ κρίναντες, δτι καὶ τὰ κατὰ σοῦ διαθρυλλούμενα ἀπ' ἐναντίας ἔχοντι τῆς καλῆς ὑπολήψεως, ἦν περὶ σὲ διασφίζομεν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν εὐμενοῦς ἀγάπης, καὶ τοῦ ἀδιαβλήτου τρόπου, καὶ τῆς διαγωγῆς, ἦν κατὰ χρέος ἀφεντον ἐπεται νὰ ἀκολουθῆς, μηδόλως ἀνεχόμεθα μήτε τὴν ἀπομάρωσιν αὐτῆς σον τῆς ὑπολήψεως, μήτε τὴν παρὰ πολλῶν μοιφὴν καὶ κατηγορίαν, μήτε τὴν ἐκ τούτων ἐνδεχομένην δικαίαν ἡμῶν κατὰ σοῦ δογὴν καὶ ἀγανάκτησιν. ἥδη δμως παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα μαθόντες καὶ πληροφορηθέντες δτι οἱ δσιώτατοι ἀσκηταὶ Πατέρες ἐνοχλοῦνται πάλιν, καὶ ἐπηρεάζονται, καὶ ἀπαιτεῖται εἰς τὸ νὰ δώσῃ πλείω τῶν ὅν διετάξατο, καὶ ωρίσατο ἐγγράφως ἦ. Ἐκκλησία κοινῶν συνδοσιμάτων, καὶ πάλιν ἥρξαντο συμβαίνειν ἔριδας καὶ λογομαχίας, καὶ προσκλανόμενα ἀπὸ μέροντος τῶν εἰρημένων δσιωτάτων ἀσκητῶν ἀπὸ τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπηροῦς τρόπουν ὅμων τῶν μοναστηριακῶν, ἐξεταζόμενον καὶ μετὰ δικαίας δογῆς μετεβάλομεν τὴν ἦν περὶ σοῦ εἴχομεν ὑπόληψιν, καὶ ἡραγκάσθημεν νὰ πιστεύσωμεν, δτι δλα τὰ κατὰ σοῦ διαθρυλλούμενα, καὶ περιαδόμενα εἰσὶν ἀπταστα καὶ ἀληθῆ, διότι συνάγεται ἐκ τοῦ ἐν αὐτοῖς δτι πρῶτος αἵτιος τούτων ἀποκαθίσταται ἡ δσιότης σον, καθότι δυνάμενος νὰ καταπαύσῃς ταύτην τὴν ἀναφυεῖσαν λογομαχίαν, καὶ τὴν ἀδίκως καὶ παραλόγως κινούμενην ἀπαίτησιν παρὰ τὴν ἀπόφασιν, καὶ διορίαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν δσιωτάτων ἀσκητῶν καὶ νὰ καθησυχάσῃς διά τε τῆς φρονήσεώς σον, καὶ τῆς δυνάμεως τῶν λόγων σον, καὶ τοῦ ἐν πᾶσιν ὄφειλομένου ἀσκητικοῦ τρόπουν σον καὶ δμως παραμελήσας, οὐκ οἴδαμεν δπως, καὶ ἀδιαφορήσας ἐσιώπησας, μηδόλως ἀναλογιζόμενοι μήτε ἡ δσιότης σον, μήτε ἄλλος τις τῶν λοιπῶν, δτι οἱ πάσχοντες οὗτοι ἀσκηταὶ πατέρες εἰς οἰονδήποτε ἴερὸν κριτήριον ἥθελαν παρασταθῶσιν νὰ ἀποτυγχάνωσιν, ἀλλὰ δικαιοῦνται ἀναμφιβόλως διὰ τὴν παρὰ πᾶσιν δικαίαν ὑπόληψιν τῆς εὑαρέστου αὐτῶν ζωῆς, καὶ θεοφιλοῦς ἀδελφότητος, καὶ κατὰ Χριστὸν πο-

λιτείας, καὶ ὅτι διὰ τῆς τουαύτης ὑπολήψεως αὐτῶν τῶν ἀσκητῶν μεγάλως ὠφελοῦνται τὰ ἱερὰ τοῦ ἀγιωνύμου ὅρους μοναστήρια, ἀτε δὲ πάντων προθύμως διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἔξαιρετον εὐλάβειαν βοηθούντων εἰς αὐτά, καὶ ἐλεούντων. "Οθεν καὶ θέλοντες κατὰ ἀπόφασιν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοὺς μὲν νὰ ἀπαλλάξωμεν τῆς ἀπασίας ταύτης, τὴν δὲ ὑπόληψιν τῆς ὁσιότητός σου νὰ ἀνακαλέσωμεν, σπουδάζοντες εἰς τοῦτο διὰ τὴν ὑπὸ εδμενείας πρὸς σὲ ἀγάπην μας, καὶ κηδεμονίαν. 'Ιδον γράφοντες ἐντελλόμεθα, καὶ παραγγέλλομέν σου, ὅπου νὰ σπουδάσῃς τρόποις σου παντούς, καὶ νὰ ἐπιμεληθῆς τὸ χρέος ἐκεῖνο ὅποι πρότερον ἔδει νὰ ποιήσῃς καὶ παραμελήσας οὐκ ἐποίησας, ἥδη νὰ ἐκτελέσῃς, καὶ νὰ ἐκπληρώσῃς προθύμως, τὸ νὰ καταπαύσῃς δηλαδὴ τὴν ἐπιγιγνομένην ἐνόχλησιν καὶ ἐπήρειαν εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ δυστυχεῖς ἀσκητὰς καὶ νὰ ἀγωνισθῆς ὅπου κατὰ τὴν ἔγγραφον ἥδη τῆς Ἐκκλησίας διαίτην καὶ ἐπιταγὴν νὰ διευθετηθῶσι τὰ κοινὰ κατὰ κεφαλὴν ἐνὸς ἐκάστου ἀσκητοῦ δοσίματα, ὡς φθάσασα ἡ Ἐκκλησία ὠρίσατο καὶ διέταξε περὶ αὐτῶν ἵνα μένειν ἀπαράτερπτα καὶ ἀπαράβατα εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα, καὶ πλέον τῶν ἐγγράφως ὠρισμένων νὰ μὴν ἀπαιτοῦνται εἰς τὸ ἔξῆς μηδὲ λεπτὸν ὅτι τοῦτο μήτε ἡ Ἐκκλησία, μήτε τὸ γένος ὅλως ἀνέχεται. νὰ ἐπιμεληθῆς δὲ ὅποι καὶ τὸ προσταλὲν ἐκεῖνο διαιτητικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν καὶ συνοδικὸν γράμμα ὑπογραφόμενον παρὰ πάντων καθὰ ἐν τῇ κοινῇ πρὸς ὑμᾶς ἐκκλησιαστικῇ ἐπιστολῇ διακελευόμεθα νὰ δοθῇ πρὸς ἀσφάλειαν τοῖς εἰρημένοις ἀσκηταῖς. καὶ τούτων οὕτω γενομένων ἀπαλλάττεται τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς κατακρίσεως ἡ ὁσιότης σου, καὶ ἀνακτᾶται ἡ καλή σου ὑπόληψις ὡς τὸ πρῶτον, πάντων τῶν κατὰ σοῦ διατεθρυλλημένων διαλυμένων ὡς ἰστὸν ἀράχνης διὰ τῆς φρονίμου καὶ νουνεχοῦς τοιαύτης οἰκονομίας σου, καὶ τῆς προθύμου ἐκτελέσεως τῶν ὅσων ἀμεταθέτως σοι γράφει ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἡμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων πληροφορούμενοι, ὅτι τὰ κατὰ σοῦ ὑπῆρχον ἄπαντα κενοὶ λόγοι, θέλομεν σὲ ἔχει ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑπολήψει ἀγαπῶντες, καὶ εὐχόμενοι καὶ ὑπερασπιζόμενοί σου. Περιμένομεν λοιπὸν τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραφομένων πληροφορηθῆναι καὶ ἀπὸ ἴδιου σον γράμματος. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς ὁσιότητός σου. 1806, Μαΐου 14

† 'Ο Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης¹

1. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος Ε' ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1806.

τῆς τῶν Ἰβίζων τῷ ἐν Χριστῷ μοι καὶ ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ. εὐχετικῶς.¹

Τὴν ὑμετέραν ὁσιολογιότητα ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχόμενος ὑπεροχίδιστα προσαγορεύω.

Τοῦ ἀγίου Θεοῦ ἔκτενῶς δεόμενος, ὅπως σκέπῃ καὶ διαφυλάττῃ αὐτὴν ὑγιάνουσαν καὶ ἀμεταπτώτως διαβιοῦσαν μεθ' ὅσον πλείστων ἐφίέται σωτηριωδῶν ἀγαθῶν μετὰ μακροβιότητος καὶ εἰπὼν τὰ περὶ τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγιείας, δηλοποιῶ ὅτι φιλικὸν μοι αὐτῆς ἀσμενος δεξάμενος, εἶδον ἐν αὐτῇ, ὅτι ὑπερβαλλόντως ἐχάρη ἀκούσασα τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν ἀγγελίαν, καὶ τὸν διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ συνοδικῆς ἐκλογῆς ἔως τῆς μητροπόλεως προύσσης, αἴσιον καὶ ἀτάραχον ἀναβιβασμόν μου, ὃν ὁ καὶ ἐλεήσας μὲν ἡξίωσε, καὶ τῇ εὐχαριστᾶ. κατὰ τοῦτο μόνον ἐλυπήθην ἐπειδὴ εἰς καιρὸν ὅπου εἶχα χρηστὰς ἐλπίδας νὰ τὴν ἀπολαύσω, καὶ νὰ τὴν ἰδῶ αὐτοπροσώπως ὅπου νὰ συναιφρανθῶ αὐτὴν καὶ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, ἀπέτυχον τῆς ἐλπίδος, ἀνθρακας κατὰ τὴν παροιμίαν τοὺς θησαυρούς μου εύρων. μακάριος δὲ εἰ, ὅτι ἐξελέξω τὴν ἀγαθὴν μερίδα τῆς μοναδικῆς ζωῆς, ἀποφεύγοντα τὴν ματαιότητα, τὰς δόξας τῆς προσκαίρου ζωῆς, διὰ τοῦτο ὡς πλησιεστέρα τῷ Θεῷ, ἃς μὴ λείπῃ νὰ μοὶ εὐχεται συνεχῶς, διὰ νὰ δυνηθῶ ποιμᾶν τὸ ἐμπιστευθέν μοι λογικὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως, καὶ ποδηγετῆσαι εἰς τρίβους εἰθείας, καὶ ὅδηγῆσαι αὐτὸς εἰς νομὰς σωτηρίας τῆς εναγγελικῆς χάριτος, ἡ δὲ δοσιότης τῆς ἐμάθαμε πῶς δὲν ἐδέχθη τὴν πρωτοσύγκελλίαν, ἔκαμα νέα τζιράκια, τὸν μέγαν ἀρχιδιάκονον πρωτοσύγκελλον, τὸν δὲ ἀνεψιὸν τοῦ δεσπότου λογιώτατον κὺρο δημήτριον μέγαν ἀρχιδιάκονον, καὶ τὸν ἐχειροτόνησα σήμερον, καὶ εἴθε ἡ εὐχή τῆς νὰ τὸν ἀναδείξῃ ἴκανονς εἰς τὸ ὑπόνοργημά των. ἐμὲ δὲ γνωρίζοντας ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς φίλον εἰλικρινῆ καὶ πιστόν, ἃς μὴ λείπῃ ἀπὸ τὸ νὰ μοὶ γράφῃ συνεχῶς ἐξαγγελτικὰ τῆς ἀγαθῆς ὑγιείας, ἥς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν, πλεῖστα, σωτηριώδη καὶ πανευφρόσυνα:

1807, Σεπτ. 16

Τῆς περιποθήτου μοι αὐτῆς ὁσιολογιότητος

'Ο Κωνσταντινούπολεως Γρηγόριος καὶ ἐν Χριστῷ διάπνυος εὐχέτης

4

Τὴν σεβασμίαν ἡμῖν πανοσιολογιότητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

1. Τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1806 ἀντικατεστάθησαν ὡς ρωσόφιλοι οἱ "Ἐλληνες ἡγεμόνες τῆς Μολδανίας καὶ Βλαχίας Ἀλέξανδρος Μουρούζης καὶ Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης διὰ τῶν Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ Σκαρλάτου Καλλιμάχου. Οὗτοι προέτρεψαν τὸν γέροντα καὶ ἀσθενῆ τὸν χαρακτῆρα πατριάρχην Κωνσταντινούπολεως Καλλίνικον Ε' εἰς παραίτησιν καὶ ὅπως ἀντικατασταθῇ οὕτος ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Ε'. Πράγματι δὲ τὴν 24 Σεπτεμβρίου ἐν γενικῇ συνελεύσει τῶν ἀρχιερέων ἐξελέγη τὸ δεύτερον οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὁ Γρηγόριος Ε', ὁ ὅποιος μᾶλλον μετά λύπης ἐδέχθη τὴν ἐκλογήν, καίτοι ἐνθουσιωδῶς ἐγένετο δεκτὸς κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν 18 Οκτωβρίου 1806. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ πατριαρχεία ἦτο δυσχερεστάτη λόγω τῆς κηρύξεως τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (Δεκέμβριος 1806) καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ τουρκοαγγλικοῦ (Ιανουάριος 1807).

Κατ' αὐτὰς δὲ πρὸς ἀποσταλθῆς μπονυμπασίρης καφιτζίμπασης τοῦ ὑπερτάτου, ἔφερεν ἀπὸ σαμοθράκην τοὺς δύω συναδελφούς σας καὶ νέοφυτον καὶ καὶ δαμασκηνόν, δὲν ἀμελήσαμε καὶ ἡμεῖς νὰ συντρέξωμε καὶ νὰ συγκακοπαθήσωμεν ὅμοῦ μὲ τοὺς συναδελφούς σας ἔνθα δή, ἀλλὰ οἱ κόποι μας ἐστάθησαν εἰς μάτην. ἐπειδὴ τοῦ σαμοθράκη εἶναι βακούφη ὑποκείμενον εἰς σουλεΐμανιά, εἰς τὸ ὅποιον δὲ μὲν ὑπέρτατος εἶναι ναζήρης εἰς αὐτό, δὲ μὲντεβελῆς εἶναι ὁ καπτὴ κεχαγιάς τοῦ ὑπερτάτου. πολλὰ ἐπαραστάθη δὲ μποσταντζήμπασης δὶς καὶ τρεῖς τακρήρη ἔστειλεν, τελείως δὲν τὰ ἐκίταξαν. μᾶς ἐσυμβούλευσαν οἱ προύχοντες τοῦ γένους καὶ γέφοντες νὰ τὸν ἀφήσωμε καὶ νὰ τραβήξωμε χέρι, μὲ τὸ ζητοῦν 40.000 γρόσια διὰ νὰ σᾶς τὰ ἀφήσῃ πάλιν ὡς ἥτον καὶ πάλιν ὅταν ἀποθάνει ἄλλος νὰ ἔχετε τὰ ἵδια ταξίματα. θθεν σήμερον λήγει ἡ διορία ὅποῦ ἐλάβομεν ἢ νὰ δώσωμεν τὰς σαράντα χιλιάδας, ἢ νὰ τὸ ἀφήσωμε. λοιπὸν ἔχομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν συμβουλὴν τῶν πασχόντων νὰ τὸ ἀφίσωμεν καὶ δὲ θεός βοηθός. οἱ συναδελφοί σας θέλουν σᾶς τὰ φανερώσῃ εἰς πλάτος.

Περὸ δὲ νέων ἐπληροφορήθημεν ὅτι, οἱ γάλλοι ἐκνορίευσαν τὴν βιένην σίγουρα ὅμοῦ μὲ τὰ τῶν ρώσσων. καταντὰς δὲ ὑπέρτατος μέλει νὰ ἐκστρατεύῃ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς βουλγαρίας ἔχουν σταλῆ καὶ βιάζονται, πλὴν προσμένουν τὸν λουφὲ ὅποῦ καταντὰς μέλει νὰ διανεμῇ, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν. τῆς ὑμετέρας σεβασμίας πανοσιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

1808, Ιονίου 7

οἰδας

Tὸν ἄγιον προηγούμενον καὶ Ιωάσαφ ταπεινῶς προσκυνοῦμεν.

5

Τὴν πανοσιολογιότητά της, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Θεία χάροτη καὶ δὶ' εὐχῶν σας ἀγίων ὑγιαίνομεν, κατὰ τὴν ἐνάτην τοῦ παρόντος ἐξεπροβοδίσαμεν τὸν καὶ παῖσιν, μὲ τὸν ὅποιον δύω μας γράμματα σᾶς ἐστείλαμεν, μὲ τὰ ὅποῖα σᾶς ἐφανερώναμεν τὸν ἐνταῦθα ἐρχομόν μας καὶ λοιπὰ εἰς πλάτος. εἰς τὴν 11ην δέ, ὥρᾳ δύδοντι τῆς ἡμέρας, μὲ μεγάλην δομὴν δὲ ὑπέρτατος ἐσίκωσεν τὸν ναύαρχον, καὶ ἀποκατάστησεν ἄλλον ἴδικόν του, αὐτὸν δὲ ἄχρι τοῦδε τὸν ἔχουν εἰς φυλακὴν διονυσίουραγας, διὰ τὸ δόποιον γεγονός εἰς τὸν ἡμετέρους, γέγονεν μεγάλην χαράν. καὶ ἐνῷ ἀγαλλιούμεθα περὶ τούτων, τῇ ἴδιᾳ ὥρᾳ ἐλάβομεν καὶ τὸ γράμμα σας παρὰ τοῦ πατριαρχικοῦ διασαξῆ. ἐξ οὗ πληροφορηθέντες τὰ τῆς ὑγείας σας, ἀπὸ τὸν ἑαυτόν της ἀς στοχασθῆ, πόσην χαρὰν ἐλάβομεν. διὰ τὸν ἑξοσθέντα, λέγουσιν, ὅτι νὰ τὸν στείλοντας ὑπερόροιον εἰς τὴν κρήτην, ἄδηλον δμως. ἡμεῖς ἀς εὐχαριστήσωμεν τὸν ὑψιστον, δόπον ἀπηλλάγημεν τοῦ τοιούτου. ἄλλον νεότερον δὲν ἔχομεν. ἡμεῖς ὅταν ἥλθαμεν ἐνταῦθα, βλέποντας τὰ πράγματα, ὅτι δὲ μπονσταντζῆ ἀγᾶς μας, ἥτον διὰ νὰ ἀλλάξῃ ἐπροσμέναμεν δλίγας ἡμέρας καὶ δὲν ἐπαρουσιάσθημεν πονθενά. δόπον νὰ παρουσιασθοῦμεν εἰς τὸν νέον, διὰ νὰ γλητόσωμε τὰ πισχέσια, καὶ οὕτως ἔγινεν. μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν

τοῦ νέου ἐπαρουσιάσθημεν εἰς προσκύνησίν του μὲ τὰ συνηθισμένα πεσχέσια. καὶ ἀφοῦ ἀπέρασαν δλίγαις ἡμέραις, ἔστειλεν ἄνθρωπόν του, ζητόντας μας καὶ ἄλλα πεσχέσια. λέγοντας τὸ ἔνα τὸ θέλει διὰ τὶ ἔγινεν αὐτὸς νέος, τὸ ἄλλο, δτι ἦλθαν βεκίλιδες νέοι, καὶ εἰς ἔτι μᾶς τὰ ζητεῖ, δὲν ἴξενομεν ἄν τὰ γλητόσωμε, αὐτὰ δλα ἔγιναν διὰ τοῦ ἀντωνάκη καθὼς ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ τὸν τερεμιτῆς, ὅποῦ νὰ ἔχῃ τὴν ὁργὴν τῆς Παναγίας, καὶ πάντων τῶν ἀγίων. ζιζάνιον διεστραμένον. τρεῖς φοράς ἔστειλεν ὁ αὐτὸς ἀντωνάκης, ὁ τρισκατάρατος, ζητόντας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐπιτρόπους τὴν τζόχαν ὅπου τοὺς ἔδωσαν ἀπὸ τὸ τζάκη, τὴν συνηθισμένην, λέγοντας δτι ὁ ἔξοσθῆς μπονσταντζήμπασης δὲν τὴν πιάνει εἰς λογαριασμὸν του, τοιοῦτον ἀγκίουν τοῦ σατανᾶ εἶναι, δμως τίποτες δὲν κάνει. τὸ γράμμα τὸ ἔγχειρόσαμεν τῷ ἀρχιμανδρίτῃ κὺρῳ συμεδν. καὶ ἵδον ἡ ἀπόκρησίς του. παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μᾶς ἐνθυμᾶστε δτι δὲν ἔχομεν ἄλλον. τὸν ἄγιον προηγούμενον κὺρῳ Ἰωάσαφ ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα, δμοίως καὶ δλονς τοὺς ἄγιονς γέροντας τοῦ ἰεροῦ μοναστηρίου σας. τὸν ἐνδιξότατον χαληγαύμαν ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν, καὶ ἐρωτοῦμεν τὸ γκονζάλ κατίρι του, ἐδώσαμε ἐπροχθές, τῇ μητρὶ του: 30 γρόσια καὶ πρὸς Ἰδησίν του, ἃς τὸν εἰπῆ μπονσταντζήμπαση τοῦ εἶναι δ ὀμέραγας, χασακίαγας δ μαχμούταρας κατίκιοκλης. δντάμπασης δ ἀπτούλαγας τζιγκίλκιοκλῆς, τερακιτῆς δ ἀρναοῦτ ἀχμὲτ ἀγᾶς, ἄλλος καὶ δχι ὁ ἰδικός μας, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς, εἴησαν καὶ τὰ ἔτη αὐτῆς πλεῖστα καὶ σωτήρια:

1808, αὐγούστου 14.

Τῆς ὑμετέρας σεβασμίας πανοσιολογιώτητος ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ οἴδας τοὺς γράμματας.

6

Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἁγίῳ χαρτοφύλακι ἀρχιμανδροίτῃ Νικηφόρῳ

Iβηρίτη ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ. Εὐχετικῶς.

είς τὸ ἱερὸν Μοναστήριον τῶν Ἰβήρων.

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἄγιε Χαρτοφύλαξ ἐκ ψυχῆς εὐχόμενος ἥδιστα προσαναφεύω.

Πρόδες πάντας γράφει, πρόδες πάντας τὴν ἀγάπην ἐκχέει δαψιλεστάτην, καὶ πρόδες ήμάς γρύ. τοῦτο τὸ βλέπομεν τώρα, ὅταν κατέβην εἰς τὸ ὄρος πρὸ χρόνων, ἐνθυμοῦμαι ἐγώ, ἐνθυμεῖται καὶ ἡ πανοσιολογιάτης τῆς ἵσως, τὰς πρός με εἰλικρινεῖς της φιλοφρονήσεις, καὶ τὸ μεῖζον τὰ πολλὰ καταρρέοντα δάκρυα (δι’ ὃν καθίγψω τῆς ἐμῆς ψυχῆς ὅχι ἐπιπολαίως) εἰς τὸν χωρισμόν μας ἀπὸ Ἰβήρων, σημεῖα ὅλα εἰλικρινῆ, καὶ ἀπλᾶ, ταῦτὸν εἰπεῖν καὶ ἄξια τοῦ τόπου, οὐκ κατοικεῖς. αὐτὸς εἶπον, ἐνθυμοῦμαι. τώρα τὸ συμβιβάζω μὲ τὸ ἄλλο ὅποι βλέπω, καὶ τὰ εὑρίσκω ἐκ διαμέτρου ἀντικείμενα. Λέν επίστενον νὰ εῦρω εἰς τὸ ὄρος τοιοῦτον πολιτικόν. ἄν αὐτὸς τὸ ἐπάθαινον εἰς τὴν Πόλιν δὲν ἦτο τόσον σημαντικόν. μὰ τάχα αὐτὸς δὲν ἔχει φράσμακον ἀναιρετικόν; μάλιστα, ὡς ἐγὼ νομίζω. ἐγώ τὴν ἴγγαπτησα ἐξ ἀρχῆς ἀπλήστως καὶ εἰλικρινῶς. δύναμαι βέβαια νὰ μεταφέρω καὶ

αὐτὴν εἰς τὴν πρόθεσιν τὴν ἐμήν, ὅτι τοῦτο συμφέρει θεωρούμενον καὶ πολιτικῶς ἐπειδὴ θέλω νὰ εἴναι πολιτικός. διὸ καὶ δὲν ἔλειψα νὰ δώσω αἰτίαν διὰ τοῦ παρόντος ἐνθυμίζωντας αὐτὴν καθήκοντα κοινότατα. ὅτι τὸ φιλεῖν τὸν ἀντιφιλοῦντα ἀνιαρόν. ἂς προσθέσῃ ἐδῶ καὶ χρέη χριστιανικά, καὶ καλογερικά, καὶ συγκοινοβιάτικα. ἐπειδὴ τὸ δος ἐγώ, ὃς ἐν μοναστήριον τὸ θεωρῶ. καὶ τότε βέβαια πεισθήσεται νὰ γράφῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐνίστε τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὑγιείαν της, ἵνα τὰ ἔτη εἴησαν πλεῖστα καὶ πανσωτήρια.

1808, Σεπτεμβρίου 2.

Τῆς πανοσιολογιστητός της

πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπνοος

† δ’ Κωνσταντινούπολεως Γρηγόριος

ἄπαντας τοὺς σεβαστοὺς πατέρας ἐν Χριστῷ εὐχομαι καὶ κατασπάζομαι.

7

Τὴν λογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 17 ἀνγούστου ἐλάβομεν εἰς τὰς 30 τοῦ αὐτοῦ. παρ’ οὗ πληροφορηθέντες τὴν ὑγείαν της ὑπερβολικῶς ἔχάρημεν. εἰδομεν ὅποι μᾶς ἐπιπλήττει, ὅτι δὲν τῇ γράφομεν, ἡμεῖς ἀδελφὲ ἄχρι τοῦτο τέσσαρα γράμματα σᾶς ἐστείλαμε δύνα μὲ τὸν κώδ πατέριον, καὶ δύνα διὰ Θεοσαλονίκης. δῆμος στοχαζόμεθα ὅτι δὲν τὰ ἔλαβεν εἰς ἔτι, διὰ τοῦτο ἔχει καὶ δίκαιον νὰ παραπονήτε.

Τῇ εἰκοστῇ εὐδόμη τοῦ παρελθόντος διὰ Θεοσαλονίκης τῇ ἐγράφομεν περὶ τοῦ φιρμανίου τοῦ μπονμπαγά εἰς πλάτος, καὶ ὅτι διὰ προσταγῆς τοῦ δραγονυμάνου ἐθελήσαμε νὰ τὸ εὐγάλωμεν μὲ ἄρχι τοῦ πατριάρχου διὰ διλγότερα ἔξοδα. τώρα δῆμος τὸ φιρμάνι μᾶς ἐσκάλωσεν εἰς τὸ διφτιδάριον καποῦ εἰς τὸν τεσιδάριον τελειομένῳ ὅν. ζητόντας μας σοῦμμα ἀρκετὴν, λέγοντας ὅτι δταν τὸ εὐγαλεν καινούργιον τὸν ἔδωσαν δύνα χιλιάδας γρόσια, τώρα τοῦλάχιστον θέλει τὰ ἡμησι τούτων, ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἐβάλαμε κάπια μέσα, ἵσος τὸ εὐγάλωμεν συγκαταβατικότερα. καὶ ἐλπίζομε εἰς σὲ ἔνα δύνα ἡμέρας νὰ τὸ εὐγάλωμεν. διὰ τὸ συνχωρητικὸν ὅποι μοὶ γράφῃ ἰδοὺ ὅποι τῆς τὸ στέλλω καὶ εἰς ὁμιλίας τοῖς συμοναστηριακοῖς μονι διὰ τὰ δώδεκα νὰ ἴξεύρουν. διὰ νέα ἄλλα δὲν ἔχομεν, πάρεξ στρατεύματα ἔχοντα πολλά, καὶ ὅλο συνάζονται ἐδῶ ἀπὸ ἀσίαν καὶ ρούμελην, τίποτες δῆμος εἰς ἔτι δὲν εὐγῆκεν οὐδὲ ἥκούστη λόγος. εἰς τὰ ἔνέα τοῦ παρόντος, ὡρα ἐνάτη τῆς ἡμέρας, μᾶς ἐσίκωσαν τὸν παναγιώτατον δεσπότην μας εἰς τὸ κατίκιο¹ καὶ ἐλυπήθημεν κατάκαρδα, ὅχι δῆμος μὲ καζέπη, ἀλλὰ ἡμερα. ἀπὸ αἰτίαν τοιαύτην, δικιόνος μὲ τὸν νικαίας εἶχαν λογοτριβὴ δι’ ἔνα χωρίον. ποῖος ἀπ’ αὐτοὺς νὰ τὸ ἔξουσιάσῃ. καὶ ἐπειδὴ δικαίας ἔφερε γράμμα ἀπὸ τὸν ἀγιάννη τοῦ χωρίου, ὅτι

1. Τὴν 8ην Ἰουλίου 1808 ἐπαναστατοῦν κατὰ τοῦ σουλτάνου οἱ γενίτσαροι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν μουσταφᾶ Μπαΐρακτάρ, ὅστις ἡξίωσε καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε’. Τὴν 10ην Σεπτεμβρίου 1808 ἀναγκάζεται νὰ ὑπογράψῃ τὴν παραίτησίν του καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐγκλειστῇ εἰς τὴν ἐν Πριγκήπῳ μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ ἐν ἔτος.

αὐτὸν θέλοντ, διὰ τοῦτο οἱ ἀρχιερεῖς μὲ τὸν παναγιώτατον ἐκαταδίκασαν, τὸν ἄγιον νικαίας, καὶ ἡθέλησαν νὰ τὸν ἔξοργόσουν καὶ νὰ τὸν πάροντ τὴν ἐπαρχίαν, ἀν δὲν ἐπρόφθατε νὰ κορηφῆ, μόλιν τοῦτο ἐνὸ ἐπολεμοῦσαν τὸ φιμάνι του, καὶ ἐπροσμέναμεν τὴν ἔξοργίαν του, βλέπομεν ἄξαφνα τὸν κατσιασμὸν τοῦ πατριάρχου, δχι δμως δτι δ νικαίας μὲ τὴν ἀξιότητά του τὸ ἐκατόρθωσεν, ἀλλὰ ηδαν χώρα οἱ φίλοι τοῦ δεσπότου καὶ τὸ ἐνήργησαν, φαίνεται δμως δτι ἔχει νὰ ἀπομείνῃ δ δεσπότης εἰς τὰ νησιὰ τῆς πόλεως, καὶ διὰ πατριάρχην ἐψίφησαν τὸν κὺρο καλλίνικον, πρώην πατριάρχην, πλὴν καβάδη ἀκόμη δὲν τὸν ἐφόρεσαν, τόσον μόνον ἐμάθομεν δτι τὸν ἐψίφησαν, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου, μὴν ἔχοντας ἀλλα νέα μένομεν.

1808, σεπτεμβρίου 10:

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ οἴδας τοὺς γράφαντας

Γράφομεν εἰς τὸ κοινὸν διὰ τὸν μισθόν μας στοχαζόμεθα δτι τὰ ἔξοδά μας εἶναι πολλὰ καὶ δὲν ἀρκεῖ. καὶ νὰ τὰ οἰκονομήσετε.

8

Τὴν λογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Ίδον σήμερον μὲ κόπους πολοὺς ὅποι ἐδοκιμάσαμεν δσον νὰ λάβομεν τὸ φερμάνι τοῦ Ἰστηρά, τὸ στέλλομεν εἰς τὸν νάρο (;), τῇ γράφομεν δὲ νέα, ἀφοῦ ἐστειλαν τὸν κὺρο γρηγόριον εἰς τὸ κατίκοη, καὶ ἔχθες ἐπάησαν εἰς τὸν πασιὰ ταπή, νὰ φορέσῃ τὸν κὺρο καλλίνικον καβάδι, ὄντας ὁ κύρο καλλίνικος¹ ἀπὸ μέρος προσταγμένος ἀκον καὶ μὴ ἀκον νὰ κάμη φιτζά διὰ τὸν γρηγόριον νὰ μείνῃ εἰς τὰ νησιὰ τῆς πόλεως. ἀφοὺ τὸν εἶπεν ὁ κύρο καλλίνικος τὸν βεζίρην, διὰ αὐτό, ἀποκρήθη ὁ βεζίρης δτι αὐτὸς δὲν ἥτον διὰ πατριάρχης, μόνον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγὼ τὸν διορθώνω, καὶ ἀλλα κάποσα, μὲ τὸ νὰ τὸν εἶχεν ὁ τελιοτέχης κατὰ καταβαλμένον, οἱ ἀρχιερεῖς δλοι ἐφαρμακόθησαν. τὰ ἔχει ἀχαμνὰ δ ενδογημένος γρηγόριος, δ θεὸς νὰ τὸν φυλάξῃ, δὲν ἴξενόρομεν τὶ ἔχει νὰ ἀπογίνει. νὰ τὸν φωτίσῃ δ Κύριος εἰς τὸ καλόν. ταῦτα καὶ μένομεν

1808, σεπτεμβρίου 12: Κωνσταντινούπολις

Τῆς λογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ οἴδας τοὺς γράφαντας:

9

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα:

Καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἀδελφικοῦ, δηλοποιοῦμεν τῇ πανοσιολογιότητί της, δτι ταῖς ἀπερασμέναις, τῇ ἐστείλαμεν δύω γράμματα, ἕνα ἀπὸ σέρρας καὶ ἄλλο ἀπὸ θεσσαλονίκης, εἰς τὰ δποῖα ἀπὸ δσα τῇ ἐγράφομεν, τῇ ἐσημειώ-

1. Μετὰ τὸν εἰς παραίτησιν ἐξαναγκασμὸν τοῦ ἐθνομάρτυρος πατριάρχου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀνέρχεται πάλιν δ Καλλίνικος Ε' διὰ προσφορᾶς εἰς τὸν μουσταφᾶ Μπαΐρακτάρ (πρωθυπουργὸν ἥδη τοῦ σουλτάνου γενόμενον) μεγάλης ποσότητος ἀργυρίου.

ναμε καὶ διὰ τὸν μαδέν, τὰ ἄρχια τῶν θεσσαλῶν. δθεν τῇ λέγομεν καὶ τώρα περὶ τούτων, δτι, ἀφ' οὗ ἐμπονγιουρδίστησαν ἀπὸ τὸν ὑπέρτατον, καὶ ἐστάλθησαν εἰς τὸ τελέμη νὰ γίνουν φιδιάνια, ἔπεσαν εἰς ἐνοῦ κιατοῦπι φίλου μας χέρια, δστις μᾶς ἔδωσεν τὴν ἴδησιν, τὸν ἐπήραμε μὲ αὐτά, καὶ τὸν ὑφέραμεν εἰς τὸν σαμονορτάση διὰ νὰ τὰ θεωρήσῃ, τὰ δποῖα θεωρόντας τα, μᾶς εἶπεν, νὰ βνθισθοῦν διότι ἀν μείνουν, δὲν γλυτώνετε ἵστερα μὲ δέκα χιλιάδας γρόσια ἥ καὶ περισσότερα ὡς καὶ ἄλλοτε τὰ ἐδοκιμάσαμεν. ”Οθεν ὁ κιατίπης μᾶς ἐζήτησεν διὰ τὸν βιθυνσμὸν αὐτῶν γρόσια 750: ἡμεῖς δὲ τὸν ἐτάξαμε 400: τὴν ἄλλην τὴν ἡμέραν ἐπήραμε καὶ τὸν ἐτεργιάσαμεν μὲ 50 ματζάρια. καὶ ἐν ταῦτῷ τὰ ἐξέσχισεν ἐμπροσθέν μας. μᾶς εἶπεν ὅμως μὲ τρόπον μιστικὸν νὰ εἴναι, δσον εἰς ἡμᾶς, τόσον καὶ τὸν ἀρχοντα, καὶ δ σκοπὸς δποῦ τὰ ἐδώσαμε ἡμεῖς αὐτὰ διὰ νὰ τὰ σχίσωμε, στοχαζόμενοι, δτι ἀν οἱ θεσσαλοὶ δὲν δυνηθοῦν νὰ μᾶς πάρουν τίποτες ὅμως ἔναν μπονυμπασίῃ νὰ στείλουν εἰς τὸ ὅρος θέντα πάρουν ἀπ' αὖτά τριδιπλα, καὶ ξέχασα νὰ τοὺς τὰ ἀνερέσωμε, πρὶν ὅμως δώσωμε τὰ ἀσπρα ἐσυμβονλεύθημεν περὶ τούτον καὶ τὸν γεωργάκαγα ώς ἔφορόν μας, ὅστις μᾶς εἶπε πρέπει νὰ δώσητε τὰ δλίγα τώρα, παρὰ ὑστερα καὶ νὰ τὰ δίδετε μὲ τὰ φορτιά. ἀφοῦ ἀπέρασαν ἀναμεταξὺ δύω ἡμέραις ὁ γεωργάκαγας ἀντάμωσε τὸν κεσιδάρη φίλος του ὃν διὰ ὑπόθεσίν του, μήν ἵξενόντας δτι ἡμεῖς εἴχαμε μὲ τὸν μπαίκαλφα τὴν ὑπόθεσιν δμιλιμένη καὶ τελειομένη, ὁ γεωργάκαγας θαρρῶντας, δτι ἡμεῖς δμιλίσαμεν μὲ τὸν κισεδάρη τὸν φίλον του, ἀρχισε νὰ τὸ διηγῆτε τὴν ὑπόθεσιν καταλεπτός, καὶ διὰ τὰ ἄρχια τῶν Θεσσαλῶν, καὶ διὰ τὰ ἀσπρα δποῦ ἐδώσαμε, ὁ γεωργάκης εἶχε εἰδισιν δτι τὸν ἐτάξαμε, δχι ὅμως καὶ δτι τὰ ἐμετρίσαμεν καὶ ἐτελειώσαμεν. ὁ κισεδάρης ἔγινεν ἄλλη ἕξ ἄλλον, καὶ τὸν ζητᾶ τὰ συμφωνημένα, δποῦ τὸν ἐπορβαλεν, καὶ τὰ ὑποσχέθη ὁ γεωργάκης νὰ τὰ δώσῃ, ὁ δὲ κισεδάρης καὶ τὸν ἔφτασαν καὶ τὰ ἀσπρα δποῦ τὸν ἔταξεν ὁ γεωργάκης, ἄλλα, τὸ εἶπαν καὶ τὸν ταφενδὰρ ἐφέντη, καὶ ἐκτὸς τούτον, ἔβαλεν ἀπὸ μέρους τοῦ τζανίμπαση νὰ ζητοῦν καὶ τὰ ἄρχια. σήμερον ἥλθεν ὁ μπάς κάλφας μὲ μαῦρα δάκρυα ὑβρίζοντάς μας φοβᾶτε τὴν ζωήν του, ὥσταν δποῦ δὲν ἔφυλάχθη τὸ μιστικόν, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μᾶς ζητᾶ ὁ γεωργάκαγας τὰ ὑποσχεθέντα εἰς τὸν κισεδάρη, ἀποροῦμεν δὲν ἵξενδρομεν τὶ νὰ κάμωμε, μὲ ποῖον τρόπον ἔχει νὰ σβήσῃ αὐτὴ ἥ φλόξ ἀγνοοῦμεν, ἀν δὲν ἀποκρηθοῦμε τὰ ὑποσχεθέντα πρός τὸν κισεδάρην παρὰ τὸ γεωργάκη, ἔχει νὰ κατατρεχθῇ ὁ μπάς κάλφας, ὥστε νὰ κινδυνεύῃ ἥ ζωή του. ἀν πάλι τὰ δώσωμε ζημειούμεθα πολλά. τὸ πράγμα ἐμεγάλωσε καὶ ἄναψε πολύ, δὲν ἵξενδρομεν πῶς νὰ τὸ σβήσωμε. αὐτὰ τὰ τρεξήματα ἔχομεν καὶ δοκιμάζομε ἀδελφὲ παρὰ τὸ γεωργάκη, δχι καὶ αὐτὸς δτι θέλοντας τὸ ἐκίνησεν, ἄλλα ἔξαποσεξίας του, τὸ περισσότερον φτέγγομε καὶ ἡμεῖς δποῦ τὸ ἔφανερώσαμεν εἰς αὐτὸν καὶ ἔχομεν νὰ ζημιούμε ἔτι δι' αὐτὸν τὸν μαδέν, ὑπὲρ τὰ 300 γρόσια, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἰδεάσετε διὰ τὰ ὑποσχεθέντα παρὰ τὸ γεωργάκη πρός τὸν κισεδάρη τὶ νὰ

κάμωμεν, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ κοινὸν δὲν γράφομεν περὶ τούτου τελείως. καὶ αὐτὰ μὲν ἀδελφικῶς μένομεν ἀπόκρισίν της.

1808, 'Οκτωβρίου 7:
Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.
οἰδας τοὺς γράψαντας.

10

Τὴν περιπόθιτον ἡμῖν ἀδελφικὴν πανοσιολογιότητα ἀπὸ μέσης ψυχῆς ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Θεία χάρητι καὶ δὲ εὐχῶν της ἄχρι τοῦτο δύγιαίνομεν. ταῖς πρὸ ἄλλαις διὰ Σέρρας τῇ ἔγραφομεν εἰς πλάτος περὶ τῶν ἐνταῦθα ἀκολουθισάντων, δποῦ ἔγραψαν οἱ θεσσαλοὶ ἄρξια διὰ νὰ χαλάσῃ τὰ μοναφιτλίκια μας, καὶ δτι ἀφοῦ τὰ ἐμπονγιούδισεν δὲν πρέπετας διὰ νὰ εὕη τὸ τιμηχάρι τους, τὸ ἐμάθαμε, καὶ δτι πασχίζομε κατὰ τὴν γνώμην τῶν εὐγενεστάτων ἐπιτρόπων μας νὰ τὰ βυθίσωμεν μὲ δόσιν. Τῇ λέγομεν δὲ καὶ τώρα, δτι ἐποιήσαμεν οὐδέν. ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ εὐρίσκωνται αὐτὰ εἰς χεῖρας μας τοῦ διδασκάλον τῶν κονδήλων, καὶ διὰ μεγάλος γραμματικὸς μᾶς ζητᾶ γρόσια 750: ἡμεῖς δὲ τὸν ἐτάξαμε 400: διὰ νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸ πύρ. δλίγα τὸν ἐφάνησαν. δμως ἔως τώρα δποῦ τὰ ἐκτιπήσαμε πήσο ἐλπίζομεν νὰ τὸ κατορθώσωμεν μὲ δλίγον τὶ ἀκόμη δόσιν. ἀδελφὲ ἀν τὸν τὰ σενετιά μας ἀνακομμένα δὲν ἐδοκιμάζαμεν αὐτά. δθεν οἱ θεσσαλοὶ δὲν τὸ ἔχοντα τίποτας νὰ κάμουν καὶ ἄλλα. καὶ διὰ τοῦτο ἐξάπαντος πρέπει νὰ μᾶς προφθάσετε δσον τάχος μὲ σίγουρον ἀνθρωπον τὰ χάτια, ἥ μὲ καλόγηρον ἥ μὲ σαή, ἥ διὰ τοῦ νάνον, δποιθε σᾶς ἔρχεται εὐκολότερογ, διὰ νὰ ἀνανεώσωμεν, δτι διὰ καιρός δὲν εἴναι καθὼς τὸν ἐξέρατε, ἄλαξαν δλα τὰ πάντα. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Ὁ ἐνδοξότατος Ἰσμαήλ μπέης βέβαια μᾶς ἔγινε γίτονας εἰς Θεσσαλονίκην, ταῖς πρὸ ἄλλαις ἐπάγισεν δὲ καστρινὸς εἰς προσκόνησίν του, δὲν ἱξεύω πῶς ἐσυνεπισεν λόγος διὰ τὸ δρος, εἰπεν θυμωμένος. νὰ πηγαίνω κάτω ἐγὼ νὰ τοὺς δείξω τοὺς καλογέρους, ἐξ αἰτίας τοῦ αὐτόθι ἐπαράτον. "Οθεν εἴναι καθ' ἡμῶν ἀγανακτησμένος, καὶ τόρα δποῦ ἐκατέβη, βάλετε κανένα μέσον νὰ μάθετε, καὶ ἀν ἀληθεύει πρέπει νὰ τὸν ἐρευνήσετε. διότι ἀλήθεια αὐτὸς εἰς τὴν μεγάλη χώραν ἔνδον δὲν εἰσῆλθε, δμως τὸ ἐκατάφερεν καὶ ἐπίγιαναν οἱ μεγαλήτεροι του εἰς αὐτόν. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ἰδησίν σας. ταῖς πρὸ ἄλλαις καθὼς σᾶς ἔγραφομεν δποῦ διπονστατέζμασης μᾶς ἐζητοῦσε καὶ δεύτερον καμπτὲ ράχτι, ἀφοῦ τὸν ἡρωτούσαμε μὲ ἐν πεσχέσι γρόσια 53. δ διάβολος δ τζηρᾶς τὸν ἄναψεν καθ' ἡμῶν, καὶ μᾶς τὸ ἐστειλεν πήσω μὲ τὰ 20 ἡμέρας, ἐβάλαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν γεωργάκαγαν μεσάζων, δὲν ἡμπορέσαμε νὰ τὸ γλητόσωμεν, δχι ἄλλο. κατ' αὐταῖς ἐμάθομεν δχι ἀπὸ ἀξιόπιστόν τινα, δτι εἰπεν ἴσμαήλπασα εἰς τὸν ὑπέρτατον νὰ μὴν μᾶς ἀνανεώσῃ τὰ σινετά μας, δμως δὲν τὸ ἐπιστεύσαμεν, καὶ ἀμποτες νὰ εἴναι φεύματα καθὼς ἡμεῖς τὸ φρονοῦμεν. παρακαλοῦμεν διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ προφθάσθε μας ἵκανά, δτι δοκιμάζομεν κόπους μεγάλους, μόλον τοῦτο

ὅποῦ δὲν εὑρίσκονται, καὶ ἂν εὑρεθοῦν μὲ τόκον ἀνυπόφορον καὶ εἶναι τοῦ κοινοῦ ζημία. Ὁ κὐριος Γρηγόριος κάθιτε ἰσιχάζον εἰς τὸ νισή. ὁ κὐριος καλλίνικος ἐν τῇ δόξῃ του, μᾶς ζητᾶ μαχεροπίρονα. καὶ ἂν τὸ εὑρῆτε εὐλογον στείλετε καὶ τοῦ διερμηνέως κανένα ἐγκόλπιον, διότι δὲν εἴχαμε νὰ τὸν δόσωμε τελείως πεσχέσι. καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν.

1808, ὁκτωβρίου 8

Τῆς πανοσιούτητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
οῖδας τοὺς γράψαντας.

11

Τὴν πανοσιολογιότητά της, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Τὸ ἀπὸ πρώτης σεπτεμβρίου ἐκ τῆς ξάνθης σταλὲν γράμμα της ἐλάβομεν ὁκτωβρίου 14: παρ' οὖ πληροφορηθέντες τὰ τῆς ὑγείας της, λίαν ἔχαρημεν. θαυμαζόμεθα καὶ ἀποροῦμεν εἰς τὰ τόσα μας γράμματα ὅποῦ τῇ ἐστείλαμεν διὰ τὶ νὰ μὴν λάβομεν ἀπόκηγρίν της, ὅσον ἀπὸ τῆς λογιότητός της, τόσον καὶ ἀπὸ τὸ κοινόν. οὐδὲ ἀπὸ τὸν νάνον δὲν ἐλάβομεν ἀπόκηρσιν εἰς ἔτι ἄν ἔλαβε τὸ περὶ ἴστηρα φιλομάνη. καὶ ὑποπτευόμεθα μεγάλως νὰ μὴν ἐπαράπεσεν, ὅχι ἄλλο. ἀπὸ θεσσαλοὺς ἐμάθομεν ὅτι ὁ μονφῆς καὶ κερήμπασης εἶναι καθ' ὅδὸν ἔρχονται, τὶ ἔχουν νὰ ἀνακατεύσουν δὲν ἴξενόμεν, ἔως νὰ ἀπαντίσωμεν τὰ ἀρξια τους 700 μᾶς ἐκόστισεν. φορούμεθα νὰ μὴν ἀνακατεύσουν πάλιν μὲ τὸν ἔρχομόν τους, καὶ ἔπειτε ἔως τώρα τὰ ἐδικά μας σενάζα νὰ εἶναι ἀνακομένα. τὰ ἀργοπορήσατε πολὺ καὶ ὁ καιρὸς εἶναι πολλὰ ἀκατάστατος, καὶ ἔχομε νὰ δοκιμάσωμεν δυσκολίας μεγάλας. ὅσον τάχος νὰ τὰ προφθάσετε. κατ' αὐτὰς ὁ ὑπέροτας ἐμήνησεν τὸν παναγιώτατον νὰ καταγράψῃ τοὺς ἐν βασιλευούσῃ τοῦ ἡμετέρου γένους ὅλους. καὶ καταγίνονται εἰς αὐτό, εἰς σὲ ἄλλο γένος εἰς ἔτι δὲν ἔξεφωνήθη νὰ γίνη καταγραφή. ἐκ συμπερασμοῦ λέγονταν νὰ εἶναι δόσιμον. περὶ εἰρήνης τελείως δὲν ἀκούεται, ἄκρα σιωπή, τὶ θὲ νὰ γίνη κανεὶς δὲν ἴξενόη. τόσον μόνον ἀποφάσισαν νὰ ἀποκαταστήσουν 600.000: στράτευμα τακτικόν. τοὺς περισσότερους καϊξίδες τοὺς ἔγραψαν εἰς τὸ νέον σύστημα μὴ θέλοντας. καὶ ὅλο εἰς αὐτὸ καταγίνονται. ἄλλο νέον δὲν ἔχομεν. τὰ 500: τοῦ βασιλάκαγα εἰς ἔτι δὲν ἐλήφθησαν, τὰ 535: εἰς τὸν παλαιὸν δραγονυμάνον κινδυνεύουν. ὁ νῦν δραγονυμάνος εἶναι ἀσθενῆς καὶ ὁ θεός νὰ τὸν δώσῃ τὴν ὑγείαν τον ἔως νὰ τελειώσῃ τὰ τοία μηγιά, τὸν μπελιά μας ηγούμεν μὲ αὐτοὺς. ὁ προηγούμενός σας κὐριος κορνήλιος κατ' αὐτὰς ἥλθεν ἐδῶ ἀπὸ μιχαλίτεζη, ὅστις ἀκούσεν ἀπὸ ἔνα ὑποτακτικὸν τοῦ ἡμετέρου συλβέστρου ἀπὸ αὐτόθι ἀναχωρήσαντα, ὅτι ἔχετε σκοπὸν νὰ τὸν ἔξορισητε, καὶ ἔχω μεγάλον παραπονον, ἔζητοῦσεν νὰ ἀναχωρήσῃ. ὅσον ἡμπορέσαμεν τὸν ἐσυμβούλεύσαμεν καὶ τὸν ἡμερόσαμεν, ὅθεν εὶ δυνατὸν στείλετέ τον τὸν νέον ἔνα γράμμα παρηγορητικὸν καὶ συμβούλευτικόν. διότι εἶναι ἄξιος νέος καὶ δουλείας ἀνθρωπος, ἵσος περὶ τούτου νὰ σᾶς

γράφη καὶ ὁ κὐρ οὐ συμεῖν. τὸν ἄγιον προηγούμενον κῦρον Ἰωάσαφ ταπεινός προσκυνοῦμεν καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν:

1808, Ὁκτωβρ. 16.

Τῆς σεβασμίας πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί:
οἱδας τοὺς σοῦς.

"Οσον τάχος νὰ μᾶς προφθάσετε ἀσπρα.

12

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

"Εχε τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν δηλοποιοῦμεν τῇ πανοσιότητί της, ὅτι θεία χάριτι, ὑγιαίνομεν ἄχρι τοῦδε διὰ τῶν ἀγίων της εὐχῶν. τὰ ὅσα γράμματα μᾶς ἔστειλε μὲ τὸν κῦρον ἀνανίαν καρακαλλινὸν καὶ σαρδελάν, ὅλα τὰ ἐλάφομεν παρὰ τοῦ κῦρον ἀνανίου τῇ καὶ τοῦ παρόντος ἐρχομένον διὰ ξηρᾶς. ὁ δὲ σαρδελάς εἰσέτι δὲν ἐφάνη, ἐνχειρήσαμε καὶ τὸ κῦρον συμεών τὰ γράμματα ἀσφαλῶς. χθὲς πάλιν ἐλάφομεν καὶ τὸ ἀπὸ ιγ' τοῦ παρόντος, δμοῦ καὶ τῆς κοινότητος, ἀποροῦμεν ὅπον σᾶς ἔχομεν ἔως τώρα ἀπὸ τὰς 24 σεπτεμβρίου ἐξαπολύσει γράμματα καὶ δὲν τὰ ἐλάβατε, ἐλπίζομε ἔως τώρα νὰ τὰ ἐλάβατε, ἀποροῦμε καὶ τοῦτο ὅπον εἰς ἔτι δὲν ἐμάθατε τὴν πατριαρχίαν τοῦ κῦρον καλλινίκουν, εἰς καιρὸν ὅπον οἱ πατέρες τοῦ ρωσικοῦ ἥτον παρὸν εἰς τὸ ἀλάξη τοῦ κῦρον καλλινίκουν, μάλιστα μὲ τοὺς ίδιους σᾶς ἐγράφομε καὶ ἡμεῖς. τὰ γράμματα ὅπον μᾶς ἔστειλεν ἡ κοινότης διὰ τὰς ἐλεημοσύνας, εἰσέτι δὲν ἐλάφομεν καιρὸν νὰ τὰ δώσωμε, δμοίως καὶ τὸ πρὸς τὸν ραδουνιώτην, ὥστὲν ὅπον χθὲς τὸ ἐσπέρας τὰ ἐλάφομε. ὁ σιμονοπετρίτης ἔχει μίαν ενδομάδα ὅπον ἐκίνησαν διὰ τὸ φοντζούκι ἐφοδιασμένος μὲ γιδλ φρεμάνη καὶ πατριαρχικὰ γράμματα. Τὸ γράμμα ὅπον τοῦ ἔστειλες στέκει εἰς ἡμᾶς. τὸ ἀγαλίκι τὸ ἐπληρώσαμε ἐπροχθὲς μᾶς ἔβαλαν σφίξην μεγάλην, τὸ τιμούτι θὲ νὰ τὸ πάρωμε εἰς τὸν χαλήλαγαν καὶ ἐν καιρῷ θὲ νὰ τὸ στείλωμε ἄν δὲν μᾶς εἴηγη κανένας πειρασμὸς ὥστὲν ἐπέρχουσι.

ἡμεῖς ἐδῶ ἀδελφὲ μόλις ἐγλητόσαμε ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τῶν θεσσαλῶν, καθὼς σᾶς προεγράφομε, μὲ κινδύνους καὶ μὲ χονδρὰ ἔξοδα ἔως νὰ τὸ ἀπαντήσουμε, διατὶ νὰ μὴν στείλετε τὰ ἀναγκαιότερα χάζα νὰ ἀνακριθοῦν, μόνον ἔστειλετε τοῦ χαμίτη νὰ ἀπαιτηθοῦμε ἀπὸ τὸν θεσσαλοῦς, ἄν γίνη θὲ νὰ ἀργήσῃ, μάλιστα εἶναι καὶ ἀδηλον τὸ ἀνάκομά του. ἡ μάχη ἐπιταῦτον ἐγράφομεν τὰ μάταια, νὰ πιάσῃ ἐξεπίηδες νὰ σᾶς στείλῃ τὰ γράμματά μας, ὅπον σᾶς ἐγράφομεν νὰ μᾶς προφθάσῃ τὸ γληγορότερον τὰ σινετά μας, καθὼς μᾶς ἐσυμβούλευσαν οἱ ενφοροί μας διότι οἱ θεσσαλοὶ γράφονταν πολλὰ ἐνάντια γιὰ τὸ δρος, καὶ ἐπρεπε ἔως τώρα νὰ εἶναι τελειωμένα. ὅχι ἄλλο ἡμεῖς ἐκάμαμε τὸ χρέος μας. ἐδῶ γίνεται καταγραφὴ εἰς τὸ γένος μας ἀπὸ μέρους τοῦ παναγιοτάτου προστάγματος ἀπὸ τὴν πόρτα, ἔχονταν ἐπίτηδες καὶ τὰ ἀντιγράφουν εἰς τὰ τούρκικα. ἄλλο γένος δὲν ἐγραφαν, τὶ θὲ νὰ γίνη κανεῖς δὲν ἔξεύρει. τὰ πράγματα δείχνονταν πολέμους καὶ ὅχι ἀγάπετες. στρατεύματα πολλὰ ἀπάνω εἰς τὸ μεγάλο νερό καὶ ἀπὸ τὸ

ἔνα μέρος, καὶ τὸ ἄλλο, δὲ ὑπέρτατος ἄχρι τοῦδε ἀπὸ τὸ γένος μας ἔως χίλια πονγκία ἐπῆρε, ὁ θεὸς νὰ γίνη ἥλεως. κατ' αὐτὰς τρεῖς ὀρτάδες ἐγράφθησαν εἰς τοὺς σεϊμένιδες μὲ τὰ καζάνια τονς. μιλέτη ὅπου δὲν ἔχουν περὶ τούτων. καὶ μὴν παραπονίσαι ἀδελφὲ ὅτι δὲν σᾶς γράφομε νέα, ἡμεῖς τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὸ παραμικρότερον σᾶς τὸ γράφομε, ὅτι μάθομε. Ὁ κὐρ Πρηγόριος¹ εἶναι εἰς τὴν πρόγκιπον καθὼς σᾶς τὸ προεγράφομε. ὁ πρωτοσύγκελλος του, ὁ δευτερεύων, ὁ τριτεύων, ὁ γρηγόριος καμαράσης εὑρίσκονται μαζί του. ὁ ἀρχιδιάκονος εὑρίσκεται ὅμοι μὲ τὸν ἄγιον κυζίκον. τοὺς δὲ ἀνθρώπους τοῦ κὐρ καλλινίκον, οὐδὲ ἡμεῖς δὲν τοὺς ἱξεύρομεν τὰ ὀνόματά τους, ὁ πρωτοσύγκελλος του εἶναι πολίτης. τὸν εἶχεν εἰς τὴν πρώτην του πατριαρχίαν ἀρχιμανδρίτην. ὁ ἀρχιδιάκονος εἶναι ὁ πρῶτος του, ὁποῦ εἶχεν πρῶτα, πορτάρης εἶναι ἀνεψιός του. σήμερον ἥλθε καὶ ὁ ἄγιος οἰκονόμος. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. διὰ τοῦ μισθοῦ μας ὅπου μᾶς ἐπρόσθεσαν 50 γρόσια εὐδαίμονες τὴν ἴεράν σύναξιν, καὶ τὴν ἀγάπην της καὶ τὴν προέρεσίν της. ἡμεῖς ὅμως ἐστοχάσθημεν διὰ νὰ μὴ γίνη ἡ προσθήκη εἰς τὴν ἐπιτροπήν μας γράφομε τοῖς μοναστηριακοῖς μας νὰ τὰ ἐπιστρέψουν πίσω καθὼς γράφομε καὶ εἰς τὸ κοινόν. ἡμεῖς οὕτε πλοντίνομε μὲ αὐτά, ἀλλ᾽ οὕτε ὠφελούμεθα εἰς τὰ ἔξοδά μας, τὰ ἐπιστρέψομε μὲ καλὴν καρδίαν καὶ ἡς ζημιωθοῦμε καὶ σὲ ἔναν χρόνον ἀπὸ 200 γρόσια διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ κοινοῦ. ἔνας χρόνος εἶναι καὶ αὐτὸς θὲ νὰ περάσῃ. μὴν ἔχοντας ἄλλα νέα ἀξιάκοντα μένομεν:

1808 ὁκτωβρ. 28

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφός, καὶ εἰς τὰς προσταγὰς της πρόθυμος οίδας τοὺς σούς.

Τὸν ἄγιον προηγούμενον κὐρ Ιωάσαφ, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα.

13

ἡ αἰτία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς βασιλευούσης ἐστάθη τοιαύτη:

ἐπειδὴ δὲ μονοταφάπασσας βεζήρος μὲ τὸ νὰ ἐπάσχησε νὰ αὐξήσῃ τὸ τάγμα τοῦ νέον συστήματος τῶν σεϊμένηδων, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐτίμησε μεγάλως μὲ μεγάλα δωρήματα καὶ χονδροὺς λουφέδες, ἔξαντίας πάλιν τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων τὸ ἀτίμασεν εἰς ἄκρον, μάλιστα εἶχεν σκοπὸν μετὰ τὸ μπαϊράμι νὰ τοὺς φορέσῃ μὴ θέλοντας τοὺς δυστυχεῖς τὰ στενὰ φορέματα τοῦ νέον συστήματος, καὶ νὰ καταργήσῃ τελείως τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων, συνεργὸς εἰς τοῦτο καὶ δι γιανιτζάραγας. διὰ τοῦτο ἄναψαν ἀπὸ θυμὸν οἱ γιανιτζάροι μὲ ἀπελπισίαν ἐβουλήθησαν νὰ κάμονται τοῦτο.

Κατὰ τὴν τρίτην τοῦ παρόντος νοεμβρίου, ἔημερώνοντας ἡμέρα τρίτη εἰκοστὴ ἔκτη ἡμέρα τοῦ ραμαζανίου, ὥρα δεκάτη τῆς νυκτός. συνελθόντων ἀπάντων τῶν ἐν βασιλευούσῃ γιανιτζάρων ὑπὲρ τὰς 30 χιλιάδας, καὶ πρῶτον μὲν πιάνοντας

1. Πρόκειται περὶ τοῦ ἐθνομάρτυρος πατριάρχου, ὅστις μετὰ τὴν ἀναγκαστικήν του παραίτησιν ἔμεινεν ἐπὶ ἐν τοῖς εἰς Πρίγκηπον, εἰς τὴν Ἱεράν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως.

τὸν γιανιτζάραγαν, τὸν ἔκαμαν εἰς λεπτὰ κομάτια, ἔπειτα ἔδραμαν εἰς τὸ πασακαπισή, καὶ δίδοντας φωτίαν ἀπὸ τὰ τέσσερα μέρη, μὲ σκοπὸν νὰ κάψουν τὸν βεζίρην καθὼς καὶ ἔγινε. ἀνδρείουν πολέμουν γενομένουν ἦως τὰ ξημερόματα ὅπου ἐτελείωσαν τὸ πασακαπεσή ἔχαμησαν πολὺ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. μόλις ἐγλύτωσαν δὲ πέρατος μὲ δημοστοὺς καὶ ἐσφαλίσθη εἰς ἕνα πύργιον πλησίον τοῦ χαρεμίου δῆπον εἶχεν αὐτὸς κατασκευάσει μὲ ἓνα λαγούμη. περικυκλωσάντων λοιπὸν τοῦτο, οἱ γιανιτζάροι, φέροντες καὶ κομάτια ἔδωσαν οἱ μέσα φωτιὰ εἰς τὸ λαγούμη ἔκαμαν ἀπὸ τοὺς ἔξω ἔως 600 συνεκάγησαν μὲ αὐτοὺς καὶ οἱ μέσα δμοῦ μὲ τὸν βεζίρην, τοῦτο φαίνεται νὰ τὸ ἔκαμε θεληματικῶς διὰ νὰ μὴν παραδοθῇ εἰς χεῖρας του. δὲ καπετάνπασας ὀχήροσεν τὴν ἀρμάδα χερσάλαν γαλατάν καὶ τόπχανάν. δὲ κατίπασιας εἰς τοῦ σκούταρη ἀρχηγὸς τοῦ νέον συστήματος, ἔδυνάμωσεν τὸ σκούταρη, καὶ ἀπέρασεν καὶ μὲ τὸ περισσότερον στράτευμα εἰς τὸ σαράγη τοῦ βυζαντίου. Οἱ δὲ γιανιτζάροι ἐκνούσιενσαν μόνον τὴν βασιλεύονταν μέσα καὶ ἔξω. τῇ δὲ β' ἡμέρᾳ τῆς ἀποστασίας, καὶ δ' ἡμέρᾳ ἀρκετός. εὐγῆκεν τὸ στράτευμα τοῦ κατίπασια ἀπὸ τὸ σαράγη, καὶ ἐκνούσιενσαν τὸν κισλᾶ τῶν τεμπετζήδων καὶ πολέμουν δυνατοῦ γενομένουν ἔγινε μεγάλως χαλασμὸς τῶν δύο μερῶν. Τέλος πάντων ὑπερίσχησαν οἱ γιανιτζάροι οἱ δὲ τοῦ νέον συστήματος ἔδωσαν φωτιὰ εἰς τὸν κισλά, καὶ ἔφυγαν εἰς τὸ σαράγη, δμοίως καὶ ὁ καπετάν πασσιὰς ἔκαμεν μεγάλον ἀφανισμὸν εἰς τὴν πόλην μὲ τὰ κομάτια διὰ θαλάσσης, εἰς τὸ ἀγάκαση, εἰς τὸ σουλεϊμανὲ καὶ εἰς τὸ γενίτζαμη ἔνθα ἥτον συναγμένοι οἱ γιανιτζάροι. τῇ δὲ ε' ἡμέρᾳ μὲ τὸ νὰ ἐπληροφορήθησαν ὅτε καπετάν πασιὰς καὶ κατίπασιας τὸν θάνατον τοῦ βεζίρη ἀνερχώσαν μὲ καίκι εἰς Ζατάλτζα καὶ σὲ ἔναν σουλτάνο δμοῦ μὲ τὸν ἵντζάμπεση. οἱ δὲ οἱ λοιποὶ διποῦ ἔμειναν τελιοτζίδες, καὶ κονμπαρατζίδες ἐγύρισαν μὲ τοὺς γιανιτζάρους καὶ ἐκνούσιενσαν τὴν ἀρμάδα, ἀρσανάν, γαλατάν καὶ τόπχανάλ. ἀπέρασαν καὶ εἰς τὸ σκούταρη, ἔκαμαν μεγάλον πόλεμο μὲ τοὺς τοῦ νέον συστήματος τοὺς ἐκατασκότωσαν δλούς δίδοντας φωτιὰ εἰς τὸν κισλᾶ ἐκατάκανσαν ἐκεῖνον τὸν περίφημον κισλάν.

δμοίως ἐπολέμησαν καὶ εἰς τὸ λεβέντ τζιφλιλίκι, τοὺς μὲν σεϊμένιδες τοὺς ἐσκότωσαν, τὸν δὲ κισλᾶ τὸν ἔκαμαν. τῇ δὲ σ' ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἀφοῦ ἐκνούσιενσαν δλα τὰ μέρη ἐρεύνησαν εἰς τὸν πύργον τοῦ πασιάκαπεσοῦ, εὔρον τὸν βεζίρην σκοτωμένον καὶ καμένον, τὸν εὐγαλαν ἔξω, σέρνοντάς τον μὲ σχοινιὰ εἰς τὰ σοκάκια τὸν ἔφερον εἰς τὸ ἐτμεϊντάκι, τὸν ἐκρέμασαν κατακέφαλα. ἐχάροησαν εἰς τὸν σκοτομὸν τοῦ βεζίρη οἱ γιανιτζάροι χαράν μεγάλην, ἐλυπήθησαν δμως μεγάλως εἰς τὸν θάνατον τοῦ σουλτάν μουσταφά. ἐπειδὴ εὑρέθη ἀποθαμένος, ἀπροσδοκίτος. ή δὲ πνωκαϊά δῆπον ἔκαψεν τὴν δ' εἰς τὸν κισλᾶ τῶν τζαμπατζίδων ἔκαψεν ὧρες εἴκοσι δύο καὶ ἐστάθη ἔως πλησίον τοῦ κούνταση, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἥτον κανεὶς νὰ τὴν σβήσῃ, ἔγινε μεγάλη ζημία.

ἔως τὴν σήμερον οἱ γιανιτζάροι περιπατοῦν ἀρματωμένοι ζητοῦντας τοὺς κεκριμένους τοῦ νέον συστήματος, καὶ δῆπον τοὺς εὔρουν εὐθὺς τοὺς

σκοτώνουν, ἐχάθησαν εἰς αὐτὴν τὴν σύγχησιν ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἕως 15 χιλιάδες. ἄλλαξαν δὲ τὸ φυτάλη. βεβίοις ἔγινεν δὲ τζαούσμπασις. κεχαγιά- μπεσις δὲ τζελεπή ἐφέντης κιοσέτ, καπετάνπασις δὲ σεῖταχής, καὶ καθεξῆς δ- λοι ἀλάχθησαν. ἐστάθησαν οἱ πόρτες τοῦ κάστρου σφαλισμένες ἡμέρες ὅκτω, καὶ δὲς αὐτὲς τὰς ὅκτὼ ἡμέρας ἐδοκίμαζεν δὲ κόσμος φόβον μέγαν, κάθε στιγμὴν ἐπρόσμεναν τὸν θάνατον, τὸ περισσότερον ἀπὸ πνοκαΐάν. Ἰστερούμενοι σχεδὸν καὶ τὸ νερόν. εἰσέτι τὰ πράγματα ἀκατάστατα. δὲν ἴξεν φομεν τὶ μέλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοὺς ἔξω βαλήδες ἐπειδὴ καὶ τὸ νέον σύστημα ἔγινεν μὲ δλονῶν τὴν γνώμην. ἐστειλαν εἰς τὸν σουλτάνον εἰς τζατάλτζαν τὰ φέροντα τὸν καπετάνπασια καὶ κατίπασια καὶ λοιποὺς δποῦ εἰς αὐτὸν κατέφυγαν, εἰσέτι δὲν ἐφάνησαν. Ταῦτα εἰσὶν ἀδελφὲ τῆς βασιλευούσης τὰ τρέξαντα καὶ δ ἄγιος θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. τοιαῦτα κινήματα ἡ βασιλεύοντα ἀπὸ ἀλώσεώς της δὲν τὰ εἶδεν. ταῦτα καὶ ἔρωσθαι

1808, Νοεμβρίου 10

Τῆς Πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
οἶδας τοὺς σούς.

14

Τὴν ἡμετέραν περιπόθητον ἡμῶν σεβασμίαν Πανοσιολογιότητα,
ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

Κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ παρόντος διὰ Θεσσαλονίκης σᾶς ἐγράφαμεν εἰς πλά- τος τῆς βασιλευούσης τὰ τρέξαντα τοῦ ἐμφιλίου πολέμου. στοχαζόμεθα νὰ σᾶς τὰ ξαναγράψωμεν εἴναι περιττόν, ώστὲν δποῦ τὰ πληροφορεῖσθαι παρὰ τοῦ πατρι- αρχικοῦ διασαξῆ. ἀλλ’ ἂς τῇ εἰδοποιήσωμεν τὰ ἐδίκα μας. θείᾳ χάριτι καὶ δὲν εὐ- χῶν της ἔως τὸν χάρτην γράφαντα, ύγιαίνομεν. δ πολὺς φόβος τῆς βασιλευούσης ἐπανσεν δλίγον τὶ μὲ τὸ νὰ ενρίσκωνται ἀκόμη δλίγα τινὰ λείφαντα τοῦ φόβου δλοι ἐπροστάχθημεν νὰ ἀνάπτωμεν δλονυχτῆς φανάρι εἰς τὴν πόρτα ἔξωθεν τοῦ σοκα- κιοῦ καὶ νὰ φυλάγωμεν δλονυχτῆς, δθεν καὶ ἀκολούθοῦμεν. καὶ τοῦτο τὸ κάνονν, στοχαζόμεθα, μὲ τὸ νὰ ενρίσκωνται σκορπισμένοι καὶ κρυμένοι ἔνδον, ἀπὸ τοῦ νέον συστήματος διὰ νὰ μὴν μεταχειρισθοῦν καμμίαν πνοκαΐάν, δλα τὰ φιτάταλια ἥλεχθησαν, τὸν πρώην ναύασχον πάλιν τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴν ἔξορία, ἐπροχθὲς τὸν ἐφόρεσαν γοῦνα, πάλιν μέγας καὶ πολὺς. δ πρώην μποσταντζήμπασης μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐβίασε διὰ τὰ ἀσπρα ἐβιάσθημεν καὶ τὰ ἐδώσαμε πρήν τῆς συνγχήσεως, μὴν ἡμ- πορόντας νὰ τὸ ἀποφύγωμεν ἐπίγραμε καὶ τὸ τάπ τιμούντη ἀπάνω εἰς τὸ ἀγάμας μόλον τοῦτο δὲν ἥτον δλίγοι δποῦ τὸ ἔξητοῦσαν, καὶ δλονς τοὺς ἀποφύγαμεν. τώ- ρα δὲ δποῦ ἔγινεν ἄλλος μποσταντζήμπασης, φοβούμεθα νὰ μὴ μᾶς γίνη καμμιὰ χαλάστρα. ώστὲν δποῦ εἴναι νὰ ἀλαχθῇ τὸ ταπτεμούντη νὰ γίνῃ ἀπὸ μέρος του, ἀκόμη δὲν ἐπαγησάμε εἰς προσκύνησίν του. μόνον τοῦτο στοχαζόμεθα νὰ τὸ ἀπαν- τήσωμε καὶ νὰ μᾶς ἰδεάσης, πότε νὰ τὸ στείλωμε καὶ ποῦ νὰ τὸ στείλωμε εἰς χεῖ- φας σας ἢ εἰς τὸ κοινὸν καὶ τὶ προφάσεις νὰ ἐφενδοῦμε. πασχήσατε δμως ἀπ’ αν- τοῦ νὰ μὴ μᾶς κάμετε καμμίαν χαλάστραν. δ δραγονμάνος καθὼς σᾶς προεγρά-

φομεν, ἔδωσε τὸ κοινὸν χρέος. εἰσέτι ἄλλος δὲν ἔγινε. τοῦ ἀποθανόντος ὁ γραμματικὸς πηγαίνει εἰς τὴν πόρτα. ἐκτὸς ὅποι ἔχομεν εἰς τὸν ἄλλον 535 γρόσια μένονν καὶ εἰς αὐτὸν ἔνα μητριαῖον. ἔκαμαν μεζάτη σήμερον τὰ τίποτέ του. τὸ χρέος του εὐγῆκεν 280 πονγκία εἰς τὰ ἑκατόν, τρία, νὰ πάροντας οἱ χρεοφυλέτες, ἡ χρονιά μας πολλὰ ἀχρία τρέχει καὶ ὁ θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. ἡμέραν καθ' ἡμέραν στοχαζόμεθα πότε νὰ τελειώσῃ ὁ καιρός μας. περὶ τὸ χάτι τοῦ χαμήτη διὰ Θεοσαλονίκην σᾶς ἐγράφομεν, ἵδον καὶ πάλιν, τὸ ἰδεῖξαμε ἔνθα δεῖ, δεστις μᾶς ὑποσχέθη ἡμπορεῖ μὲ πέντε πονγκία νὰ τὸ κάμη μόνον φιρμάνι, καὶ ἔως νὰ τελειώσῃ χάτη θέλει τέσσαρας χιλιάδες. τὸ ὅποιον οὕτε ἡμᾶς ἐφάνη ἀδεστόν, οὕτε εὐλογον ὁ ἀρχῶν. . . , λέγοντάς μας, ἂν λύπη τενινὰς μαντεῖς ἀπὸ τὰ ἄλλα σας χάτια, ἡμποροῦμε μὲ ἔνα ἀρζιχάλη νὰ εὐγάλωμεν φιρμάνι, μὲ δλιγοτέραν δόσιν. δθεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἀφίσαμε ἀνενέργητον. διὰ τὸ ὅποιον γράφομεν καὶ εἰς τὸ κοινόν. δέκα χιλιάδας ἔως τώρα ἔχομε σικοτὰ μὲ τόκον βαρύτατον, τρεῖς χιλιάδες θέλομε διὰ τὸν μποχτζάν, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν σχεδὸν διὰ τὰ καθημερινά μας ἔξοδα. δάνεια δὲν εὐρίσκονται, οἱ ἐπιστάται δὲν τοὺς μέλη. φθάνουνται ἀδελφὲ οἱ λοιπὲς ζάλες καὶ πίκρες νὰ ἔχωμε καὶ αὐτά. ἂν δὲν φανοῦν. βιαζόμεθα καὶ ἀγωνίζετε ἔνας μας διὰ ἄσπρα. διότι ἐδῶ δὲν ἡμποροῦμε νὰ εῦρωμεν οὐδοβολὸν δάνειον, καὶ πασχήσατε νὰ κάμητε ἀπ' αὐτὸν καμμίαν οἰκογονίαν, διότι ἐκτὸς ὅποι δυσκολευόμεθα καὶ δὲν ενδρίσκομεν δάνεια, μᾶς κατάφαγεν καὶ ὁ τόκος, δώδεκα γρόσια θέλομεν τὴν ἡμέραν τόκον. καὶ λοιπούμεθα, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν

1808, Νοεμβρίου 16

Τῆς ὑμετέρας σεβασμίας Πανοσιολογιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
οἶδας τοὺς γράψαντας

15

Τὴν ὑμετέραν σεβασμίαν ὑμῶν πανοσιολογιότητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ δσπαζόμεθα.

"Απαντα τὰ μὲ τὸν γέροντα ἀνατόλιον σταλὲν γράμματά της, χθὲς ἐλάβομε, παρ' ὃν πληροφορηθέντες τὴν ποθητοτάτην σας ὑγείαν ὑπερβολικῶς ἐχάριμεν. ἐλάβομε καὶ τὸ ἀμανέτη σφραγισμένον σῶον κατὰ τὴν νόταν τοῦ ἐπιστατοῦ. καὶ μεγάλως ἀπορήσαμε εἰς τὴν πλέον ἐπιζήμιον μονάδα, δποῦ ἐπλέχθη καὶ μᾶς ἐστάλθη. μεγάλον γέλασμα ἔγινη ἀδελφέ. δὲν ἴξενομεν ποῖος ἐστάθη ὁ διδάσκαλος δποῦ σᾶς ἀπάτησεν καὶ μᾶς ἐστείλατε τὸ σαμνήριον δποῦ ζημιονόμεθα εἰς τὸ καθ' ἐν παράδεις εἴκοσι. καὶ ζημιονόμεθα στὰ δέκα ἔνα. ἡμεῖς τῇ ἀληθείᾳ ἂν δὲν τὰ ἔχρεωστονόσαμεν, ἔπρεπε νὰ τὰ ἐπιστρέψουμε, δμως στοχαζόμεθα τὸν τόκον δποῦ θένα ὑπερέβη τὴν ζημίαν, διὰ τοῦτο καὶ βιαζόμεθα νὰ τὰ ἔξοδεύσωμεν, ἐπόνεσε τῇ ἀληθείᾳ ἡ καρδία μας, ὅχι ἄλλο. τὰ συνφορίνια τελείως δὲν πολιτεύονται, εἰς τὸν σαράφην θένα χαλαστοῦν μὲ ἐλάττωσιν. τόσον μόνον δποῦ μπαλωνόμεθα μερικὸν καρδὸν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν εἰς τὴν παράστασιν, μᾶς ἐλευθερώσατε ἀπὸ τὴν πλέον μεγαλητέραν ζάλην. διὰ τὸν φίλον δποῦ μᾶς γράφετε νὰ ἐκλέξομε

ἄλλον, καὶ νὰ προφθάσῃ μὲ καιρὸν πρὶν τῆς διορίας, διὰ νὰ μὴν προφθάσουν γράμματα ἀπὸ τοὺς ἐναντίους, ζητούντας τὸν ἐπερσυνὸν φίλον τοὺς ἔγινεν ἔνα παράδειγμα, καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ κινηθῶ, μόνον εἰς ἡμᾶς παρακαλῶ, ὅσον ὁ ἐπερσυνὸς τόσον καὶ ἄλλοι, καὶ ἔξοτερικὴ ῥηζάδες δὲν χωροῦν ἐνόσον ἡμεθα ἡμεῖς ἐδῶ. φθάνει μόνον νὰ μᾶς ἰδεάνῃ. ταῖς προάλλαις τῇ ἐγράφομε νὰ μὴν μᾶς κάμνετε ἀπ’ αὐτοῦ καμμίαν χαλάστραν διὰ τὸν φίλον, ἀγνοοῦντες τὰ αὐτόσε. τώρα ὅμως ὅποῦ μᾶς ἰδεάσετε ὅσον ἡ λογιότης τῆς τόσον καὶ ὁ κὐρὶς Ἰωάσαφ, δμοῖως καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἐπληροφοριγέθημεν παρὰ τοῦ ἀνατολίου. Θέλομεν ἐκλέξει ἀνθρωπον κατὰ τὴν ἀρεσκίαν σας ϕάλλοιτάς τον καὶ νονθετῶντας τον τὰ δέοντα. καὶ πρὸ καιροῦ νὰ τὸν ἔξαποστείλωμε. ἀγκαλὲ ὁ πρῶην μποσταντζάμπετης εἶχεν τὸν γεωργόταγαν σαράρην καὶ πρὸ καιροῦ εἶχεν μέσα τοὺς μοννατάδες καθὼς καὶ ἀπὸ ἡμᾶς, ἔξαφνα τὸν ἐστικωσαν καὶ δόσους μοννατάδες εἶχεν συναγγένους δὲν ἀνήκουν εἰς τὸν πρῶην, ἀλλὰ εἶναι τοῦ νῦν, ἀτινα καὶ τὰ ἐπροτίντερα ἀπὸ τὸν γεωργόταγα. ὁ δὲ γεωργόταγας εὑρεν ἔνα μέσον τὸ μπαστεπτήλη καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸ μέσον ἐπροστάχθη ὁ μποσταντζήμπασης καὶ τὰ ἐδέχθηκε ὡς καλὰ δοσμένα. αὐτὸς λοιπὸν τὸ μπάς τεπτήλη μὲ τὸ νὰ ἔκαμε αὐτὴν τὴν δούλευσην τὸν γεωργόταγαν, καὶ τὸν ἐπύτροπον τοῦ ὄρονς τὸν εἴπαν νὰ μεστεύσῃ εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ γράψῃ καὶ αὐτοῦ, νὰ δεχτοῦμε ἔναν τον ἀνθρωπον διὰ ἀγάν καὶ ὑπόσχεται αὐτὸ τὸ μπάς τεπτήλη, καὶ γίνεται ἐγγυητὴς ὅτι ἔχει νὰ ἀπεράση καλά, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν προσταγὴν τῶν μοντεβολίδων νὰ μὴν εὐγένητ. τὸν εἴχομεν εἰπεῖ καὶ ἡμεῖς ὅτι τὸν ἀγάν μας δὲν τὸν ἀλάζομε, τώρα ὅμως, ὅποῦ ἄλαξεν ἡ ὑπόθεσις, βλέποντας καὶ κάνοντας, ἡ ἔκεινον ἢ ἄλλον πρὸ καιροῦ προφθάνει κάτω, καὶ μένετε ἡσυχοι. προμεράθειν εἶχεν ἔλθει ἔνας κολονέλος τοῦ ἔκανθοῦ, καὶ ἀφοῦ ἐδιέτριψεν μερικὰς ἡμέρας, μάλιστα ἔτυχεν νὰ εὑρεθῇ παρὸν καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν. τὶ δομίλησαν καὶ ἀποφάσισαν δὲν ἴξενομεν, φιλοδωρηθεὶς ἀπὸ τὴν πόρτα πλουσιοπαρόχως ἐπέστρεψεν. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησίν τον ἀπερνόντας μίαν εὐδομάδα, ἐφόρεσαν τὸν καραβοκόνη γοῦνα νὰ πηγαίνῃ μονραχάσης, διὰ νὰ τελειώσουν τὰς ἀγάπας, σήμερον ἐδιορίσθη καὶ ὁ μπετζαδὲς δημητράκης μονρούζης δραγούμανος, ὡς τε ἔχει νὰ πηγαίνῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ἄλλον διὰ νὰ τελειώσουν τὴν παρὰ πάντων ποθονυμένην εἰρίνην καὶ εἴθε γένοιτο, κατ’ αὐτὰς ἔκεινον, ποιὸν ὅμως θενὰ ἀφίση ὁ δραγούμη. εἰς τὸν τόπον του εἰς ἔτι δὲν ἐδιορίσθη, τίνι τρόπῳ ἔχοντας νὰ γίνονται τὰ τραχτάτα οὐκ οἰδαμε. οἱ περισσότεροι φρονοῦν, ὅτι οἱ τόποι ἔχοντας νὰ δοθοῦν πίσω καθὼς ἡτον τὸ πρῶτον, κανεὶς ὅμως τὸ βέβαιον δὲν ἴξενορη καὶ ὁ θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. μὴν ἔχοντας ἄλλο μένομεν.

1808, Νοεμβρίου 28

Τῆς Πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ εἰς τὰς προσταγάς της πρόθυμοι
της πρόθυμοι
οἰδας τοὺς σούς:
μὴν δόντας ὄκαζιόν, καὶ ἐστέκοντας εἰς ἡμᾶς τὰ γράμματα. σᾶς γράφωμε, ὅτι ἔχθες

ό δραγονυμάνος δημητράκης μονορούζης, μὲ μεγάλην βίαν ἐκίνησαν μὲ τὸν ρεῖς ἐφέντη διὰ τὴν εἰρήνην, μολονότι ὅποῦ ἡ βροχὴ ἦτον ἄκοπη, ἀφησεν ὁ δραγονυμάνος εἰς τὸν τόπον τον τὸν μπιμπίκα, καὶ πρὸς ἴδικά σας, ὃ γέρο ἀνατόλιος σᾶς προσκυνεῖ ὅτι εἶχε νὰ τῇ γράψῃ, τῆς τὰ γράφομε νήμεῖς. διὰ τοῦτο καὶ δὲν τῇ ἔγραψε. τὰ σπανιόλικα ὅποῦ μᾶς ἐστείλατε τὰ ἐδώσαμε πρὸς γρόσια 8: τὸν ἄγιον προηγούμενον κὺρον Ἰωάσαφ ταπεινῶς προσκυνοῦμεν, ἐλάβομεν τὸ γράμμα του, καὶ ὑπὲρ εὐχαριστοῦμεν, ἰδομεν νὰ μᾶς ὀνειδίζῃ ὅτι δὲν τὸν γράφομε ἴδιαιτέρως, νήμεῖς δμως τοὺς δύω σας σᾶς δοξάζομε καὶ φρονοῦμεν διὰ ἔναν, καὶ τὰ δόσα γράφομε καὶ εἰς τοὺς δύω τὰ γράφομε, καὶ τῇ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συμπαθήσῃ, μᾶς ἵξεύρει ὅτι τὸ χέρι μας δὲν τρέχει γρήγορα, ὅποῦ μόλις νὰ τελειώσωμε τὸ ἔνα τόσον μόνον εἰς τὸ ἔξῆς θὲ νὰ μᾶς κάμη νὰ γράφωμε τὸ αὐτὸ γράμμα καὶ εἰς τοὺς δύω. διὰ τὴν πόλιτζάν σας ὅποῦ γράφομεν εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἔχει νὰ ἐμφανισθῇ, μὲ τὸ σαρδελὰ τὴν στείλαμεν, μὲ τὸ νὰ προσμένομεν γράμμα τοῦ κύρου συμεῶν. τὸ γράμμα τοῦ πορτάρη τὸ ἐνχειρήσαμε δμοίως καὶ τὸ τοῦ πρωτοσυγγέλου καὶ ἀρχιδιακόνου, τὰ ἐνχειρήσαμεν τὸν ἀρχιδιάκονον μὲ τοὺς ἀπὸ μέρους σας ἀσπασμούς, ὃ πρωτοσύγγελος λείπει εἰς τὸ νησί. ταῦτα καὶ μένομεν:

Δεκεμβρίου πρώτη

16

Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἄγιῳ προηγούμενῷ Ἰβηρίτῃ κυρίῳ κύρῳ Ἀνατολίῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοὶ περιποθήτῳ, παναισίως.

Εἰς τὴν Σοῦμλαν

Τὴν περιπόθητόν μοὶ Πανοσιότητα ἐν Χριστῷ προσαγορεύων ἀσπάζομαι.
ἐν συντόμῳ τῇ γράφω, ὅτι ἀναχωρῶ μετὰ τοῦ παναγιωτάτου Δεσπότου κύρου Γρηγορίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν¹. Τὸ γράμμα της ἔλαβον διὰ τὴν ὑγείαν καὶ ἔχάρην. παρέλαβον καὶ τὰ σοντζούκια καὶ εὐχαριστῶ ὅποῦ θέλουν χρησιμεύσει εἰς τὸν δρόμον. ὥ παράδοσις τοῦ προσκυνητοῦ ἔγινεν εἰς γρόσια 733^{3/4}, δμοῦ μὲ γρόσια 70, ἀπὸ πανικὰ καὶ εἶναι ἀσημικά. Καὶ παρέλαβον τὴν μοναστηριακὴν περὶ ταύτης ἀπόδειξιν. Ἰδοὺ τῇ περικλείω τὰς τρεῖς ἀποδείξεις, τὰ μὲν διὰ τοὺς τρεῖς ρουβιὲ δ', τὰ δὲ δύω διὰ τὰ αντίκα. Ἰδού καὶ ὅ εἰς ρουβιὲς κρεμασθεῖς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Πορταΐτίσσης περικλείεται. εἰπεν δὲ προσμονάζοις ὅτι συνήθεια εἶναι τὸ φλονὶ δόποῦ θέλει κρεμασθῆ κανεὶς καὶ τὸ πάρη, ἀφίνει ἄλλο. λοιπὸν τὴν λαμπρὰν τὴν στέλνετε ἄλλον φουμπιέν.

δι' ὅσα μοὶ χρεωστεῖ ἡ πανοσιότης της, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ Χατζῆ Μανασῆ γρόσια 466^{80/120} μοὶ τὰ στέλλει μὲ πρῶτον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὅτι μοὶ χρειάζονται ἐξάπαντος, καὶ νὰ μὴ γίνη ἀγοροποίια, ταῦτα ἐν τοσούτῳ καὶ μένω.

1819, Ιανουαρίου 1.

1. Τὴν 14 Δεκεμβρίου μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Καλλινίκου ΣΤ' ἐκλήθη τὸ τρίτον διατριάρχης Γρηγόριος Ε' εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντά του τὴν 14 Ιανουαρίου 1819.

Tῆς περιποθήτου μοι πανοσιότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς

Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης

Τὸν πανιερώτατον Δεσπότην ἄγιον Πρεσλάβα προσκυνῶ ταπεινῶς ἀσπαζόμενος πανευλαβῶς τὴν πανίερον αὐτοῦ Δεξιάν, καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ ἀγαπᾶται τὴν πανοσιότητά της καὶ εἰς τὸ ἔξῆς μὲ τὴν πλουσίαν ἀγάπην καὶ εὔνοιαν, ὡς τζηράκι τον ὅπου εἶναι, καὶ οὕτω φρονῶ.

17

Τῷ πανοσιωτάτῳ προηγούμενῳ Ἰβηρίτῃ κυρίῳ Ἀνατολίῳ, ἐν Χριστῷ μοι περιποθήτῳ ἀδελφῷ, παναισίως

Εἰς Σοῦμλαν

Τὸν πανιερώτατον καὶ Σεβασμιώτατόν μοι Δεσπότην ἄγιον Πρεσλάτων ταπεινῶς προσκυνῶ, ἀσπαζόμενός σου πανευλαβῶς τὴν πανίερόν του δεξιάν. Τὴν δὲ πανοσιότητά της ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ἡδέως προσαγορεύω.

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα ἀναχωρῶν ἀπὸ ἀγίου ὁροντος διὰ τὰ ὕδε μὲ τὸν παναγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην, τῇ ἔγραφα ἀποτεινόμενος εἰς τὸ γράμμα της ὁποῦ είχον λάβει ἐκεῖσε μὲ τὸν προσκυνητάς της, σημειῶν αὐτῇ ἵνα τὸν λογαριασμὸν τῆς τε πρός με χρεωστικῆς της ὅμολογίας καὶ τῶν ρομβίλων ἐκείνων τοῦ χατζῆ μανασσῆ ἀποστείλῃ εἰς ἔκταθα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔκτοτε οὐδὲ ἀποκορητικοῦ της γράμματος ἥξιαθητο. “Οθεν ἥδη μὲ τὴν ἔρωτησιν τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας τῇ δηλοποιῶ, ὅτι μὲ πρῶτον νὰ προθυμοποιηθῇ εἰς τὸ νὰ μοὶ ἐμβάσῃ ἐκταθα σῆνον αὐτὸν τὸν λογαριασμόν, ἢ μὲ ἀσφαλῆ πόλιτζαν, ἢ εἰς σουρὰν ὑπὸ σφραγίδα της, μὲ σίγουρον ὀκαζιόνε, διότι ἔχω χρείαν μετρητῶν, καὶ νὰ μὴν ἀδιαφρογήσῃ πάλιν καὶ ἀμελήσῃ, ἔπειτε μέχρι τοῦδε νὰ δείξῃ τὴν προθυμίαν της καὶ τὴν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ μοῦ τὸν ἐμβάση αὐτὸν τὸν λογαριασμόν, τὸν δποῖον καὶ περιμένω μὲ πρώτην ὀκαζιόνε νὰ μοῦ τὸν ἐμβάση χωρὶς ἄλλο ἀπροφασίστως, ὅτι ἔχω χρείαν μετρητῶν, προσμένω δὲ συντόμως χωρὶς τινὸς ἀμελείας της καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριοδέστατα:

Τῆς περιποθήτῳ μοι αὐτῆς Πανοσιότητος, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς

Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης

18

Τὴν σεβασμίαν μοι αὐτῆς πανοσιολογιότητα ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμενος προσκυνῶ

Τοὺς πανοσιολογιώτατον κύριον παπᾶ Γερμανὸν καὶ ἰεροδιάκονον κύριον Θεοφάνην προσκυνῶ ταπεινώτατα.

Ἐξ ὅτου διέστημεν ἀπ’ ἀλλήλων, καίτοι μὴ μαθὼν τὸ κατενόδιόν της, πέπεισμαι ἐν Χριστῷ ὅτι νὰ ἐπάτησε τὴν ἔντυχῶς καὶ ἢ ἔφθασεν ἢ ὁδεύει νὰ φθάσῃ πρὸς τὴν παντοδοξότητά του. ἡμεῖς ἐνταῦθα εὐφρανόμεθα μανθάνοντες

τὰς κατὰ τόπους νίκας τῶν ὁμοπίστων, δὲν λείπομεν ὅμως εὐχόμενοι πρὸς θεὸν ἀδιαλείπτως, ἵνα καὶ εἰς τέλος τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ καταβάλλομένων τῶν ἀπίστων, ἀνεγείρομεν τὸ τῆς νίκης λαμπρότατον τρόπαιον, εὐδοξαῖομένου τοῦ Παναγάθου Θεοῦ διὰ τῶν ἀγαθοενεργετημάτων τῆς περικλεοῦς παντοδοξότητός του, καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ χριστεπωνύμου στρατοῦ, ἀμήν:

Σήμερον ἥλθε καὶ ὁ πληρεξούσιος ἀρχιμανδρίτης καὶ Γρηγόριος εἰς...¹ του, καὶ ἐκεῖθεν εἰς μοναστήριόν του, δὲν ἥξενώς ὅμως τὶ θέλομεν ἀκούσει παρ' αὐτοῦ;

'Ο ιατρὸς καὶ Θεοδόσιος ἀπελθὼν μετὰ τοῦ κυρίου Εὐαγγελίδου ἔως εἰς Ἰ-ερισσὸν ἐπανέστρεψεν ἐνταῦθα. δόλο τὸν ὀνειδίσα διὰ τοῦτο, μάλιστα διὰ νὰ τὸν λυπήσω περισσότερον τῷ εἶπον ὅτι, ἐὰν δὲν ἥθελεν ὑπάγει μετὰ τοῦ ἀνωτέρω, ἥθέλαμεν τὸν φέρει νὰ ὑπάγῃς μετὰ τοῦ καὶ Νικηφόρου, ἀφοῦ ὅμως ἐμάθομεν ὅτι ὑπήγανε ἔξι ἀδιαφορήσαμεν. πλὴν παρακαλῶ τὴν ἀγάπην τῆς νὰ τὸν ἐνθυμηθῇ καὶ ἀνίσως, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, εἴναι χρήσιμος εἰς ταῦτόθεν, ἃς οἰκονομήσῃ ὡς ἐπίσταται ἐντιμοτέρως τὴν ζήτησίν του. διὰ νὰ ἥθελε μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ τὸ στρατόπαιδον νὰ ὀφελήσωμεν, καὶ τὸν ἴδιον νὰ εὐεργετήσωμεν, διασκεδάζοντές τον ἐν ταῦτῃ καὶ τὸν λογισμὸν...² περὶ τοῦ ὄποιον ἀπεκδέχομαι ὅσον ἔστι, τὴν ἀδελφικήν της πληροφορίαν μετὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας καὶ ὅσων ἄλλων ἀνταξίων ἀνδραγαθημάτων τοῦ θεοσώστου στρατοῦ.

Νεώτερον ἀπ' ἐνταῦθα δὲν ἔχω νὰ τὸ σημειώσω εἰμὴ ὅτι, χθὲς ἔπλεον μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Σαμοθράκης ἔξι πλοῖα, καὶ τρία ἔτι κατὰ τὸ μέσον τῆς λαύρας.

Ταῦτα ἐν τοσούτῳ ἀδελφικᾶς, ἀσπαζόμεθα τὸν ὁσιώτατον γέροντα καὶ Νεκτάριον, καὶ ἐπευχόμεθα ἀπασιν ὑμῖν ὑγείαν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἀπίστων, μένων

Tῇ 14 Ιουνίου 1821

Τῆς ὑμετέρας πανοσιολογιότητος ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ καὶ πρόθυμος
'Ονονφριος Ἰβηρίτης

Τὸ παρὸν στέλλεται διὰ τοῦ εἰς ...³

19

('Απόδειξις δι' ἔξοδα φορτώσεως κανονιοῦ)

Διορισθέντες παρὰ τῆς Κουνότητος τοῦ ἀγίου Ὁρούς καὶ ἐλθόντες ἐνταῦθα εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ Διονυσίου εἰς παραλαβὴν ἐνὸς μεγάλου κανονίου, τὸ ὄποιον ἐστάλη εἰς Κασσάνδραν, εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν, ἐδιωρίσαμεν τὸν πανοσιώτατον καθηγούμενον τῆς αὐτῆς κοινοβιακῆς μονῆς καὶ Στέφανον, καὶ ἐπορόφθασε τροφὴν τῶν περὶ κατεβάσματος καὶ ἐμβαρκαρίσματος τοῦ αὐτοῦ κανονίου μεθ' ἡμῶν ἀνθρώπων περίπου τῶν ἑβδομήκοντα, εἰς τέσσαρα φαγητά, ἀφ' οὗ ἥλθομεν ἐνταῦθα ἔως ὅτου ἀνεχωρήσαμεν. Ὁμοίως καὶ εἰς τὸν Παλτίδον εἰς

1. Δυσανάγνωστον.

2. Δυσανάγνωστον.

3. Δυσανάγνωστον.

τὸν δποῖον ἐβαρκαρίσθη τὸ κανόνιον, κουμπάνιαν ψωμὶ δκ. πεντήκοντα, τνὶ καὶ κρασί, καὶ ταῦτα τὰ ἔξοδα θέλει ἀπολογηθῆ ἡ αὐτὴ τοῦ ὄγίου "Ορονς κοινότης εἰς αὐτὴν τὴν Μονήν, διὸ καὶ ἐδόθη καὶ τὸ παρόν εἰς ἔνδειξιν

1821, 7/βρίον 10

'Ο τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τῆς Μακεδονίας

Πληρεξούσιος Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος

(Τ. Σ.)

20

Τῷ δσιολογιωτάτῳ κ. Γαβριὴλ Ἰβηρίτῃ ἀνεψιῷ τοῦ πρώην Κορίνθου ὑγιῶς.

Εἰς Λεωνίδιον τῆς Τζακαρνίας κατὰ τὴν Πελοπόννησον

Τὴν περιπόθητόν μοι 'Οσιότητά της ἀπὸ ψυχῆς ἐν Κνοίῳ ἀσπαζόμενος ἥδεως προσαγορεύω.

Ἐνδισκόμενος εἰς τὴν νῆσον Σύρον ἐν τῷ Αημνίῳ καραβίῳ μὲ τὸ δποῖον διεσώθη ἀπὸ τὸ "Αγιον" Ορος κατὰ τὸ 1821 ἔλαβον κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον μῆνα (τοῦ 1823) τὸ ἀπὸ 21 Ὁκτωβρίου γράμμα αὐτῆς καὶ ὑπερεχάρον τὰ μέγιστα λαβὼν ὀλίγην ἀναψυχὴν τῆς ταλαιπωρίας καὶ δυστυχίας μου, ἀξιωθεὶς τοῦ περὶ αὐτοῦ τούτου καὶ περὶ τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας τον δηλωτικοῦ. Ἐπομένως εἶδον καὶ τὰ σημειούμενα αὐτῆς ὅτι ἀπαρηγόρητος εἶναι ἡ λύπη τῆς ψυχῆς της, ὑστερημένη οὐ μόνον τῆς προσωπικῆς μου παρουσίας εἰς τοσούτον καιροῦ διάστημα, ἀλλὰ καὶ γραμμάτων μοι καὶ ὅτι διὰ τῆς "Υδρας μοὶ ἔγραψεν εἰς Σκόπελον, μαθοῦσα ὅτι ἐκεῖ ενρίσκομαι.

'Αποκρινόμενος τῇ δηλοποιῶ τὰ κατ' ἐμέ, ἀν ἔως τώρα δὲν ἔμαθεν ὅπόσα δεινὰ ἐδοκίμασα. Ἐνῷ δμως ἀνταμώθη εἰς "Υδραν μετὰ τῶν ἐκεῖ ὑμετέρων ἔδει νὰ τὰ μάθῃ, οἵτινες διὰ νὰ μὴ τὴν λυπήσουν, ἵσως δὲν τῇ ἐδιηγήθησαν, ἢ ἄλλως τὰ δποῖα εἰσὶν ἀπερίγραπτα καὶ ἐπιλήψει με δ χρόνος διηγούμενόν με αὐτά.

Οἱ εὐλογημένοι ἄγιοι Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἀφοῦ ἐβγῆκαν εἰς τοιοῦτον στοχασμὸν διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ ἄγιον Ορος, πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν δθωμανικὴν ἔξοσίαν, κρίναντες τοῦτο μικρὸν ὑπόθεσιν, ἐνέκριναν εἰς ἀποφνγὴν κοινοῦ αὐτῶν κινδύνουν καὶ δικαιολογίαν, δῆθεν, νὰ φίψωσιν εἰς ἴδιαιτερον κίνδυνον ἐμὲ τὸν ἀδελφόν των καὶ στήσαντες νυκτὸς Συνέδριον ἐν τῇ τοῦ Κοντλούμουσίον ἀπεφάσισαν δπως τῇ ἐπιούσῃ πρωτὶ μὲ πιάσωσι καὶ μὲ παραδώσωσιν εἰς χεῖραν ἐχθρῶν, ὡς οἱ νιὸι τοῦ πατριάρχου Ιακώβ ἐπώλησαν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν εἰς ἀλλοεθνεῖς. Μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβούλην ταύτην, μόλις διέφυγον τὸν τοιοῦτον κίνδυνον φεύγων ἀπὸ Καρνάζ, εὑρεθεὶς ἐκεῖ κατ' ἐπίμονον προλαβοῦσαν θέλησίν των καὶ ξήτησιν καὶ διευθέτησιν τῶν κοινῶν τῶν τότε ὑποθέσεων καὶ διωκόμενος ἀπὸ πολλοὺς ἔτοιμασθέντας παρ' αὐτῶν ἐνόπλους διεσώθην εἰς Ἐσφιγμένου γυμνὸς καὶ ὑστερημένος τῶν ἐμῶν πάντων πραγμάτων τε καὶ ἄλλης καταστάσεως, χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ κατέλθω εἰς τὴν ἡμετέραν Μονὴν καὶ ἀραι τι τῶν ἐμῶν, καὶ ἀπεράσας

ἀπὸ Ἐσφιγμένον διὰ θαλάσσης νυκτὸς εἰς Πρόβλακα, ἐσιγονραφίσθην εἰς τὸ ἐκεῖ ενδισκόμενον Λήμνιον πλοῖον, πρίκιον, διοικούμενον παρὰ καπετάνιον ἀνδρὸς ἀγαθωτάτον, μὲ τὸ ὅποιον ἀναχωρήσας ἀπὸ Πρόβλακος κατ' εὐθεῖαν χωρὶς νὰ σταθῇ τρόπος ἀπὸ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶμεν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα. Διέτριβον εἰς αὐτό, κατὰ συμπλάθειαν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ καπετάνου εἰς διάστημα δύο ἥμισυ χρόνων, συμπαραχειμάζων ἐν αὐτῷ εἰς Σκόπελον δύο χειμῶνας, εἰς πόρτον ἐκεῖσε ἔρημον κατὰ τὴν ὄνομασίαν καλούμενον Πάνερμον, ἀπέχον τῆς ἐκεῖ χώρας δύο ώρῶν διάστημα, συμπλέων μὲ αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. . . .

1824 Ἀπριλίου 20, Κέρκυρα

Τῆς ἀγαπητῆς μου ὁσιολογιότητος ἀγαπητὸς ἐν Κυρίῳ
Πατὴρ Νικηφόρος Ἰβηρίτης Χαροφύλαξ

21

Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Λιδάσκαλον κύριον
Γαβριὴλ Ἰβηρίτην

Εἰς Μαραθωνήσιον

Τὴν περιπόθητον ὑμῶν ὁσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν.

Τῇ 20 Αὐγούστου 1831: Ναύπλιον

Χθὲς ἐδεξάμεθα τὸ ἀπὸ 7 τοῦ παρελθόντος γράμμα της ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγείαν της, ἃς μένη ἐν ἡσυχίᾳ περὶ τῶν πρωτητεοινῶν της τῶν ἀπὸ 9 καὶ 22 τοῦ παρελθόντος δτι καὶ ἐκεῖνα πρὸ ἡμερῶν ἐλάβομεν. ὁ ἀρχιμανδρίτης εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν εἶναι διὰ τὸ ἀγιον ὅρος, δὲν εὑκολώθη εἰσέτι δύμως. ὁ δὲ πατὴρ Καλλίνικος ἀφ' οὗ δίξ απῆλθεν εἰς λεονίδιον μὲ πρώτας καὶ δευτέρας διαταγὰς τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας τῆς Σ. Κυβερνήσεως, μόλις μᾶς ἔφερε τὴν εἰς τὸ μοναστήριον "Ἐλωνος ἀγίαν εἰκόναν τῆς Θεομήτορος. καὶ τὴν εἰς χεῖρας τοῦ ἐκεῖ Κυρίου Χατζῆ Γεωργίου Κριμίζη ὁμολογίαν τοῦ κοινοῦ Προστοῦ γρόσια 1000 χίλια, ἀπερ εἰχε λάβη τὸ κοινόν τοῦτο παρὰ τοῦ Χατζῆ Γεωργίου, καὶ ἐν καιρῷ ζητήσεως νὰ τὰ ἀποκριθῆ, καὶ πλέον μετὰ ταῦτα θέλομεν φροντίσῃ διὰ τὴν αὐτῶν σύναξιν. ἡ δσιότης τον εἰσέτι εἰς τὰ ἄδε ἐστίν. Ἀπορον δὲ πῶς τὸ μοναστήριον γράφει πρὸς τοὺς ἐν λεονήδιῳ προεστῶτας διὰ δύω χιλιάδας γρόσια, καὶ αὐτὰ εὐρέθησαν μόνα χίλια εἰς ταύτην τὴν δμολογίαν. περὶ πάντων τούτων ἄλλος βέβαια δὲν δύναται νὰ μᾶς πληροφορήσῃ, παρὰ ἡ δσιολογίης της της εὐρεθεῖσα εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὰ ἐκεῖσε. δθεν, νὰ ἔχῃ τὴν εὐχήν, ἃς μὴν λείψῃ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ διὰ γράμματός της πάντα τὰ διατρέξαντα τότε ἐκεῖσε. Τόσον διὰ τὴν τοῦ μακαρίτου διακοῆσαφ μονικοῦ περιουσίαν, δσον καὶ τῶν δύω θανατωθέντων ἀδελφῶν, δποῦ δδηγούμενοι παρ' αὐτῆς ἵσως δυνηθῶμεν νὰ ἐκκαθάρωμεν περισσώτερόν τι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ μένομεν

Τῆς δσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, καὶ πρόθυμοι εἰς
τας αἰτήσεις της,
ἀρχιμανδρίτης δανιὴλ ἰβηρίτης
Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ἰβηρίτης

22

Τῷ δσιολογιωτάτῳ Γέροντι καὶ ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν ἰβήρων κυρίῳ
Ὀνουφρίῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθήτῳ παναιστίως.
εἰς τὸ ἄγιον Ὁρος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων

Καὶ αὖθις τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1831: Ναύπλιον

Ἐκ τῶν περικλειομένων πληροφορεῖσαι τὰ πάντα, καὶ δὲν ταῦτολογῶ, ἀλλὰ
παρακαλῶ μόνον νὰ μὴν λείψῃ ἡ Παράστασίς της εἰς τὸ νὰ μοὶ γίνη πρὸν χειμῶν
καταλάβῃ, ἡ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων μοι καὶ πραγμάτων, ὃς δὲν ἀμφιβάλλω
εἰς τὴν προθυμίαν της. τὰ παρόντα τῇ στέλλονται μέσον Σκοπέλου, διὰ τοῦ ἐκεῖ
φίλου κυρίου Ζαχαρίου Παναγιωτίδου, δι’ οὗ ἔλλαβε καὶ τὰ διὰ τῶν ἐσφιγμενιτῶν
προλαβόντα, διὰ τοῦ αὐτοῦ δύναται νὰ μοὶ στέλλῃ ἀδελφικό της κἄν εἰς τὸ ἔξῆς,
ἄν ἡ μέχρι τοῦδε δὲν τὸ ἥκολονύθησεν δποῦ καὶ ἀλλοτε τὴν ὅδηγησα αὐτὸν τὸν τρό-
πον τῆς ἀποστολῆς τῶν πρός με γραμμάτων της, δὲν ἔχει ναὶ εὐκαιρίαν ἀπ’ ἄλλας
ἐτασχολήσεις της κοινάς καὶ ἴδιαυτέρας τοῦ μοναστηρίου. βουλομένη ὅμως δύνα-
ται νὰ δράξῃ τινάς στιγμάς κάν νὰ μοὶ σημειῇ διὰ τὴν ἐφετήν μοι ὑγείαν της,
καὶ διὰ τὴν παραλαβήν τῶν γραμμάτων μου, δποῦ στερεοῦμαι τοσούτων ἀπάντη-
στίν της, καὶ μένω:

δ ἐν Χριστῷ αὐτῇ ἀδελφὸς ἀγαπητὸς
Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ ἰβηρίτης

23

Πρὸς τὸν δσιολογιώτατον Λιδάσκαλον κύριον Γαβριὴλ ἰβηρίτην εἰς Μαρα-
θωνῆστ

Τὴν περιπόθητόν μοι δσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ὑπερήδιστα
προσαγορεύω τῇ 1 Φεβρουαρίου 1832: Ναύπλιον

Τὸ ἀπὸ 22 τοῦ παρελθόντος ἵανοναρίου γράμμα της τῇ 29 τοῦ αὐτοῦ ἔλα-
βον καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς της ὑγείας, εἰδον
ὅτι ἔχει ἔφεσιν νὰ λαμβάνῃ γράμματά μου. εἰς δσα λαμβάνω παρ’ αὐτῆς δὲν λεί-
πω καὶ νὰ τῇ ἀποκρίνωμαι. ἔσχατον αὐτῆς ἦν τὸ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου μὲ τὰ δύο ἐσώ-
κλειστα πρός κύριον Γενοβάλην, καὶ κύριον Γ. Οἰκονόμου, δποῦ τῇ ἀπεκρίθην
τῇ 26 τοῦ αὐτοῦ διὰ τὴν παραλαβήν καὶ ἐγχείρισιν τῶν ἐσωκλείστων, καὶ ὅτι δ
ἀρχιμανδρίτης κύριος ἡσαΐας χιλανδαρινὸς ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν τῇ 3 τοῦ αὐτοῦ
Νοεμβρίου διὰ τὸ ἄγιον δρος μέσον Σύρας. καὶ ἐπειδὴ ἦδη μοὶ λέγει ἄν εἰσέτι
διατρίβῃ ἐνταῦθα ἡ πανοσιότης του, ἐγνώρισα ὅτι δὲν ἔλαβεν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ 6
Νοεμβρίου ἀποκρητικόν μου γράμμα. ἐπρόσφερα τὰ χρέη της πρός τὸν κύριον Γε-

νοβάλην, τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἡ εὐγένειά του πρὸς αὐτόν. περὶ ἀγίου ὅρους ὅπου θέλει νὰ μάθῃ, περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου ἔλαβον γράμματα ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸ μοναστήριον ἐπίτηδες μὲ τὸν παραδελφόν της ἵκωβον ἀπὸ 20 Ὁκτωβρ. ἀποκρητικὰ τῶν δὲ τοῖς ἔγραφα ἀπὸ μαΐου, ιούνιον, ιούλιον καὶ αὔγουστον, μὲ ἀποστολὴν τινῶν ἐκ τῶν ἐκεῖ ἀπάντων ἐναπομεινάντων εἰδῶν μου, ὅπου εἶχον φύγει ἐκεῖθεν γυμνός, διὰ τὴν ἀπὸ καρνατᾶς μὲ τοιαύτην θανάσιμον πρὸς ἐμὲ καταδρομὴν φυγήν μου, ως ἔμαθεν ἵσως τὰ κατ' ἐμὲ πάντα. ὅστις ἵκωβος μοὶ ἐδιηγήθη ὅτι πολλὰ καλὰ ἀπεργοῦν ἥδη ἐκεῖσε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὁθωμανικῶν στρατευμάτων καὶ ὅτι καὶ ταξιδιῶται ἔρχονται ἔξωθεν καὶ προσκυνηταὶ καὶ ὅτι ὁποσοῦν ἀνέλαβον τὰ μοναστήρια, συναχθέντες καὶ οἱ διασκορπισμένοι ἀδελφοὶ ἑκάστον μοναστηρίον οἱ ζήσαντες. ὁ αὐτὸς ἵκωβος τῇ 8 τοῦ δεκεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐπιστρέψας ἐκεῖσε εἰς τὰ ἴδια μὲ ἀποκρητικά μου διὰ Σύρας. ὁ δὲ ἀρχιμανδρίτης κύριος ἥσαταις χιλανδαρινὸς ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν ως προεῖπον τῇ 3 Νοεμβρίου ἀπὸ Σύρας ἀνεχώρησε διὰ Σκόπελον περὶ τὰς 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός, εἰς τὸ ἄγιον ὅρος ἐφθασε τῇ 5 Λεκεμβρ. ως ἐπληροφορήθην χθὲς ἀπό τινα καρακαλλινὸν ἰερομόναχον ἔλθοντα ἀπὸ ἄγιον ὅρους, ἀναχωρήσαντα ἐκεῖθεν τῇ 26 δεκεμβρίου, ὅστις ἀπὸ τὸ ἡμέτερον μοναστήριον πρὸς ἐμὲ γράμματα οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ διὰ ζώσης φωνῆς μοὶ ἐδιηγήθη καὶ αὐτὸς ὅτι ἥδη ἐκεῖσε ἔχονται καλῶς ἐν ἡσυχίᾳ ἀρίστῃ καὶ ἀταφάχῳ διαγωγῇ ζῶντες οἱ πάντες καὶ μοναστηριακοὶ καὶ λοιποὶ κάτοικοι, ὡσαύτως καὶ περὶ τοῦ ἡμετέρου ἰεροῦ μοναστηρίου ὅτι καλῶς ἔχονται ἐκτὸς ἐνὸς καὶ μόνον, δηλαδὴ ὅτι δὲ κύριος ὀνόφριος τῇ ἀφῆσε χορόν τους μεταβάς εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν τῇ 14 τοῦ νοεμβρίου ἀπὸ σύντομον ἀσθένειαν δύω ἡμερῶν, ἀπὸ αἰφνίδιον θάνατον, ως καταροήν, κοπιάσας εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ θείου Χρυσοστόμου, καὶ ἐκ ταύτης ἐξελθὼν ἐβάσταξεν ἔως τῇ ἐπιούσῃ τῇ 14 τοῦ ἄγιον φιλίππου καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὴν ἄλλην ζωὴν, ὃν δὲ Κύριος ἀναπαύσαι ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ ἐν χώρῃ τῶν ζώντων, διὰ πρεσβειῶν τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, πρὸς ἣν εἶχεν ἰδιαιτέραν τὴν εὐλάβειάν του, τῇ δὲ ἀγάπῃ της καὶ πάσῃ τῇ ἀδελφότητι χαρίζοιτο ζωὴν πολυχρόνιον. ὁ αὐτὸς καρακαλλινὸς μὲ ἐπληροφόρησεν ὅτι καὶ δὲ ἀρχιμανδρίτης κύριος δανιήλ, μετὰ τοῦ συνοδήτου πάτερ καλλινίκου ἐφθασεν ἐκεῖσε εἰς τὸ ἰερὸν ἡμῶν μοναστήριον, ἀπολαύσας τὴν ἰεράν του μετάνοιαν μὲ καλὸν κατευόδιον κατὰ τὸν πόθον του. ὅτι καὶ δὲ ποτὲ προηγούμενος καὶ ἥδη ἀρχιμανδρίτης κύριος Θεοδόσιος συμπατριώτης του ἐλθὼν ἀπὸ Καλνβίων (ὅπου ἀπῆλθεν ἐκεῖσε δὲ ἀπὸ Κορνοφολαίας ἐλθὼν προηγούμενος ἀρχιμανδρίτης κύριος Ἀθανάσιος παραδελφός της) βαλὼν μετάνοιαν ἐτοιμάζεται διὰ τὴν Μόσχοβαν εἰς ἀλλαγὴν τοῦ ἐκεῖ ἀρχιμανδρίτον κυρίου Γρηγεντίου.

Περὶ τοῦ ἑαυτῆς στοχασμοῦ ὅπου μοὶ γράφει ὅτι δὲν ἡξεύρει τὶ νὰ κάμη, ὅσον τό κατ' ἐμὲ ἀγαπητὴ τῇ λέγω ν' ἀφήσῃ τὰ πάντα καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἰεράν της μετάνοιαν, καὶ ἐλπίζων νὰ εὐχαριστηθῇ καὶ ἡ ἀγάπη της καὶ ἡ ἀδελφότης νὰ λάβῃ εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἀπόλαυσίν της, ἥδη μάλιστα περισσώτερον, στερηθεῖ-

σα τὸν μακαρίτην ὄνούφριον καὶ πάντως ἔχει χρείαν τῆς ἐκεῖ ἀφίξεώς της. καὶ εἰς ἐμὲ αὐτὸν εἶναι τὸ ἐπιθυμώτερον, ν' ἀπέλθω καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν φίλην μοι ἡσυχίαν, ἐν τῇ ἴερᾳ μοι μετανοίᾳ καὶ κατοικίᾳ μου ἐκείνῃ, τῇ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ. ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῦ παρόντος δι᾽ ἐμὲ μόνον, κρίνω νὰ διαμείνω εἰσέπι εἰς τὰ ὕδε ὅποῦ τὸ ἐμὸν συμβάν ἐστάθη διαφορετικὸν καὶ δὲν ἀποτολμῶ εὐκόλως. καὶ ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ᾽ ὡς δὲν δύναμαι. . . δόξα τῷ οὕτῳ διὰ τὰς ἀμαρτίας μου συγχωρήσαντι Θεῷ. ταῦτα ἐν τοσούτῳ καὶ διὰ τοῦ παρόντος μου, καὶ ἂς μὴ λείπῃ νὰ μὲν χαροποιῇ μὲ δηλωτικὸν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας της. καὶ μένω:

δ ἐν Χριστῷ αὐτῇ ἀγαπητός
Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

24

Πρὸς τὸν Πανοσιώτατον ἄγιον Ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων Κύριον Θεοδόσιον, εἰς τὸ ἄγιον Ὁρος εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων.

Τὴν περιπόθητόν μοι Πανοσιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενος ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Τῇ 20 Λεκεμβρίου 1832. Ναύπλιον.

Τῇ 16 τοῦ παρόντος ἔλαβον τὸ ἀπὸ 11 τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἀδελφικόν της, καὶ ὑπερεχάρον διὰ τὴν ἐφετήν μοι ἀγαθήν της ὑγείαν, εἴδον ἀκολούθως καὶ τὰ ἔξ ἀδελφικῆς εἰλικρινείας της, καὶ ἀνέκαθεν φιλικῆς αὐτῆς ἀγάπης γραφόμενά της περὶ ἐπανόδου μου εἰς τὰ αὐτόθι, καὶ εὐγνωμονῶν πρὸς αὐτὴν διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς ἐμὲ ἀδελφικήν της διάθεσιν, τῇ λέγω ὅτι καὶ ὁ ἵδιος τὸν αὐτὸν πόθον ἔχω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν μετάνοιάν μου, καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πεφιλημένην μοι ἀδελφότητα, τὰ αἵτια δῆμας ὅποῦ μὲν ἐμποδίζοντες ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι γνωστὰ τῇ ἀδελφότητι καὶ ἡ ἀγάπη της ἐπληροφορήθη βέβαια ταῦτα μέχρι τοῦδε. διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι μὲν δίκαιοι εἰς τὸν σκοπόν μου, τὸν ὅποῖν περισσότερον ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν δσιολογιωτάτων δύο ἀδελφῶν κυρίων Εὐτροπίου καὶ Γαβριήλ, ὅποι ἡ δσιολογιότης των ἐλπίζω ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας νὰ τῇ τὸν ἔξηγησαν σαφῶς εἰς πλάτος.

ηδη λοιπὸν δὲν μένει παρὰ νὰ δείξῃ ἡ ἀδελφότης τὴν πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν αὐτῆς διάθεσιν ἐν εἰλικρινείᾳ, ἀποστέλλοντα μοι τὸν λογαριασμὸν τῆς ἵδιοκτήτου μοι περιουσίας, δι᾽ ἣς νὰ εὐκολυνθῶ εἰς ἀπάντησιν ἀπασῶν τῶν πρὸς τὸ ζῆν μὲ ἀκρίβειαν οὐκ ὀλίγην εἰς τὰ ὕδε, ἀναγκαίων μοι, καθὼς εἰς τὸ κοινὸν τοῦ Ἱεροῦ μοναστηρίουν γράφω. καὶ περὶ τούτου δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ καὶ ἡ ἀγάπη της, ὡς ἔχουσα τὸν καταπειστικὸν λόγον, καθὰ προεστώς ἐκ τῶν ἡδη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, προκοπιτέρων, καὶ ὡς ἐπίτροπος καὶ ὡς εἰλικρινῆς ἀδελφός, θέλει παρακανίσει τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὰ καθήκοντα περὶ τοῦ δικαίου μοι, συναποστέλλοντα μοι δμοῦ καὶ δσα ἄλλα τινὰ ἐκ τῶν εἰδῶν μου καὶ βιβλίων, ὡς μὲ τὰ ἀπὸ 20 τοῦ παρελθόντος μαρτίου γράμματά του ἔγραφον, περικλείων τότε καὶ κατάλογον.

εἰπον περὶ τοῦ δικαίου μοι, διότι ὡς μὲ κριτικὴν γνῶσιν ἡ ἀγάπη τῆς γνωρίζει, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον ἐνὸς ἀδελφοῦ περιουσίᾳ, τοῦ μὲ τοιαύτην κοινήν καταδρομὴν φυγόντος γνημοῦ ἀντόθεν τότε, εἰς ἀποφυγὴν κινδύνου ζωῆς, ἀφ' οὗ ἔξιδενθή εἰς τὴν τοῦ κοινοῦ τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, καὶ ἀφοῦ ἡ δι' ὁμολογιῶν πρὸς αὐτὸν χρεωστούμένων ποσότης κατακρατεῖται ἀπὸ τὸ αὐτὸν κοινόν, νὰ μὴν ἀπολογηθῇ πρὸς αὐτόν, εἰς καρδὸν ὅποῦ καὶ τούτον τοῦ ἀδελφοῦ μὴ εὐκοληνομένου ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἴδια, ἔχοντος καὶ ἀνάγκην οὐ μετρίαν. καὶ διὰ τὴν τοιαύτην παρακίνησιν ὅπου θέλει κάμει εἰς τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, θέλει ἐπαινεθεῖ διὰ τὸ δίκαιον αὐτό, καὶ ἀπὸ τὸν δίκαιον Θεόν, καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἴδιας ἀδελφότητος, ἥτις ἀφοῦ ἀκούσει παράστασιν δίκαιον παρ' ἐνὸς ἀδελφοῦ τοιούτου, ὡς τοῦ ὑποκειμένου της, βέβαια θέλει συγκατανεύσει μὲ κοινὴν γνώμην διὰ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιον του οὗτος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἀδικούμενος, καὶ νὰ παρηγορηθῇ διόποδὸν εἰς τὴν μεγίστην ἀνάγκην ὅποῦ ενδίσκεται.

ὑπερενγνωμονῷ προσέτι πρὸς αὐτὴν καὶ διὰ τὴν ἣν ἔδειξεν εἰλικρινῆ αὐτῆς διάθεσιν διορίζοντα μοι νὰ δανεισθῶ ἐντεῦθεν χίλια γρόσια περὶ ἔξόδων ἐπανόδου μου καὶ θέλει τὰ ἀπολογηθεῖ ἡ ἀγάπη τῆς ἐξ ἴδιων, χωρὶς νὰ ζητῇ ποτὲ παρ' ἐμοῦ ἔνεκα τούτων οὐδὲ ὅβιολόν. ἀδελφέ! ἀνίσως εὐκοληνόμην ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ ἔλθω, μὴ εὐπορῶν καὶ ἔξόδων, τῷ ὄντι ἥθελον ἐμποδισθῆ καὶ ἐκ τούτου. πλὴν καὶ τὰ δάνεια ὡδε δὲν τὰ ενδίσκει τις ἐν εὐκολίᾳ, μόλις οἱ ἔχοντες κρέτητον ἰδιοκτησίων ενδίσκουνται πρὸς τρία τὰ ἐκατὸν τὸν μῆνα. εἰς ἐμὲ δὲ ποῖος δίδει κρέτητον; καὶ διὰ ποίαν ἰδιοκτησίαν νὰ μὲ κρετηταίογη; καὶ ἐπομένως πᾶς νὰ μοὶ δανείσῃ καὶ νὰ μὴν μὲ βλέπῃ εἰς τὸ νὰ ἐλπίζῃ διὰ νὰ λάβῃ, ἀλλὰ νὰ περιμένῃ μετὰ ταῦτα αὐτόθεν τὴν τῶν δανείων ἀποστολήν; οὕτως ἔχόντων τοίνυν τῶν πραγμάτων καὶ ποτὲ δανείων, ἀνίσως ἥθελεν εἶναι εὐκολία ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ ἔλθω, ἥθελον δυσκολευθῆ βέβαια, καὶ περὶ ἔξόδων ἐρχομοῦ μου, μὴ οὖσης εὐκόλουν καὶ τῆς τῶν δανείων διαπραγματεύσεως. μ' δλον τοῦτο εὐγνωμονῶ πρὸς αὐτήν, ὡς προεπον, διά τε τὴν προαίρεσίν της, καὶ διὰ τὴν ἐν εἰλικρινείᾳ ἀδελφικὴν αὐτῆς πρὸς ἐμὲ διάθεσιν.

Τὴν αὐτὴν εἰλικρίνειαν ἀνίσως καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ ἥθελον δείξει, βέβαια δὲν ἥθελον πολιτευθῆ πέρονσιν, ἵσως πρὸν τῆς εἰς τὸ μοναστήριον ἀφίξεώς της, περὶ τῶν χιλίων γροσίων ἐκείνων τῶν ἀπὸ λεονιδίουν διορισθέντων μοι νὰ λάβῃ τῶν ἀνευ ὁμολογίας, καὶ τῶν δι' ὁμολογίας, εἰπόντων, νὰ στέκωνται. οὔτε ἥθελον φανῆ, ὡς ἐφάνησαν, χωρὶς νὰ θελήσωσιν ἥδη νὰ ἀναπληρώσουν τὴν τότε διορίαν των μὲ αὐτὰ τὰ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ κυρίου Καλλινίκου γρόσια χίλια, ἀλλ' ἐδιωρίσθη δι' ἀδελφὸς παρ' αὐτῶν διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἔμβασιν αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐντεῦθεν μέσον Θεοσαλονίκης ἡ Κωνσταντινούπολεως, μὴ θελήσαντες νὰ κρύψωσιν κἄν τὴν πολιτικήν των καὶ νὰ διορίσωσιν εἰς τὸ νὰ μετρηθῶσιν εἰς ἐμὲ ταῦτα παρὰ τῆς πανοσιότητός του, ἀντὶ ἐκείνων τῶν παρὰ τῶν λεονιδιωτῶν διωρισθέντων μοι.

άς εἶναι καλὰ ἀπαντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὅψεται κύριος πρόβατον καὶ περὶ ἐμοῦ εἰς παρηγορίαν μου. τὸ νὰ μὴ δίκαιοῦται τις παρὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ νὰ παρορᾶται, χρεία ἀνοχῆς καὶ ὑπομονῆς, δτὶ ὅπου ἐστὶ δίκαιον δὲν θέλει ἀπωλεσθῆ ἐν καὶ μόνον μὲ δυσαρεστῆ τὸ νὰ γενώμεν θέατρον τῷ κόσμῳ. δταν δύμως ή αἰτία δὲν προέρχεται ἀπὸ μέρους μου, δὲν μὲ ἐλέγχει ή συνείδησίς μου, ώς καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου ἀναφέρομαι.

ἡ ἀγάπη της δύναται νὰ καταρθώσῃ μὲ τὴν ἔνδειξιν τῆς ἐν εἰλικρινείᾳ πρὸς ἐμὲ διαθέσεώς της, ἐπάνω εἰς τὸ δίκαιον, χωρὶς τινὸς ζημίας τοῦ κοινοῦ τοῦ μοναστηρίου, διὰ νὰ μοὶ σταλθῇ τὶ τῆς ἴδιοκτήτου μοι περιουσίας δίκαιον, καὶ νὰ μὴ κατανήσῃ εἰς τὸ νὰ τὸ λάβω ἄλλως πως μὲ τρόπον μὴ εὐάρεστόν μοι.

εὐχαριστῶ τῷ Κολύγῃ της Πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ ἀρχιμανδρίτῃ κυρίῳ μοι Κυρίλλῳ διὰ τοὺς πρός με δι' αὐτῆς ἀσπασμούς του, καὶ δποῦ περιμένει τὸν ἐρχομόν μον διὰ νὰ συνεπιτροπεύωμεν. παρακαλῶ ἃς ἀποδώσῃ πρὸς τὴν πανοσιότητά του τοὺς αὐτοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς μου. λέγοντα τῇ αὐτοῦ Πανοσιότητι δτι καλὸν συνεπίτροπον ἔχει καὶ Κολύγαν τὴν ἀγάπην της, καὶ λαμβάνω εὐχαρίστησιν οὐκ δλίγην νὰ μανθάνω δτι ἀμφότεροι συνεπιτροπεύετε διὰ πολλοὺς χρόνους. καὶ ἐπεύχομαι ὑμῖν μακρόθεν τὴν ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐδοκιμίσει μετὰ κοινῆς εὐαρεστήσεως εἰς ταύτην τὴν τοῦ ιεροῦ μοναστηρίου ὑπονομγίαν, καὶ μένω.

Τῆς περιποθήτου μοι Πανοσιότητός της, ἐν Χριστῷ ἀγαπητῷ ἀδελφός,
καὶ εἰς τοὺς δρισμοὺς πρόθυμος

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ ιβηρίτης

25

Σχέδιον

Διὰ τῆς παρούσης ἐνσφραγίστον τε καὶ ἐνυπογράφου ἡμῶν ὁμολογίας, δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ τῆς ιερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων ὑπογεγραμμένοι προεστῶτες, δτι ἐλάβομεν δανειακῶς, διὰ χρείαν καὶ ἀνάγκην τοῦ κοινοῦ τῆς μονῆς ἡμῶν ταύτης, παρὰ τοῦ ἐν Νανπλίῳ ἥδη ενδισκομένου πανοσιολογιωτάτου ἡμετέρου συναδελφοῦ καὶ συγκοινοβιάτου, καὶ γέροντος τῆς καθ' ἡμᾶς συνάξεως κυρίου Νικηφόρου χαρτοφύλακος ιβηρίτου τὸν ἀριθμὸν γροσίων 40000 -ῆτοι τεσσαράκοντα χιλιάδας γρόσια, κεφάλαιον καθαρόν, ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου πρὸς δέκα τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον, δπόταν δὲ ἔθελε ζητήσῃ αὐτὰ ἡ πανοσιολογιότης του, ὑποσχόμεθα νὰ τῷ τὰ ἀπολογηθῶμεν ἑτοίμως μετὰ τοῦ δεδουλευμένου αὐτῶν τόκου. διὸ ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα ἐνσφράγιστος καὶ ἐνυπόγραφος ἡμῶν ὁμολογία, καὶ ἀπεστάλη παρ' ἡμῶν τῇ αὐτοῦ πανοσιολογιότητι, καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν.

ἄγιον ὅρος 1833 Ιονλίου 1

26

Τῷ πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἐπιτρόπῳ τῆς ιερᾶς Μονῆς τῶν

ιβήρων, κυρίῳ Θεοδοσίῳ, τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθίτῳ,
παναισίως

εἰς τὸ ἄγιον ὅρος, εἰς τὴν τῶν ιβήρων

Τὴν περιπόθητόν μοι αὐτῆς πανοσιότητα ἀδελφικῶς προσκυνῶν ἀσπάζο-
μαι καὶ ἐν Κνδίῳ προσαγορεύω.

Τῇ 17 τοῦ παρελθόντος 7/βρίον ἔλαβον διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ κυρίου
εὐτροπίον τὸ ἀπὸ 20 τοῦ προπαρελθόντος ἰονίου μηνὸς ἐκδεδομένον ἀδελφικόν
της γράμμα, καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς της
ὑγείας, εἶδον ἀκολούθως καὶ ὅσα μοὶ σημειοῖ.

καὶ εὐγνωμονῶ εἰς τὴν πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν αὐτῆς διάθεσιν ὃποῦ μοὶ γράφει,
ὅτι νὰ τραβίξω πρὸς τὸν ἄγιον Θεσσαλονίκης μίαν πόλιτζάν μου γροσίων χιλίων,
καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη της θέλει ἀπολογηθῆ ἀντὰ πρὸς τὴν αὐτοῦ παναγιότητα ἐξ ἴδι-
ων της, διὰ χάριν της πρὸς ἐμέ.

περὶ τῆς ἴδιας αὐτῆς πολίτζης μοὶ γράφετε κοινῶς καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ ἵεροῦ
ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ κάμω τὴν περὶ ταύτης ἀπάντησιν εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ μονα-
στηρίου κοινόν.

Ἄγαπητέ, ἡ περὶ αὐτῶν τῶν χιλίων γροσίων διάθεσίς της εἶναι μὲν ἐπανε-
τή, ἀλλ’ οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖα. διότι νὰ εὐεργετῇ τις τινὰ ἀπορον καὶ μὴ ἔχοντα
παρηγορίαν τινά ἀπὸ ἴδιων του, βέβαια φαίνεται ἡ τοιαύτη δωρεά, εὐερ-
γεσία ἐπανετή. τὸ δὲ νὰ εὐεργετῇ τις τὸν ἔχοντα παρηγορίαν ἐξ ἴδιων του,
ώς ἐμὲ αὐτόν, ἔχοντα οὐ μόνον παρηγορίαν, ἀλλὰ καὶ κτῆσιν ἴδιαν, καὶ μὴ
ἔχοντα ἀνάγκην δωρεᾶς ἄλλον, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, μάλιστα καὶ περιτ-
τόν. θέτεν τὴν ἥν διάθεσιν δεικνύει πρὸς ἐμὲ (διὰ τὴν ὃποιαν καὶ εὐγνωμονῶ πρὸς
τὴν ἀδελφικήν της ἀγάπην, ὡς προεῖπον διὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς χορηγίας τῶν
αὐτῶν χιλίων γροσίων, ὡσὰν νὰ ἔλαβον παρ’ αὐτῆς ταῦτα τὰ χίλια γρόσια) δύ-
ναται νὰ τὴν ἀποδείξῃ πλέον σαφεστέραν μὲ τὴν ἀπὸ μέρους της παρακίνησιν πρὸς
τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, καὶ ἐν ὀλίγοις τῇ λέγω, ὅτι φρονῶ ἀνίσως ἡ ἀγάπη της
θελήση θέλει κατορθώσει, ὅπερ ἥθελε γίνει καὶ ὅταν δὲν ἥθελε γίνει, θέλω
γνωσίσει ὅτι δὲν θέλει νὰ κατορθωθῇ τι. ἡ μᾶλλον εἰπεῖν, ὅταν μὲ τοὺς ὁρ-
θοὺς λόγους θελήσῃ νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἀδελφοὺς διὰ νὰ ἔλθον εἰς τὸν ἴδιον
αὐτὸν ἀδελφικόν της οἴκτον, δύναται νὰ κατορθώσῃ διὰ νὰ μοὶ σταλθῇ ἀπὸ
μέρους τοῦ κοινοῦ τοῦ ἵεροῦ μοναστηρίου ἡ ἀποξημίωσις τῆς ἴδιοκτήτου μοι
περιουσίας, ἥτις ἐδαπανήθη εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ κοινοῦ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου.

Χωρὶς νὰ γίνηται παραβολὴ μετὰ τινῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν τοῖς ταξειδίοις
τότε ὄντων, καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου τῶν ἑαυτῶν εἰδῶν ἐξοδευθέν-
των καὶ ἥδη ταῦτα ἀπατούντων. διότι ἡ τοιαύτη παραβολὴ δὲν εἶναι ἀρμοδία,
ὡσὰν ὃποῦ ἐκεῖνοι ἐν τοῖς ταξειδίοις ὄντες, καὶ ἐπ’ ὄνόματι τοῦ μοναστηρίου τρε-
φόμενοι ἀπὸ ἐλέη χριστιανῶν καὶ ἀπολαμβάνοντες βοηθείας, ἥδη ἐπανέ-
καμψαν μὲ κόλπον ὃποσοῦν ζεστόν, ἐξ οὗ καὶ εἰς τὸ μοναστήριον παρέ-

δωκαν, καὶ δ ἀκόλπος των δὲν ἐψυχράνθη κατὰ πάντα, ἀλλὰ μένει πάλιν ζεστός. Ἐμοῦ δὲ ἡ ἰδιόκτητος περιουσία ἀπασα καταναλωθεῖσα εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου, ὁ ἐμὸς κόλπος εἶναι οὐχὶ καν χλιαρός, ἀλλὰ κατὰ πάντα ψυχαμένος καὶ παγωμένος. ἀνίσως θελήσῃ τις νὰ κάμη παραβολὴν περὶ τῆς ἐμῆς ἰδιοκτήτου περιουσίας, ἀς τὴν κάμη μὲ τὴν τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν τῶν τότε διὰ προφασιζομένην δειλίαν λαβόντων ἀπασαν τὴν αὐτῶν ἰδιόκτητου περιουσίαν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ βελονίου, καὶ ἀναχωρησάντων ἔξω τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ ἀγίου ὅρους, διὰ μοναστηριακοῦ ναύλου ἀπὸ 48 χιλιάδων γροσίων, συμπαραλαβόντων καὶ τὰ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ καὶ ἐν τῇ μοναστηριακῇ κάσσῃ χρυσὰ χρήματα, καὶ παραπονεμένων τότε πρὸς ἐμὲ διὰ γράμματός των ἀπὸ Σκιάθου εἰς Σκόπελον (Ζητήσαντά με παρ’ ἐκείνων βοήθειαν τινὰ καὶ παρηγορίαν εἰς τὴν ὑστέρησιν ἥν εἶχον, φυγὴν γυμνὸς αὐτόθεν διωκόμενος τοῦ συλλαβέσθαι καὶ παραδοθῆναι πρὸς τὸν Ἀπουλαπούτ πασᾶν εἰς ἑαυτῶν σωτηρίαν τῶν διωκόντων με) λεγόντων ἐκείνων καὶ προφασιζομένων ἀνέχειαν, ὅτι τὰ ἄπερ ἔλαβον ἐκ τοῦ μοναστηρίου χρυσὰ χρήματα ἐλογαριάσθησαν μὲ ἀνεβασμένην εἰς τὰ αὐτόθι τιμήν, καὶ ἔξω τοῦ ὅρους ἐνρίσκονται μὲ κατεβασμένην καὶ ἥδη ἐπιστραφέντων τῶν τοιούτων ἀδελφῶν εἰς τὴν μονὴν (μετὰ τὴν ἀνέγερσιν εἰς τὰ ὅδε εἰς ἀπολαβὴν ἐνοικιακῶν εἰσοδημάτων ἐφ’ ὅρους ζωῆς των, ἐνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων των καὶ αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ ἴδια μονὴ ἀναφέρει πρὸς τὴν ἐνταῦθα Κυβέρνησιν) μὲ τὸν ὅγκον τῶν χρυσῶν χρημάτων εἰς τὸν κόλπον μὲ ζέσταν μεγάλην, ἔχονσιν αὐτὰ κατ’ εναρέστησίν των ἥδη μὲ τετραπλάσιον τῆς ἀναβάσεως τιμήν. καὶ ἐκτὸς τούτων τῶν χρυσῶν χρημάτων ἔχονσι καὶ ἄπερ ἐκράτησαν ἀπὸ ἀφιερώσεις χριστιανῶν εἰς τὴν μονὴν ἐκ τῶν ταξειδίων των πολυτίμων εἰδή, ὡσὰν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ μελενίκον πολυτιμώτατον χρυσοῦν περιζώνιον, τὸ διὰ τοσούτων πολυτίμων λίθων, μάλιστα τοῦ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἐνὸς μεγίστουν. τὸ ὅποιον ἥδη εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ἀνάβασιν τῆς τιμῆς τῶν χρημάτων ἐκτιμεῖται ἀπὸ 200 χιλιάδες γρόσια διὰ νὰ μὴν εἴπω ἵσως καὶ περισσότερα. διὰ τὸ ὅποιον αὐτὸ μόνον εἰς τὰ ὅδε φωνάς κωδώνων καὶ καμπάνων ἥχονσιν εἰς τὰ ὅτα τῶν πολλῶν. καθὼς ὁ κύριος εὐτρόπιος δύναται νὰ πληροφορήσῃ ὡμᾶς, ὅποι πρὸ ἡμερῶν εὐδέθη ἡ δσιολογίότης του εἰς μίαν συναναστροφὴν ἀρχερατικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπισήμων ὑποκειμένων, διηγούμενων περὶ πολυχρηματίας ἡμετέρουν ἀδελφοῦ καὶ περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ τοῦ περιζωνίου, θεωρησάντων αὐτό, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν κρατούντων αὐτὸ εἰς τὰ ὅδε, καὶ ἐπαπορούντων πῶς εὐδέθη εἰς τοιαύτας χειρας τὸ τοιοῦτον είδος, καὶ πῶς εἰσέτι κατακρατεῖται καὶ δὲν παραδίδεται εἰς τὴν μονὴν, εὑρισκομένην εἰς ἀνάγκην κατὰ τὴν φήμην.

μετὰ τῆς τῶν τοιούτων ἰδιοκτήτου περιουσίας ἀς κάμη παραβολὴν καὶ ἡ ἀγάπη της τὴν ἐμὴν ἰδιόκτητον περιουσίαν, ὅπου ἡ πανοσιολογιότης των ἀναχωρήσαντες τότε οἰκοθεν διωκόμενοι παρ’ οὐδενός, ἀλλὸ μόνον καὶ μόνον ἵνα διασώσωσι τὴν ἑαυτῶν πολυχρηματίαν, καὶ ἥδη ἐπιστραφέντες ἔχονσιν αὐτὴν σῶαν καὶ πληθυνομένην μὲ ἀνάβασιν τῆς τιμῆς τῶν χρυσῶν χρημάτων των (τῶν περι-

σοτέρων ὅντων ἀπὸ τῆς παρακαταθήκης ἐκείνου τοῦ πολυταλάντου καπέλουν Ἀβραμίον μοναχοῦ) καὶ ζητοῦσιν ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα καὶ τὸν σιδηροῦν κρεατοκόπτην τον, καὶ τὸ παλιοσκέπαρον μὲ τὸ ὄποιον ἔσκιζον τὸ δαδίον, ἄτινα ἐλησμόνησαν νὰ συμπαραλάβον τότε, ὅτε παρέλαβον καὶ τὰς σκάρας των μασίας καὶ σιδηρόφτιαρα. καὶ ἡ ἐμὴ περιουσία ἐμποδισθεῖσα παρὰ τῆς ἀδελφότητος, καὶ οἰκειοποιηθεῖσα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φυλάττοντος αὐτὴν ὑποτακτηκοῦ μοι μακαρίτον Λωροθέον, μὲ τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκήματός μον τοῦ ὁγίου Σπυρίδωνος ἔξωσίν τον, καὶ τούτου σφράγισιν, καὶ πρότασιν εἰς ἐκεῖνον ὅτι ἡ ἀδελφότης ἀποκριθήσεται περὶ ταύτης πρὸς ἐμέ, διόπ ἐκεῖνος ἔλαβεν ἐγγράφως παρ' ἐμοῦ ὅρδινον νὰ τὴν ἐξάξῃ, ἐκ τοῦ μοναστηρίου καὶ κομίσῃ αὐτὴν πρὸς ἐμὲ εἰς τὴν σκόπελον, καὶ περὶ ταύτης ἐνδύσκονται παρ' ἐμοὶ ἐγγράφα αὐτόθεν ὅτι φυλάττεται καὶ θέλει μοὶ παραδοθῆ ἐπανακάμψαντί με αὐτόθι. ἡ ἐμὴ λέγω περιουσία ἐξοδευθεῖσα εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, ἥδη κρίνεται εὐλογον παρὰ τῆς ἀδελφότητος ὅτι ὅσοι ἔχασαν καὶ νὰ μὴν ζητοῦν τίποτε, καὶ ὅσοι δὲν ἔχασαν νὰ ἔχωσι τὰ ἔαντῶν σῶα καὶ ἀνελεπῆ καὶ νὰ παραλίβουνται καὶ τὰ ἐλησμονηθέντα κρεατοκόπτην καὶ παλιοσκέπαρον, ἀπολαμβάνοντες καὶ τὰ ἐνοικιακὰ ἀκαράτια ἔνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων των. μετὰ τῶν τοιούτων ἐγὼ ἀγαπητὲ κάμνω τὴν παραβολὴν καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὴν ἰδιόκτητόν μοι περιουσίαν διὰ νὰ ζήσω, μήρας ὑστερημένος ταύτης, καὶ μὴ ἔχων ἐνοικιακὰ ἀκαράτια καὶ ἀπολαύσεις, οὐδὲ οἰκημα κατοικήσεως, οὐδὲ ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι. καὶ ἐπειδὴ ἡ ζητησίς μον εἶναι δικαία, ἃς μὴ δεῖξῃ συστολήν τινα ἡ ἀγάπη τῆς, ἀλλ' ἃς παρακινήσῃ τὴν ἀδελφότητα, ὡς ἔχοντα τὸν λόγον καταπειστικὸν διὰ νὰ μὲ δικαιώσῃ ἡ ἀδελφότης μον καὶ παρηγορήσῃ με ἐκ τῆς ἰδιόκτητον μοι περιουσίας, ἀποστέλλοντα μοι αὐτὴν ὡς δικαιόν μον ἡ τέλος πάντων ἃς μὲ ἀναπαύση μὲ συγκατάβασίν μον, μὲ τὸν τρόπον διόπ καὶ ἥδη ἐπρότεινον τῷ ἀδελφῷ κυρίῳ εὐτροπίῳ διὰ νὰ προβάλῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀδελφότητά μοι, ἐπὶ κοινῆς τοῦ ἴερου ἡμᾶν μοναστηρίου συνάξεως.

μοὶ σημειοῦ ἡ ἀγάπη της ὅτι τὸ μοναστήριον ενδύσκεται εἰς ἀνάγκην, καὶ μόλις ἐξοικονομεῖται τὰ τοῦ μοναστηρίου καθημερινὰ ἔξοδα, καὶ τὰ ἄφεντα δοσίματα. περὶ τούτου ἀγαπητὲ δὲν εἶναι δικαιολόγημα. διότι ἐξοικονομοῦντες σὺν θεῷ τὰ καθημερινὰ ἔξοδα, δὲν γίνεται ἔλειψις τῶν καθημερινῶν ἀναγκαίων. ἐγὼ δὲ ὑστερημένος τῆς ἰδιόκτητον μοι περιουσίας, ἔχω ὑστέρησιν κατὰ πάντα τῶν καθημερινῶν αὐτῶν ἀναγκαίων, καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὴν δικαίαν μοι ἰδιόκτητον περιουσίαν διὰ νὰ προφθασθῶ εἰς τὴν ὑστέρησίν μον.

καὶ ἂν ἵσως τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου δὲν εὐπορῇ εἰς ἀπολογίαν αὐτοῦ τοῦ δικαίου μοι, ἃς τὸ ἀπολογηθῶσι πρὸς ἐμὲ αὐτὸ τὸ δίκαιον μον, δι' ἐγκρίσεως τοῦ μοναστηρίου, οἱ μὲ τὸν δύκον τῶν χρυσῶν χορημάτων ἥδη ἐπιστραφέντες, καὶ μὴ καταβαλόντες τι εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, ὡσπερ ἄπασα ἡ ἐμὴ περιουσία εἰς τὴν τούτου ἀνάγκην κατηγαλώθη καὶ ἐδαπανήθη. ἀνίσως δὲ οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔχονται εἰς τὸν ὁρθὸν λόγον τῆς τοιαύτης καταβολῆς μὲ τὴν τοῦ

μοναστηρίου ἔγκρισιν, καὶ τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου δὲν εὐπορεῖ εἰς ἀπολογίαν τοῦ δικαίου μοι, ἵδον ὁ εὔκολος τρόπος, τὸν ὅποιον θέλει προβάλει ὑμῖν ὁ ἀδελφὸς κύριος εὐτρόπιος, ὃς προείπον, διὰ νὰ μὲ ἀναπαύσῃτε οὐκ ἐν χρήμασιν ἀμέσως ἐν τῷ αὐτῷ, ἀλλ᾽ ἐτησίως, κατὰ τὸ περικλειόμενον πρὸς αὐτὴν σχέδιον, κατὰ τὸν ἕδιον δηλαδὴ τρόπον ὅποῦ καὶ οἱ πάντες ἀδελφοὶ κρατοῦνται ἔγγραφα, κατὰ τὸν ὅποιον τρόπον εἰναι ἔκτεθημένα καὶ τὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ μοι τῷ ἐν τῇ Προταϊτίσῃ εὑρεθέντα, καὶ ἵδη αὐτόθι σωζόμενα, προεκδιδούμενα πρὸς ἐμὲ ἀπὸ 1821 Ἰανουαρίου 1, τῶν δέκα χιλιάδων γρασίων, διὰ νὰ παύσῃ εἰς τὸ ἔξῆς ἡ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφότητος πᾶσα τουατή ἀλληλογραφία, καὶ ἵνα εἰσαχθῇ ἐν τῇ μεταξὺ ἡμῶν ἡ κατὰ Χριστὸν ἀνέκαθεν ἀδελφικὴ ἀγάπη, πρὸς ὄφελος οὐκ ὀλίγον καὶ τοῦ κοινοῦ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὃς κοίνω, ζῶντος μου καὶ μετὰ θάνατόν μου.

εἰδὲ οὕτε κατ’ αὐτὸν τὸν εὔκολον καὶ πρὸς τὸ μοναστήριον, ὀφέλημον τρόπον, δὲν θελήσῃ ἡ ἀδελφότητος νὰ καταπεισθῇ μὲ τοὺς ὀρθοὺς λόγους τῆς αὐτῆς παρακινήσεως διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν τότε πλέον ἄλλος ὁ λόγος δὲν εἰναι δηλαδὴ ἀδελφικὴ ἀγάπη αὐτῆς πρὸς ἐμὲ ἡ ἀνέκαθεν, καὶ μὴ θέλοντα νὰ μ’ ἔχῃ ἀδελφόν της ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον δὲν ἔρχεται εἰς τὴν τουατήν οἰκονομικὴν πρᾶξιν καὶ τότε ἔξαπαντος θέλω γνωρίσει σαφεστέρως τὴν τῆς ἀδελφότητός μου πρὸς ἐμὲ ἐνδόμυχον διάθεσιν.

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸν καὶ μέρω: δόλως αὐτῆς

Τῇ 1 8/βρίον 1833: Ναύπλιον

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

27

Πρὸς τὸν πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων κ. Θεοδόσιον εὐχετικῶς.

εἰς τὸ ἄγιον Ὁρος

Πανοσιώτατε ἄγιε ἀρχιμανδρίτα κ. Θεοδόσιε,

Σὲ εὖχομαι ἀπὸ ψυχῆς καὶ καρδίας.

Τὸν σκοπόν μου μὲ τὸν ὅποιον ἡβούληθην νὰ γράψω πρὸς τοὺς πατέρας τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου, διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κ. Νικηφόρου, πληροφορεῖσαι ἀπὸ τὸ πρὸς τὴν πανοσιότητά τους γράμμα μου. Ἀπορῶ ἀγαπητέ, πῶς οἱ Πατέρες ἥθελησαν νὰ φερθοῦν ἐναντίον τῆς Συνειδήσεώς των πρὸς τὸν κ. Νικηφόρον, καὶ παρεξενεύομαι περισσότερον διὰ τὴν πανοσιότητά σου, γνωρίζοντας τὰ αἰσθήματά σου, καθὼς καὶ μερικῶν ὅποι σου δμοιάζονται, διὰ τὸ νὰ μὴ δώσῃτε νὰ καταλάβουν ἔως τώρα οἱ πατέρες τὴν ἄδικον ἐπιμονὴν ὅποι κάμουν εἰς τὰ δίκαια τοῦ κ. Νικηφόρου καὶ ἐπομένως τὴν ζημίαν καὶ κατηγορίαν ὅποι προξενοῦν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τους. σπούδασον μὲ τοὺς δμόφρονας εἰς τὰ αἰσθήματά σου, διὰ νὰ διορθωθῇ αὐτῇ ἡ ὑπόθεσις μὲ τὸ μέσον μου, διτὶ δὲν ἀποβλέπω εἰς κανένα ιντερέσιον, ἀλλὰ σὲ λέγω ὅτι εἶμαι φίλος τοῦ δικαίου, καθὼς καὶ φίλος τῶν πα-

τέρων, καὶ καλοθελήτης τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ μήτε τὴν ζημίαν τον, ἀλλ' οὕτε τὴν κατηγορίαν τον. Ἐχεις φρόνησιν καὶ κρίσιν καὶ μὴν ἀφῆσης αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν νὰ μακραινεύσῃ, τόσον μόνον σὲ λέγω καὶ βάθυνον τὰ περαιτέρω. Εὔχομαι τὰ γραφόμενά μου νὰ σου δώσουν ἵλεκτρισμὸν διὰ νὰ συλλεκτοισθοῦν καὶ ἄλλοι μαζί σου, διὰ μὲ κακοφαίνεται Θεοδόσιος νὰ ἐπιτροπεύῃ καὶ Νικηφόρος νὰ ἀδικῆται.

Περιμένων ἀπάντησίν σου, σοὶ εὔχομαι τὰ ἔφετὰ καὶ σωτήρια

1833. Ὁκτωβρίου 7, ἐν Ναυπλίῳ:

† δ. . .¹ Κύριλλος

28

Τοῖς πανοσιωτάτοις ἀγίοις ἐπιτρόποις καὶ λοιποῖς προνεστῶσι τῆς Ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων, τοῖς ἐν Χριστῷ μοι καὶ περιποθήτοις ἀδελφοῖς, πανασίως.

Εἰς τὸ ἄγιον Ὅρος τοῦ ἄθωνος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων

Τὴν ὑμετέραν περιπόθητόν μοι πανοσιότητα ἀδελφικῶς προσκυνῶν ἀσπάζομαι καὶ ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύων.

Πολλάκις ἔγραψα ὑμῖν καὶ οὐδέποτε ἡξιώθην μέχρι σήμερον ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀπαντήσεως. γνωρίζω διὰ πρὸς τὰ λοιπά μοι δεινὰ καὶ ἡ στέρησις τῆς μετανοίας μον, προέρχεται καὶ τοῦτο ἐξ ἀμαρτιῶν μον.

Πέρονσι κατὰ τὸν Αἴγυοντον εἶχον γράψη ὑμῖν, περικλείων καὶ τινα γράμματά μον πρὸς τὴν κοινότητα τοῦ ἀγίου ὁρούς ἀποτεινόμενα διὰ ἓνα λογαριασμὸν μον ἀπὸ γρόσια 16466 ὅπου ἀπέρατην εἰς λογαριασμὸν αὐτῆς τῆς Κοινότητος τῷ 1821 ἀπὸ ἔξαργυρώσεως πέντε αὖλικῶν μοι ἀρχιερατικῶν δμολογιῶν, ἀπὸ κεφαλαία γρόσια δέκα χιλιάδων. οὐσῶν ἐκείνων τῶν δμολογιῶν εἰς χεῖρας τῶν ἐν Κ/πόλει ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς κοινότητος, τοῦτε ἡμετέρον συναδελφοῦ κυρίουν Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ μακαρίτον ἀρχιμανδρίτον Θεοδόσιον Σταυρονικητανοῦ, καὶ οὐδὲ περὶ τούτου παρ' ὑμῶν καμίαν ἀπάντησιν. ἔμαθον μετὰ ταῦτα τότε καὶ ἀπὸ γράμματος τοῦ παραδελφοῦ μον πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κυρίου Λανιήλ, διόποι καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ πανοσιότητα εἶχον γράψη ἰδιαιτέρως περὶ τούτου, διὰ δὲ ἡμέτερος συναδελφὸς κυρίου Ἰλαρίων ἥλθεν αὐτόσε ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ ἐδιωρίσθη ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος αὗθις ἐν Κωνσταντινούπολει μετά τίνος προηγούμενον βατοπαιδινοῦ τούτομα Μελχισεδέκ καὶ διὰ ἡθεώρησε μετὰ τῆς κοινότητος τοὺς παλαιοὺς λογαριασμούς τον καὶ ἔλαβε μίαν δλοσφράγιστον δμολογίαν δὲ ἀντοὺς ἀπὸ γρόσια 18.000. εἶχον μάθει δμως ὑστερον διὰ δὲ ὅλην αὐτὴν τὴν ποσότητα τῶν 18 χιλιάδων γροσίων ἔλαβεν εἰς μετρητὰ γρόσια 6 χιλιάδας καὶ διὰ τὰ λοιπὰ γρόσια 12 χιλιάδας μόνον δμολογίαν. καὶ θέλων νὰ μάθω ἐπὶ τίνι ὄνόματι ἔλαβε τὴν τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίων δμολογίαν ἔγραψα αὐτόθι διὰ μὲ πληροφορήσωσι, καὶ καμίαν ἀπάντησιν

1. Δυσανάγνωστος τίτλος ἀρχιερέως.

περὶ τούτου δὲν ἔλαβον. “Οθεν βιασθεὶς ἔγραψα ὕστερον αὐτόθι εἰς μὴ συγκοινωνιάτας μοναχούς, ἀλλ’ εἰς φίλονς εἰλικρινεῖς, οἵτινες μὲ ἐπληροφόρησαν μὲ γράμματά των διόπου ἔλαβον κατ’ αὐτὰς ὅτι μόνον 6 χλ. γρόσια ἔλαβεν εἰς μετρητὰ δύορις Ἰλαρίων διὰ τὸν λογαριασμούς του ἀπὸ τὴν κοινότητα τοῦ ἀγίου ὅρους, διὰ δὲ τὰ λοιπὰ γρόσια 12 χιλιάδας ἔλαβεν ὅμολογίαν τότε διοσφράγιστον σὺν τῷ τόκῳ ἐπ’ ὄνόματι Γερμανοῦ Ἰβηρίτου.

Πληροφορηθεὶς τοίνυν τὰ διατρέξατα, εἴπον ἐν ἑαυτῷ ὅτι δύορις Ἰλαρίων μὴ θέλων ἵσως νὰ φέρῃ ἀνάμνησιν τοῦ ὄνόματός μου εἰς τὴν κοινότητα ἔλαβε ταύτην τὴν ὅμολογίαν ἐπ’ ὄνόματι Γερμανοῦ Ἰβηρίτου καὶ ὅτι φαίνεται νὰ τὴν ἔλαβεν ἐπ’ ὄνόματι τοῦ ὁσιολογιωτάτου Γέροντος καὶ ἡμετέρου συναδελφοῦ του κυρίου Γερμανοῦ, μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ἀφήσῃ αὐτόσε παρὰ τῇ αὐτοῦ ὁσιολογιότητι διὰ νὰ λαμβάνῃ τὸν χρονικὸν τόκον εἰς ἐμὸν βέβαια λογαριασμόν, λαβὼν ἡ δισιότης του εἰς λογαριασμόν του τὰ μείναντα εἰς μετρητὰ τὰ γρόσια 6.000 ἔξι χιλιάδας.

καὶ ἐπειδὴ τοιουτορόπως ἐκατήντησεν ἡ δισιότης του αὐτὸν τὸν λογαριασμόν μου καὶ ἔλαβε ταύτην τὴν τῶν δέκα χιλιάδων γρόσιών ὅμολογίαν, παρατρέξας μὲ ζημίαν μου οὐκ δλίγην τὸν τῶν δέκα τοιῶν ἑτῶν τόκον. ἐκείνου τοῦ δικαιοῦντος μοι ἀπὸ γρόσια 10.000 μόνον κεφαλαίον τῶν πέντε αὐλικῶν ὅμολογιῶν συμποσούμενον εἰς γρόσια 13.000 καὶ ἔλαβον ὅμολογίαν ἔνεκα μόνον τοῦ κεφαλαίου γρόσια δώδεκα χιλιάδων, ἐπ’ ὄνόματι του κυρίου Γερμανοῦ εἰς λογαριασμόν μου, ἀκολούθει καν αὕτη ἡ ὅμολογία νὰ ἔλθῃ διὰ τούτῳ τῷ λόγῳ εἰς χείρας μου, ὅμοι καὶ ὁ ἀπὸ πέρυσι δεδουλευμένος χρονικὸς ταύτης τόκος.

διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν πανοσιότητα νὰ δείξητε καν κατὰ τοῦτο τὴν ἀδελφικὴν ὑμῶν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν πείθοντες λόγοις τὸν ἀδελφόν ὁσιολογιώτατον κύριον Γερμανόν, διὰ νὰ παραδώσῃ ὑμῖν, εἰς τὸ κοινὸν δῆλ. τοῦ ἰεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, αὐτὴν τὴν εἰς τὸ ὄνομά μου διοσφράγιστον ὅμολογίαν τῶν δώδεκα χιλιάδων γρόσιών, τὴν ὅποιαν παραλαμβάνοντες θέλετε κρατεῖ, ἀντ’ ἐμοῦ εἰς τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινόν, καὶ νὰ συνάξητε ἀπὸ τὴν κοινότητα τοῦ ἀγίου ὅρους τὸν ἀπὸ πέρυσι δεδουλευμένον χρονικὸν αὐτῆς τόκον, εἰς λογαριασμόν μου. καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε μὲ ἀξιώσει τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν κοινῆς ἀπαντήσεως. δηλωτικῶς τῆς ἀγαθῆς ὑμῶν ὑγείας, καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν γραφομένων μου. τὴν ὅποιαν ὑμῶν ἀπάντησιν, ἀν δόξητε, δίδετε τῷ ἐμῷ καλογήρῳ ὁσιολογιωτάτῳ κυρίῳ Γαβριήλ, διὰ νὰ λάβῃ φροντίδα περὶ τῆς εἰς τὰ ὥδε ταύτης ἀποστολῆς ἐσωκλείων αὐτήν τὰ γράμματά του πρὸς ἐμέ, καθὼς καὶ τὸ παρόν μου πρὸς τὴν αὐτοῦ ὁσιολογιότητα περικλείω διὰ νὰ τὸ ἐνχειρίσῃ ὑμῖν, καὶ μένω:

Τῆς ὑμετέρας περιποθήτου μοι πανοσιότητος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
Τὴν 27 Νοεμβρίου 1835 καὶ εἰς τὸν ὁρισμόν
ἐν Ἀθήναισι Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

29

Πανοσιολογιώτατε ἄγιε Χαροφύλαξ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰ-
βήρων ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητὴ ἀδελφὴ καὶ περιπόθητε κὺρο Νικηφόρε! Τὴν
πανοσιολογιότητά σου ἀδελφικῶς τοῖς χείλεσι κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα
προσαγορεύομεν σὺν τῷ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντι Χριστῷ μετὰ δὲ τοὺς ἀδελφικὸνς ἡ-
μῶν ἀσπασμούς δηλοποιοῦμεν σοι, δτὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἀνωμα-
λίας δ εἰς Μοσχονήσια ὑπάρχων διωρισμένος ταξειδιώτης συναδελφὸς ἡμῶν προ-
ηγούμενος Γρηγόριος, ἵνα διασώῃ ἐαυτὸν κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον Σάμον, παρα-
λαβὼν μεθ' ἐαυτοῦ καὶ τοὺς αὐτῷ δεδομένους παρὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίον
μοναστηριακὸνς ἡμῶν ἱεροὺς θησαυρούς. ἐκεῖσε λοιπὸν εἰς Σάμον διατρίβων,
ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος ἄγιος Σάμον κύρος Κύριλλος, δ ἥδη
εἰς τὴν ἐλληνικὴν Ἐπικράτειαν μετωκισθεὶς δόλους τούτους τοὺς θησαυρούς συνι-
σταμένους εἰς μέρη διαφόρων ἀγίων λειψάνων, ὃς διαλαμβάνονται εἰς ἴδιαιτέ-
ρον ἐνσφράγιστον κατάλογον, συνοδευόμενον ἥδη μὲ τὸ παρόν. ὁ προηγούμε-
νος δὲ μὴ δυνάμενος κατ' ἄλλον τρόπον νὰ λάβῃ δπίσω παρὰ τῆς πανιερότητός
του ταῦτα, ἡναγκάσθη νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὴν τότε ἔκτακτον Ἐπιτροπείαν τὴν
κατὰ τὴν Σάμον οὖσαν. ἀλλ ἡ πανιερότης του ἀποκριθεῖσα εἰς τὴν Ἐπιτροπείαν
τὰς αἰτίας δι' ἃς τὰ ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ προηγουμένου, τὰ κρατεῖ καὶ τὰ
φυλάττει ἔκτοτε ἄχρι τῆς σήμερον, καθὼς ἐκ τῶν ἐσωκλείστων ἐγγράφων τῆς
τε πανιερότητός του, τῆς ἔκτακτον Ἐπιτροπείας, καὶ τοῦ προηγουμένου θέλει
πληροφορηθῆ.

μετὰ τούτων δὲ τῶν ἀγίων λειψάνων, ἀπερ ἔλαβεν ἐκ τοῦ προηγουμένου
Γρηγορίου, συγχρόνως ἐπῆρε καὶ δσα εἰχομεν δεδομένα καὶ πρὸς τὸν κατὰ τὴν
αὐτὴν σάμον διωρισμένον ταξειδιώτην τὸν ἐκκλησιάρχην παπᾶ Διονύσιον Σά-
μον, καθὼς δ ἀντὸς παπᾶ Διονύσιος μῆς ἔγραψε πρὸ πολλοῦ μὲ γράμμα τον, τὸ
ὅποιον ενδισκόμενον μετὰ τῶν χειρογράφων τοῦ μακαρίτον Ὄνονφείον παρέ-
πεσε, καὶ δὲν τὸ ἔχομεν νὰ σοὶ τὸ πέμψωμεν πρὸς πληροφορίαν σου.

ἔχοντες δὲ πρὸ πολλοῦ σκοπὸν νὰ ἀποστείλωμεν κανένα τῶν συναδελφῶν
ἡμῶν, ἵνα λάβῃ αὐτὰ παρὰ τῆς αὐτοῦ πανιερότητός του, καὶ ἀποκομίηται εἰς τὴν
καθ' ἡμᾶς ἱερὰν Μονὴν δὲν εὐκολόνθημεν, ἐμποδισθέντες ἀπὸ ἄλλους οὐσιωδε-
στέρους περιστασμούς. δθεν ταῦτα πάντα τὰ μοναστηριακὰ ἡμῶν ἄγια λείψανα
ενοίσκονται ἀχρι τῆς σήμερον εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός του, πρὸς τὸν δποῖον
γράφοντες ἥδη εὐδιαβούτηριον γράμμα διὰ τὴν περὶ αὐτὰ εἰδειχθεῖσαν ἐκ μέρους
του ἀρχιερατικὴν Πρόνοιαν, στέλλοντες δὲ ὡς ἔφημεν, καὶ κατάλογον τούτων
ἀπάντων πρὸς τὴν πανοσιολογιότητα. εὐδόμεθά σε ἀπὸ καρδίας δπως τὰ ἐγγρα-
φα ταῦτα παραλαβὼν, μεταχειρισθῆς τοὺς καταλλήλους τρόπους, καὶ παραλά-
βης παρὰ τῆς πανιερότητός του διὰ καταλόγου τοὺς μοναστηριακὸνς ἡμῶν αν-
τοὺς θησαυρούς, τοὺς δποίους μετὰ τὴν παραλαβὴν σφραγίσας ἀσφαλῶς θέλεις
μῆς τοὺς ἀποστείλῃς μὲ κανένα τῶν γνωστῶν πρὸς τὴν πανοσιολογιότητά σου,
πλοίων, τὰ δποῖα συχνάζονται ἐνταῦθα ἐνεκα ἐνλικῆς.

έπι τούτοις δηλοποιοῦμεν πρὸς τὴν πανοσιολογιότητά σου ὅτι ἀπό τινος Λοχειαρίτον ταξειδιώτον ὃντος κατὰ τὴν Γαστούνην, ἐπιληροφορήθημεν, πῶς ὁ ἐκεῖσε διατελῶν Λιουκητής, ὅστις ὑπάρχει εἰς τῶν...¹ πελοποννησίων, οὐκ οὔδομεν ὅπως ἐπῆρε καὶ ἡ...² τὰ ὅσα μοναστηριακὰ ἄγια λείψανα εἴχομεν δεδωμένα πρὸς τὸν κατὰ τὸ ἐκεῖσε μοναστηριακὸν ἡμῶν μετόχιον διωρισμένον ταξιδιώτην προηγούμενον Κάλλιστον, καὶ ὡς μᾶς εἶπεν ὁ αὐτὸς Λοχειαρίτης, ὅλιγος καιρὸς εἶναι καὶ ὅτι τὰ ἐπῆρε, καὶ δὲν μᾶς γράφει καὶ ὁ Κάλλιστος διὰ ποίαν αἰτίαν τοῦ τὰ ἐπῆρε, ἀλλὰ μόνον διὰ στόματος τοῦ Λοχειαρίτον μᾶς δίδει ταύτην τὴν εἰδησιν. ἀξιοῦμεν δῆμος καὶ περὶ τούτων τὴν σὴν πανοσιολογιότητα νὰ μεταχειρισθῆς οὖν οἵδας δυνατοὺς τρόπους διὰ τὰ παραλάβῃς καὶ ἀσφαλῶς ἀποστείλῃς εἰς τὴν ἱερὰν ἡμᾶν Μονήν.

Τελευταῖον δηλοποιοῦμεν σοι καὶ περὶ ἑνὸς ἀρχιερέως Ἐλασσῶνος, ὅστις κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἀνωμαλίαν ἐλθὼν διέτριψεν ἐνταῦθα εἰς ἄγιον ὅρος ἐφ' ἵκανὸν καιρὸν. μὴ ἔχων δὲ ἀρχιερατικὰ ἱερὰ ἄμφια κατὰ παράκλησίν του τῇ ἐδώκαμεν μίαν ἀρχιερατικὴν στολὴν συνισταμένην ἀπὸ στιχάριον, ἐπιτραχῆλιον, περιζώνιον, ἐπιμάνικα, σάκκον καὶ ὠμόφροον, καὶ μὲ αὐτὴν περιφερόμενος εἰς κελλεῖα, σκήτας καὶ εἰς Μοναστήρια ἐλειτούργει, ἐξοικονομούμενος εἰς τὴν πτωχείαν του, ἀλλ' ἡ πανιερότης ἀηδῶς φερόμενος καὶ ἀχαριστήσας εἰς τὴν τῆς Μονῆς ἡμῶν συμπάθειαν, κρονφίως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ ἀγίου ὅρους, καὶ ἥλθεν αὐτόσε εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ὅλην ταύτην τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ποῦ ἔως τώρα διατρίψει δὲν γνωρίζομεν. ἀφοσιοῦμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀδελφικὴν αὐτῆς μέριμναν καὶ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν εὐχόμενοι ὅπως δι' εὐσχήμον τρόπουν ἐξοικονομήσῃς αὐτὴν, δῆμος μὴ ἀδικηθῇ ἡ ἱερὰ ἡμᾶν Μονή.

Ταῦτα εὐχετικῶς:

Τῇ 27 Ἀπριλίου 1836

30

Σ χέδιον

Πανοσιολογιώτατε χαρτοφύλακ καὶ ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητὲ ἀδελφὲ κύριε Νικηφόρε, Ἰβηρίτα, τὴν περιπόθητον ἡμῖν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενον ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν καὶ τῇ δηλοποιοῦμεν ὅτι ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ 1 τοῦ αὐτοῦ ἀδελφικόν της γράμμα, ἔχον ἐσώκλειστον καὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ 20 τοῦ προπαρελθόντος φεβρουαρίου ἐκδιδούμενον, γράμμα τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου πρώην Σάμου κυρίου Κυρίλλου ἀποκορητικὸν εἰς τὸ ἀπὸ 1836, ἀπριλίου 25, πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα ἡμέτερον μοναστηριακόν, μὲ τὸν εἰς τὰ ὕδε αὐτόθεν ἐρχομόν τοῦ ἡμετέρου συναδελφοῦ ἐν Ἱερομονάχοις κυρίου πολυκάρπου, παραλαβόντες παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ τὰ παρ' αὐτῆς σταλθέντα ἡμῖν, ὑπὸ σφραγίδα της, τέσσαρα κιβώτια, τὸ μὲν δύω ἀργυρά, τὸ δὲ γ' τενεκεδένιον καὶ τό δ' εἰς σχῆμα βιβλίον, μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς

1. Δυσανάγνωστον.

2. Δυσανάγνωστον.

τοῦ ἵεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἀγίων λειψάνων, τῶν εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός του εὐδισκομένων, τὰ δόποια ταῦτα ὅντα ἐν αὐτοῖς τοῖς κιβωτίοις παρέλαβεν ἡ αὐτοῦ πανιερότης εἰς τὴν Σάμον παρὰ τῶν ἐκεῖσε ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐπαναστάσεως εὐρεθέντων ἡμετέρων συναδελφῶν τοῦ ἵεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ταξειδιωτῶν. εἰδομεν ἐπομένως καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς σημείωσίν της, ὅτι ἔνεκα ἔξδων γεγονότων δῆθεν παρὰ τῆς αὐτοῦ πανιερότητος εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἀπὸ Σάμου μετακόμησιν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτόθι, ἀντὶ τοῦ παρὰ τῆς πανιερότητός τους ζητηθέντος παρ' ἡμῶν κρεμαστοῦ ὠρολογίου, ὡς μη ἔχοντων ἡμῶν τοιούτον ἀποστεῖλαι τῇ πανιερότητί του, ἡ πανοσιολογότης της ἐπρότεινε νὰ δώσῃ τῇ αὐτοῦ πανιερότητι τὸ δπερ εὐρίσκεται εἰς τὰ ὕδε παρὰ τῷ καλογήρῳ της ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Παρθενίῳ ἐδικόν της ὠρολόγιον πεστακτῶν, κροῦσον ὥρας, τέταρτα, ἔχον καὶ ἔξυπνητήριον. προκρίνασα ἀπὸ ζήλου της πρὸς τὴν ἵερὰν αὐτῆς μετάνοιαν τὴν ἵερὰν ἡμῶν μονῆν νὰ στερηθῇ, ὡς γράφει ἡμῖν, διὰ τὴν τῶν αὐτῶν ἀγίων λειψάνων παραλαβήν. καὶ ἔνεκα τῇ ἀποκρινόμεθα, ὅτι αὐτὸ τὸ ὠρολόγιον, καίτοι λογιζόμενον ἐδικόν της, δὲν ἔχει δῆμας καὶ τὴν ἄδειαν νὰ τὸ ἀποξενώσῃ ἐκ τῆς ἵερᾶς ἡμῶν μονῆς, διότι ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος συναδελφός ἡμῶν ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος ἐδωρήσατο μὲν αὐτὸ πρὸς αὐτὴν ἐν καιρῷ τῆς ἀποβίωσεώς του τῷ 1820 κατὰ Λεκέμβριον, ἀλλὰ κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν σωζομένην διαθήκην του, διορίζει νὰ τὸ ἔχῃ ἡ πανοσιολογότης της ἐφ' ὅρους ζωῆς της, καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της νὰ μένῃ πάλιν ἐν τῇ ἵερᾳ ἡμῶν μονῇ. διὰ τοῦτο, καὶ ἐν τῇ παρελθούσῃ δεινῇ ἐκείνῃ περιστάσει ἐκποιήσαντες, διὰ τὴν τῆς μονῆς ταύτης ἀνάγκην, καὶ ἀλλὰ πράγματα καὶ πολύτιμα εἴδη, καὶ ὅσα τοιαῦτα κρεμαστὰ καὶ πεστακτάδες ὠρολόγια καὶ ἔξυπνητήρια εἶχε καὶ τὸ κοινόν του μοναστηρίου, καὶ ἴδιαιτέρως οἱ ἀδελφοί, αὐτὸ τὸ λογιζόμενον ἰδικόν της δὲν ἐκποιήθη μέν, ἀλλὰ παρελήφθη ἐν τῇ ἀπονοίᾳ της, παρὰ τοῦ ὅρθεντος καλογήρου της Παρθενίου ἱερομονάχου, καὶ ἐδόθη τῷ τοῦ μοναστηρίου τυπικάρῃ καὶ ἐκκλησιάρχῃ, ἵνα ἔχῃ αὐτὸ εἰς χρῆσίν του, διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἄλλων ἔλλειψιν, ὡς ἐκποιηθέντων, ἔνεκα τῆς ἀναγκαίας ὥρας της ἐν τῷ κοινῷ καθολικῷ ἵερῷ ναῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολονθίας. παραλαβόντες δὲ ἥδη ταῦτα τὰ τέσσαρα κιβώτια μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀγίων λειψάνων ὑπὸ σφραγίδα της, ὡς προεπομεν, κατὰ τὸν δὲν τῇ προεστεῖλαμεν κατάλογον, ἐκτὸς τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ ἀγίου χαραλάμπους, καὶ τοῦ σταυροῦ μετὰ τοῦ τιμίου ἔχουν, ἐγκεκοσμημένουν καὶ διὰ μαργαρίτων, ἰδοὺ τῇ ἀποστέλλομεν αὐτὸ τὸ ὠρολόγιον, ἐπειδὴ καὶ ἔφθασε νὰ τὸ ὑποσχεθῇ, διὰ νὰ προσφερθῇ τῇ αὐτοῦ πανιερότητι, ἐκ μέρους μᾶλλον τοῦ ἵεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὡς μοναστηριακὸν εἶδος καὶ οὐχὶ κατὰ πάντα ἐδικόν της.

καὶ διὰ τὸ ἔλλειπον ἐκ τῶν ἀγίων λειψάνων μέρος τοῦ ἀγίου χαραλάμπους, διὰ τὸ δόποιον γράφει ἡμῖν καὶ ἡ αὐτοῦ πανιερότης μὲ αὐτὸ τὸ ἀπὸ 20 φεβρουαρίου πρὸς ἡμᾶς γράμμα, ὅτι ἔχουσα αὐτὸ εἰς ἐγκόλπιον μετὰ ἀγίων λειψάνων ἐκ

τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων τῆς τοῦ ἔηροποτάμου μονῆς τῷ 1835, κατὰ Σεπτέμβριον, καὶ νὰ τὸ ζητήσωμεν παρὰ τὸν ἔηροποταμον, τῇ δηλοποιοῦμεν ὅτι ἀμα λαβόντες τὸ γράμμα τῆς σεβασμιότητός του ἀποστείλαντες ἐπίτηδες εἰς τὴν τοῦ ἔηροποτάμου, καὶ ζητήσαντες τοῦτο τὸ ἐλάβομεν.

περὶ δὲ τοῦ κρατηθέντος παρὰ τῆς πανιερότητός του ἐγκεκοσμημένου σταυροῦ, τοῦ ἔχοντος καὶ τίμιον ἔνδον, ἀπορήσαμεν ἀπαντες πᾶς ἐσυγκατένευσεν ἡ πανοσιολογιότης της, ἀνεν κοινῆς ἡμῶν γνώμης, νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸ νὰ τὸν κρατήσῃ ἡ αὐτοῦ πανιερότης. διὸ ποὺ παραδώσῃ τὸ ὠρολόγιον πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα, θέλει ζητήσει καὶ λάβει αὐτὸν τὸν παρὰ τῆς πανιερότητός του κρατηθέντα μετὰ τιμίου ἔνδον σταυρού, καὶ οὕτω νὰ παραδώσῃ τὸ ὠρολόγιον διὰ τὸ δποῖον εὐηρεστήθῃ ἡ αὐτοῦ πανιερότης νὰ παραδώσῃ ἥδη εἰς ἡμᾶς. δι' αὐτῆς ἀνεν τινὸς ἐλλείψεως καὶ κρατήσεως τοῦ μετὰ τιμίου ἔνδον σταυροῦ, δλα ἐκεῖνα τὰ τοῦ ἴεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἄγια λείφανα, ἄτινα ἀνίσως παρέδιδον εἰς τὴν Σάμον τῷ 1830, τοῖς ἐκεῖ ἡμετέροις συναδελφοῖς, παρ' ὃν παρέλαβε ταῦτα, κατὰ τὴν πρὸς τὴν πανιερότητά του πρόσκλησιν τοῦ τότε ἐκτάκτου τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως Λιοκητοῦ κυρίου Ἰωάννου Κωλέττου, χωρὶς γὰ προβάλῃ διαφόρους προφάσεις, ἥθελε παραδώσῃ αὐτὰ ἀνεξόδως, καὶ νὰ μὴ καταντήσῃ διὰ νὰ στερηθῶμεν ἥδη αὐτὸν τὸ ὠρολόγιον, λογιζόμενον μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐδικόν της, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της, ὡς προείπομεν, τοῦ κοινοῦ τῆς ἴερᾶς ἡμῶν μονῆς εἰδος. διὰ τοῦτο καὶ δὲν εἴμεθα γνώμης νὰ τὸ παραδώσῃ τῇ πανιερότητί του, ἀνεν πρῶτον, χωρὶς ἀλλο, δὲν λάβῃ τὸν μετὰ τιμίου ἔνδον σταυροῦ, τὸν δποῖον παραλαβοῦσα δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει φροντίσει νὰ ἀποστείλῃ ἡμῖν με πρώτην διὰ τὰ ὅδε ἀσφαλῆ εὐκαιρίαν.

περὶ δὲ τῆς ἀργυροκεκοσμημένης εἰκόνος τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, μὲ τὸ νὰ γράψῃ ἡμῖν ἡ αὐτοῦ πανιερότης ὅτι δὲν τὴν παρέλαβε παρὰ τοῦ ἡμετέρου συναδελφοῦ ἐκκλησιάρχου κυρίου Αιονούσιου, καὶ νὰ ἀγροκηθῶμεν μ' ἐκεῖνον, ἐγράψαμεν κατ' αὐτὰς πρὸς τὴν πανοσιότητά του εἰς τὴν Σάμον, καὶ δποίαν ἀπάντησιν λάβομεν παρ' ἐκείνον, δὲν θέλομεν λείψει νὰ τὴν κοινοποιήσωμεν πρὸς αὐτὴν εἰς εἰδοποίησίν της. καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν δι', τι πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριωδέστατα.

Τῇ 20 Ἀπριλίου 1839. ἄγιον ὅρος

ἢ οἱ ἐπίτροποι τῆς ἴερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῶν Ἰβήρων Ἀρχιμαρδούτης Γρηγέντιος προηγούμενος, Ἰωαννίκιος καὶ ἀπαντες οἱ σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ σοι ἀδελφοί.

Τὴν περιπόθητόν μοι δσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ ὑπερήδηστα προσαγορεύω.

Εἶδον τὴν κοινὴν ἀξίωσιν τῆς ἀδελφότητος, καὶ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ ἀδελφοῦ ἀγίου ἀρχιμαρδότου κυρίου Θεοδοσίου περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν παρὰ τοῦ ἀγίου

πρώην Σάμον μοναστηριακῶν ἀγίων λειψάνων, δι τὸν ἄντιμον παρὰ τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου περὶ τούτου, καὶ δι τὸν νέον κτήτωρ τῆς μονῆς θέλω λογισθῆ ὡς ὁ κύριος Θεοδόσιος μοὶ γράφει.

καὶ ποὶ ταῦτης τῆς ἀξιώσεως τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ ἀδελφοῦ, κατὰ τὸν ὃν τρέφω ζῆλον εἰς τὴν ἱεράν μοι μετάνοιαν, διαφόρως διενεργηθεῖς δὲ εὐχῶν τῶν ἀδελφῶν, κατόρθωσα καὶ παρέλαβον ταῦτα τὰ ἄγια λείψανα παρὰ τῆς πανιερότητός του τῇ 20 τοῦ παρελθόντος φευροναρίου, καὶ ἀνεν τῆς ἐγχειρίσεως τοῦ παρὸν ἐμοῦ ὑποσχεθέντος ὠρολογίου, μὲ μόνην ὑπόσχεσίν μου, δι το στελλομένου μοι αὐτόθι τοῦ ὠρολογίου, θέλει δοθῆ παρὸν ἐμοῦ πρὸς τὴν πανιερότητά του, δόντος μου λόγον τιμῆς καὶ ὑπόσχεσιν ἔμπροσθεν καὶ ἀλλων τινῶν ὑποκειμένων, καὶ εὑρίσκονται ἥδη ταῦτα τὰ ἄγια λείψανα παρὸν ἐμοὶ ἔκτοτε πεφυλαγμένα, ὅντα εἰς 4 κιβώτια, τὰ 2 ἀργυρά, τὸ γ' τενεκεδένιο, καὶ τὸ δ' εἰς σχῆμα βιβλίου ἔχον τὴν δεξιὰν τιμίαν χεῖρα τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, διὰ νὰ σταλῶσιν αὐτόθι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοὺς τρόπους δὲ οὓς ἐμετεχειρίσθην διὰ νὰ λάβω παρὰ τῆς πανιερότητός του, ἀλλοτε στέλλων ταῦτα εἰς τὸ μοναστήριον θέλω καθιστορήσει αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἥτις ἀναμφιβόλως, κατὰ τὸν ἐμὸν πρὸς τὸ μοναστήριον ζῆλον, θέλει ἀποδεῖξει μὲ ἀδελφικὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ συμπάθειαν καὶ ἀποπεράτωσιν τῆς ὑποδέσεως μου. τῆς δποίας τὴν ἔκβασιν ἐλπίζω καὶ ἀποφασισμένην, καὶ νὰ εἴναι καθ' ὅδον, ὡς προεῖπον ἀδελφὸς ἀπεσταλμένος ἡ ἀποκρητικὸν καὶ δηλωτικὸν τῆς γνώμης τῶν ἀδελφῶν γράμματα.

ἐνῶ ἥτον νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ὕδε ὁ Γερό Πορφύριος, διατὶ νὰ μὴ γίνῃ ἀπόφασις τῆς ἀδελφότητος, εἰς τὸ νὰ μοὶ σταλθῇ δι' αὐτοῦ ἡ τῶν 25 χιλιάδων γροσίων δμολογία; ἢ νὰ μὴ σταλθῶσι δηλωτικὰ ὅτι δὲν παραδέχεται ἡ ἀδελφότης τὰ γραφόμενά μου; ἀλλ' ἀνίσως γίνη συγκατάθεσις νὰ μοὶ σταλθῇ ἡ δμολογία, νὰ εἴναι ἀνάγκη νὰ σταλθῇ ἀλλος ἀδελφός; καὶ ἐκ τούτου συμπεράίνεται, ὅτι δποίος δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντε ἡμέρες κοσκινίζει. ὡς τόσον ὅπως ὅρίζονται οἱ ἀδελφοὶ ἀς ἀποφασίσωσιν, καὶ ὁ Νικηφόρος μένει πάλιν ὁ αὐτός. τὸ συμφερότερον δμως εἴναι τοῦ μοναστηρίου νὰ ἀναπαύσῃ τὸν Νικηφόρον.

Τῇ 10 Ιουνίου 1839

ἐν Ἀθήναις

δλως αὐτῆς

Νικηφόρος Χαρτ. Ἡβηρίτης

32

Πρὸς τὸν δσιολογιώτατον Γέροντα καὶ Γραμματέα τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἡβήρων κύριον Γαβριὴλ τὸν λίαν μοι ἐν Χριστῷ περιπόθητον, παναισίως εἰς τὸ ἄγιον ὅρος τοῦ Ἀθωνος εἰς τὴν τῶν Ἡβήρων

Τὴν περιπόθητόν μοι δσιολογιώτητά της ἐν κυρίῳ ἀσπαζόμενος ὑπερήδηστα προσαγορεύω.

Τῇ 5 τοῦ παρελθόντος Ιουνίου ἔλαβον τὸ ἀπὸ 9 τοῦ προπαρελθόντος Ιουνίου γράμμα της, ἔχον ἐσώκλειστον καὶ τὸ πρὸς τὸν κύριον Γκαρπολᾶν δλέμπτιον τυπογράφον, ὅπερ καὶ εὐθὺς παρέδωκα τῇ εὐγενείᾳ του.

τῇ δὲ 15 τοῦ αὐτοῦ Ἰουλίου ἔλαβον καὶ τὸ ἀπὸ 6 τοῦ αὐτοῦ ἔτερον γράμμα τῆς, ἔχον ἐσώκλειστον αὐθίς καὶ πρὸς τὸν ἴδιον κ. Γκαρπολᾶν, τὸ ὅποῖον καὶ αὐτὸν εὐθὺς παρέδωκα τῷ ἴδιῳ.

Ἐξ αὐτῶν τῶν γραμμάτων της πληροφορηθεὶς τὰ τῆς ὑγείας της λίαν ἐχάρην, εἶδον καὶ τὰ σημειούμενά της. ἔλαβον εὐχαρίστησιν ὅτι ἐλάβατε τὰ ἀπὸ 10 Ἰουνίου γράμματά μου καὶ ὅτι ἐνεχείρησε τὰ πρὸς αὐτὴν ἐσώκλειστά μου, διμοῦ καὶ τὸ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου. καὶ ἀνίσως δὲν μοὶ ἀπεκρίθη τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινὸν νὰ μοὶ εἴπῃ τὴν εὐχαρίστησίν του, διὰ τὴν εἰδοποίησίν μου ἐνεκά τῆς παραλαβῆς καὶ ἀπολυτρώσεως τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἄγιον πρώην Σάμου εὑρισκομένων τοσούτων καὶ τοιούτων ἄγιων λειψάνων τοῦ μοναστηρίου, τοῦτο δὲν παρατηρεῖται παντελῶς, ὅτι ἵσως οἱ ἀδελφοὶ δὲν λαμβάνονται εὐκαιρίαν νὰ συνέλθωσι καὶ νὰ ἀποκριθῶσι. καθὼς ἀπὸ 8/βρίου τοῦ 1838 μόλις τῇ 13 Ἀπριλίου ἔλαβον εὐκαιρίαν καὶ μοὶ ἀπεκρίθησαν εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀπὸ 1 8/βρίου γράμματά μου. καὶ καθὼς ἀπὸ 13 Ἀπριλίου ἔως σήμερον εἰς διάστημα περίπου τῶν τεσσάρων μηνῶν, ἐν ᾧ μάλιστα ἔλεγον, ὅτι ἐντὸς δλίγους χαριζομένης ήμῶν εὐκαιρίας θέλομεν σκεφθῆ περὶ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ὑποθέσεώς μου, καὶ αὐτῶν καὶ ἐμοῦ ἥσυχίαν. δὲν ἔλαβον εὐκαιρίαν. ἵσως τούτης θεωρεῖται ὡς παρερχομένων τῶν κυνικῶν κανονικῶν λάβωσιν εὐκαιρίαν καὶ μοὶ ἀποκριθῶσιν.

ἢδη μάλιστα λαμβάνοντες ταῦτα τὰ ἄγια λειψάνα, καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, ἥν εἶχον δώσει τῷ πρώην Ἐλαστῶνος καὶ νῦν Αἰγίνης στελλόμενα ταῦτα παρ’ ἐμοῦ διὰ τοῦ ὁσιωτάτου Γέροντος Μακρυγιάννου κνούσου Πορφυρίου, καὶ τὰ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου ἐσώκλειστα γράμματά του, διὰ τῆς ὁσιότητός της. διὰ τῶν ὅποιων τὴν παραλαβὴν ἀνίσως αὐθίς δὲν λάβονται εὐκαιρίαν νὰ μοὶ φανερώσουν, ἡ ἀγάπη της παρακαλῶ μὲ πρῶτον νὰ μοὶ σημειώσῃ τὸ αὐτόθι φθάσημον τοῦ κνούσου Πορφυρίου, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν παράδοσιν τῶν πρὸς τὸ μοναστήριον γραμμάτων μου, καὶ ἡ πανοιστῆς των ὅταν λάβωσιν εὐκαιρίαν ἃς μοὶ ἀποκριθῶσι.

Ἄς ἐγχειρήσῃ καὶ τὰ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς γράμματα, ἀποστέλλοντα καὶ τὸ πρὸς τὸν κύριον Σκοῦρτον, σφραγίζοντα αὐτὸν μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν της. ὅχι ὅμως μὲ καλκέα διὰ νὰ μὴ χαθῇ καὶ αὐτό, καὶ ἀνίσως ἔως ἢδη δὲν τῇ ἐστειλεν διὰ τοῦ Σκοῦρτος τὸ πατριαρχικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον διὰ νὰ μοὶ τὸ στείλῃ, ἢδη ἀφ’ οὗ τῷ γράφῳ ἐκ δευτέρου ἵσως τῇ τὸ στείλῃ, δπερ λαμβάνοντα παρακαλῶ νὰ μοὶ τὸ στείλῃ μὲ πρώτην εὐκαιρίαν.

μοὶ σημειοῦ ὅτι τὰ μικρὰ βολίνια, τὰ ὅποια ἔχω νὰ τῇ στείλω νὰ εἰναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρά. καὶ φαίνεται μὲ τὸ νὰ εὐρίσκηται εἰς ὅθωμανικὸν κράτος καὶ τούτου ἡ σημαία εἰναι ἐρυθρά, διὰ τοῦτο θέλει καὶ τὰ βολίνια νὰ εἰναι ἐρυθρά. πλὴν καὶ ὁ ὅθωμανικὸς στόλος μὲ δλον ὅτι ἔχει ἐρυθρὰν σημαίαν, ὑψώνει ὅμως καὶ δλων τῶν φιλικῶν ἀλλων δυνάμεων σημαίας μὲ διάφορα χρώματα καὶ μάλιστα τὰ σηνιάλια, καθὼς καὶ ἢδη αὐτομολήσας δ Σουλτανικός, αὐτός στόλος εἰς τὴν κνούσ-

τητα τοῦ μεχμέτ ἀλῆ, ἔχει ὅλας τὰς σημαίας μὲ διάφορα χρώματα ἐνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ 33 κομάτια, τὰ 2 τετράκορτα, τὰ 7 δίκροτα, τὰ 12 φρεγάτες, τὰ 6 κορβέτας, τὰ 2 ἀτμοκίνητα, τὰ 2 βρόκια, καὶ τὰ δύω κότερα. διὰ τὰ ὅποια ὁ νέος Σουλτάνος καὶ ὅλη ἡ Πόρτα ἀναστενάζει ὅτι τὰ στερήθη καὶ ὁ μεχμέτ ἀλῆς ἐντρυφῆ καὶ εὐφραίνεται διὰ τὴν ἀντομολίαν τοσούτον στόλον. Τὰ μεγάλα βολίνια εἶναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρὰ καὶ μάλιστα τὰ φεύτικα καὶ οὐτιδανά, τὰ δὲ ἀπὸ γαλλίαν καὶ ἀγγλίαν ἐρχόμενα καὶ τὰ μεγαλήτερα καὶ τὰ μικρούτικα εἶναι διαφόρων χρωμάτων. μόνον τὰ πλέον μεγάλα ὡς γρόσια ὀθωμανικά καὶ ἄλλα μεγαλήτερα εἴτε γαλλικά εἶναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρὰ καὶ μένω.

ὅλως αὐτῆς

Τῇ 1 Αὐγούστου 1839

Νικ. Χαρτ. Ἰβηρίτης

ἐν Ἀθίραις

33

καὶ αὖθις

"Ελαβον καὶ τὸ ἴδιαίτερον της ἀπὸ 2 τοῦ παρελθόντος σεπτεμβρίου σημειώμενον, καὶ εἶδον τὰ ὅσα μοὶ σημειοῦ ἀπερ ἔμαθεν αὐτόθι περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Σατράπου μεχμέτ ἀλῆ, καὶ ὡς περιέχον τοιαύτας πολιτικὰς σημειώσεις της παρέδωκα τῷ πνῷ, διὰ νὰ μὴν ἐνδίσκηται παρ' ἐμοὶ, ὅτι ἀφ' οὗ δὲν ἔρχομαι εἰς τοιάύτας πολιτικὰς ὑποθέσεις νὰ ἐρευνῶ, οὐδὲ τοιαῦτα ἔγγραφα θέλω νὰ εἶναι παρ' ἐμοὶ.

Εἰς αὐτὸν τὸ ἴδιαίτερον της εἶδον καὶ τὴν σημείωσίν της ὅτι ἔλαβε πληροφορίας παρὰ τοῦ Γεροῦ Πορφυρίου περὶ τῆς ἐν ἡσυχίᾳ ἐνταῦθα διαμονῆς μον καὶ φιλαναγνώσεώς μον ἰερῶν βιβλίων. μ' ἐντρόφησιν δηλαδὴ φιλησυχίας, καὶ περὶ ταύτης της συμφίσεως της τῇ ἀποκοίνωμαι. ὅτι ὅπόταν εἰμην εἰς θέσιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, δὲν εἶχον μὲν τὴν ἦχον ἔχω ἥδη ἡσυχίαν, πλὴν περισσωτέρα ἥτον ἡ εναρέστησίς μον ὅτι ἐκτὸς τῆς ἀπολαβῆς ἀπὸ 200 δραχμῶν μισθοδοσίας εἰς ἔκαστον μῆνα, ἐκ τῶν ὅποιων ἔξοικονόμοντ τὰ καθημερινά μοι ἔξοδα, εἰς ἐνοίκιον κατοικήσεώς μον, καὶ μισθοδοσίαν μηνιαίαν ὑπηρέτον μοι καὶ ἔξοδα τροφῆς καὶ ἄλλα παραπλήσια, καὶ ἥδη μετὰ τὴν παῖσιν αὐτῆς της ἐπιτροπῆς εναρεστηθεῖσα ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μοὶ ἔχορήγησε μηνιαίαν σύνταξιν (ζαλονθάνιαν) ἀπὸ δραχμῶν 100 τὸν μῆνα διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας μοι καὶ διὰ τὰ γηραιειά μοι, ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καὶ αὖται δὲν μοὶ ἔξαρκον εἰς τὰ καθημερινά μοι ἔξοδα, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐν τῇ πρωτευόντῃ Β. καθέδρᾳ τῶν πραγμάτων ἀκριβειαν, καὶ στεροῦμαι τῆς ἀνηκούσης μοι ἀναπαύσεως, ἐκτὸς τοίνυν τῆς ἀπολαβῆς τῶν κατὰ μῆνα 200 δραχμῶν, εὐηρεστούμην ὅτι ενρισκόμην εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν (στοχαζόμενος ὅτι ὡς κοινὰ ὑπηρεσίατ καὶ ἐργασίατ εἶναι ἵεραι, κατὰ τὸ ρητὸν ὅτι ὁ δουλεύων ἐν τῇ κοινῷ τῷ Θεῷ δουλεύει, καὶ κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ θείου Παύλου πᾶς ὁ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦ

θεοῦ ἀμελῶς ἐπικατάρατος) δουλεύων καὶ ὑπηρετῶν τῷ Θεῷ. καὶ μάλιστα μὲ τὸ
νὰ ἐσύγκειτο αὕτη ἡ ἐπιτροπὴ ἀπὸ πέντε μέλη καὶ ἐνὸς Γραμματέως συνεδριά-
ζοντος μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐκτὸς τοῦ γραφέως μὴ συνεδριάζοντος μετὰ τῆς ἐπι-
τροπῆς, καὶ τοῦ εἰς ὑπηρεσίαν κλητῆρος, ὥστε καὶ ἣτον γνῦμαι καὶ ἴδιώματα
ὑποκειμένων ὀκτὼ καὶ ἔκαστος ἔπειτε νὰ ἔξοικονομῇ τὰς γνώμας καὶ τὰ ἴδιώ-
ματα τῶν ἄλλων ἐπτά, καὶ νὰ φυλάττῃ καὶ τὴν συνείδησίν του καθαρὰν νὰ μὴ
βλάπτηται τὸ δημόσιον δηλαδὴ τὸ κοινὸν ἢτοι τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, οὐτε
κανένας πολίτης δόστις εἶχεν ἢ ἥθελε λάβει σχέσιν καὶ συμφέροντα μὲ τὸ ἐκκλη-
σιαστικὸν ταμεῖον. εἰς ἔξοικονόμησιν λοιπὸν τῶν ἐπτὰ αὐτῶν γνωμῶν καὶ ἴδιω-
μάτων συνεχῶς ἐλάμβανον ἀγῶνα καὶ στεναχωρίαν, καὶ ψυχικὴν θλίψιν, ἀλλὰ στο-
χαζόμενος ἀνεν θλίψεως καὶ στεναχωρίας δὲν ἐδοκιμάζετο ἢ ἀρετὴ τῆς ὑπομονῆς
καὶ ἄλλως, ἔκαστος ὅπου ενδέθη ἔκει καὶ μενέτω, ὑπομένων ὑπέμεινα διὰ τὸν
μισθὸν οὐχὶ τόσον τῶν 200 δραχμῶν, δσον διὰ τὸν μισθὸν τῆς ὑπομονῆς.

μακαρίζω ὅμως τὴν δσιολογιστήτα τῆς ὅτι εὐρίσκεται εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν,
καὶ ἂν δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ ὑποφέρῃ ἐπτὰ γνώμας καὶ ἴδιώματα ὡς ἐγὼ ἐν τῇ
ἐπιτροπῇ, δτι ὑπηρετεῖ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα, καὶ δὲν ἀπαντᾷ τοιαύτας γνώμας
μὰ καὶ ἂν τυχόν, κατὰ ἀνθρωπον, ἥθελεν ἀπαντήσει δυσαρεσκείαν, μὲ τὴν φρόνησίν
της καὶ μὲ τὴν ταπείνωσίν της πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἥτις ταπείνωσις ἀνάγεται
εἰς τὸν Θεόν, καὶ μὲ τὴν ὑπόμονήν της ἀπολαμβάνει τὴν παρὰ Θεοῦ μισθοδοσίαν,
δι’ αὐτὴν τὴν δυσαρεσκείαν, τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπομονήν της. μὲ τὸ νὰ μοὶ
ἐσημείωσεν ὅτι ἔλαβε πληρωφορίας παρὰ τοῦ Γεροῦ Πορφυρίου ἐνεκα τῆς φιλησυ-
χίας μον διὰ τοῦτο ἐκτάνθην εἰς διήγησιν τοιαύτην, καὶ μένω.

ὅλως αὐτῆς

δ Ἀντός

Νικ. Χαρτ. Ἰβηρίτης

τῇ 20 Ὁκτωβρίου 1839

ἐν Ἀθήναις

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΡ. ΓΕΡΟΜΙΧΑΛΟΣ

SUMMARY

In the Library of the Patriarchal and Staurogiakon Monastery of Iviron, on Mount Athos, there are preserved three files full of unpublished documents; they bear the name of Nikephoros the Chartophylax, a monk of the above mentioned monastery. Two of the files contain three hundred and fourteen documents of correspondence dating from

1794-1839; the third contains forty seven undated documents of personal correspondence.

The worldly name of the monk Nikephoros, his decent and age, are still unknown. From the above documents, however, some information about him may be drawn :

1. Early in his life he was honored by the Ecumenical Patriarch with the office of Chartophylax; this office was given only to the educated persons.

2. In 1794 he was sent to Vlachia as a representative of his monastery, in order to arrange the affairs regarding its property. There it was that he became familiar with the activities of Greeks in Russia, Vlachia and other countries, who were trying to find the means for the liberation of Greece from the Turks.

3. During his seven-year stay in Constantinople (1808 - 1815) he came into contact with many persons associated with the «Friendly Society».

4. On January 1st 1819 Nikephoros accompanied Patriarch Gregorios who left the monastery of Iviron, and went to Constantinople where he was to be re-established after his exile. Later Nikephoros met with members of the «Friendly Society». In Constantinople, he was appointed by the Patriarch as his personal secretary, and he had positive contacts with Emmanuel Pappas, an ardent patriot from Serrai.

5. After the Patriarch had been hung (April 10, 1821), Nikephoros followed a chieftain or functionary of the «Friendly Society» to assist him in the work for Greek national cause.

6. On May 1821 Nikephoros again went to Mount Athos where he met Pappas who appointed him as plenipotentiary during the Greek struggle against the Turks for the liberation of Halkidiki and Macedonia. A month later (June 27th) Nikephoros was appointed «Governor and Judge of Holy Mountain», and remained until the end of the struggle.

7. After Pappas' failure to carry on the fight against the Turks, Nikephoros was persecuted, but fled to Skopelos, then Nauplion, and finally to Athens. There he worked for the Nation, Mount Athos, and particularly his monastery.

We have no information about when or where he died.

In the forgoing article thirty three documents are published, from the correspondence files of Nikephoros the Chartophylax.

+ για Τελετές και Μαργαρίτες που θα δοθήσουν από την Περιφέρεια
Ιονίων Νησών, στην αρχή της Εποχής της Καρναβαλικής Εποχής.

Et si Karagöd, n' 13/ au ne des établissements d'Or, Réalisateur.

জো গীত শুনোৱা যাবে

*Πανομοιότυπον ἐπιστολῆς τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου
(βλ. ἔγγρ. ὅπ. ἀριθμ. 17)*

